

Kako se boste pozimi greli?

Vsek Slovenec lahko dobi 7.000 tolarjev za kvadratni meter sončnega kolektorja, da le potrka za ta denar pri ustreznih vladnih vratih v Ljubljani. Če bo država, ki omogoča to, na ta način spodbudila ljudi, da bodo v večjih količinah zajemali sončne žarke, bo prihranila kakšen kubik drva v plinu, vagon premoga in liter kurielnega olja. Občutnejša preusmeritev na ogrevanje s soncem ne bo pomenila odrešilnega olajšanja za zdaj že močno umazan zrak, čeprav bosta ob taki energetski odločitvi na boljšem tako občanova denarnica kot tudi njegovo okolje. Če nam dajo misliti navedbe o visokem deležu škodljivih snovi v slovenskem premogu in dejstvu, da plinovoda še niso zgradili v vsako vas, se lahko vprašamo, ali je najpametnejše preživeti zimo ob električnih in oljnih pečeh. Ogrevanje z elektriko in oljem je najčistejši način, če zadevo opazujemo z domačega radiatorja. Gledano širše, najbrž niti kurielno olje niti elektrika nista povsem nedolžna energetska vira. Zlasti električna energija ali bolje rečeno, njeno pridobivanje, v zadnjem času sproža številne okoljevarstveno usmerjene pogovore. Tu so torej polemične razprave o (ne)škodljivosti posameznih energentov, tu je tudi mraz na pragu zime in za kakšno vrsto kurjave ste se odločili ali se odločate? Odgovor na to temo smo iskali tudi z današnjo anketo.

VILI PUNČUH iz Kostanjevice: "Pri izbiri kurjave upoštevam varstvo okolja, saj smo že pred petimi leti doma prav zato začeli uporabljati kurielno olje. Tako nimam več težav z odlaganjem pepela. Se pa sprašujem, zakaj se niso krajevne strukture pred leti ob napeljavi plinovoda od Drnovega do Novega mesta odločile za vključitev v to linijo, kar bi bilo za okolje najbolje."

VINKO PINTARIČ, poklicni dimnikar, doma iz Očeslovec pri Gornji Radgoni, na začasnom delu v Brežicah: "Po mojem je za okolje in zdravje najbolj škodljiv dim mazuta in kurielnega olja. Najmanjši onesnaževalec je plin. Je pa uporaba plina premalo poznana ljudem. Kar se tiče kurjave, najbrž ni dobro uporabljati v pečeh slovenski premog, ker ima preveč škodljivih snovi."

ZORAN KOŠIR, glasbenik iz Sevnice: "Tudi pri nas smo se odločili, da bomo v naslednji kurielni sezoni ogrevali s plinom. Mislim, da je "bomba," ker se je Sevnica odločila za plinifikacijo pred številnimi večjimi kraji v Sloveniji. Plin je kot emergent gotovo tudi ekološko zelo sprejemljiv, zato bomo imeli boljši zrak."

DRAGO ZAGORJAN, kmet iz Zagorice pri Čatežu, občina Trebnje: "Imamo dosti drva v hesti, zato bomo seveda še naprej uporabljali za kurjavo drva. Moram povedati, da lesni pepel vrzemo na gnojische, ker je to že od nekdaj tudi gnojilo. Tako še nekako manj onesnažujemo okolje, pa tudi iz dimnika uhaja v zrak mnogo manj škodljivih plinov, kot če bi kuriili na primer s premogom."

BORUT HOČEVARD, tajnik KS Kočevje-mesto: "Če bi imeli dovoljni denarji, bi pripeljali v Kočevje zemeljski plin in problem bi bil z ekološkega vidika najbolje rešen. Druga možnost je razširitev dáljinskega ogrevanja iz skupne topotne postaje. Lokacijska dokumentacija za priključitev večjih porabnikov na območju od policije mimo vrtca do šol je že narejena."

DANILO HOČEVARD, referent za komunalne zadeve na občini Ribnica: "Da se še ne ogreva več bolj ekološko, je vzrok v tem, da je glavni plinski vod Ribnico zaobšel. Občina je zainteresirana za ogrevanje s plinom in prav sedaj se dogovarjamamo za plinsko postajo. Prizadavamo si, da bi na dáljinsko topotno ogrevanje iz Inlese priključili šolo, vrtec in zdravstveni dom."

MARTIN MALERČ, strojni tehnik iz Vojne vasi pri Črnomlju: "V današnjih kriznih časih vsak najprej izračuna, kako se mu bo glede kurjave izsel družinski proračun, medtem ko je ekologija za večino drugotnega pomena. Pri nas kurimo na kurielno olje. Vem, da bi bil ekološko bolj neoporečen plin, a menim, da gošpodinstvo, ki ima kurjavo na kurielno olje, manj onesnažuje okolje kot avtomobili."

JOŽE PETRUŠA, avtomehanik iz Železnikov pri Metliku: "Kurimo predvsem z drvmi, ki jih imamo doma. Za takšno kurjavo smo se odločili, ker je za nas najcenejša, saj imamo svoje gozdove. Ne kurimo s premogom, ki je za okolje najbolj obremenjujoč. Če ne bi imeli drva, bi se odločili za kurielno olje, čeprav vem, da je ekološko najbolj sprejemljiva elektrika. A je predraga."

Inž. ALEKSANDER JESIH, upokojenec iz Novega mesta: "Doma imam dve peči, eno na trdo, druga pa na tekoče gorivo. Uporabljam kurjavo, ki je cenejša. V našem naselju v Mačkovcu še nismo imali plinske napeljave, čeprav skozi naselje pelje glavni plinski vod v Novo mesto. Večina nas bi se odločila za ekološko čistejše ogrevanje, čeprav bi bilo nekaj dražje. Plin ima prednosti."

Sanacija nesreč bo po novem izvirna pristojnost občin

S posvetu v Kočevju

KOČEVJE - Ministrstvo za okolje in prostor je v sodelovanju s kočevskim županom Jankom Vebrom pripravilo minuli četrtek v Kočevju posvet o predlaganih rešitevah zakona o sanaciji posledic naravnih nesreč. Udeležili so se ga župani in drugi predstavniki sedmih od skupno šestnajst vabljenih dolenskih občin.

Svetovalka vlade Sonja Besenčar je uvodoma povedala, da je to zadnje posvetovanje na temo sistemskega zakona. Ali bo državni zbor zakon sprejet že v začetku prihodnjega leta, se ne ve, znano pa je, da se nekateri poslanski skupine zavzemajo, da bi se čimprej zapolinila pravna praznina na tem področju.

Na podlagi predlaganih rešitev zakona, v katerih so že upoštevani predlogi vladnih resorjev (da se zagotovi državna pomoč le za tiste vrste naravnih nesreč, ki jih ni mogoče zavarovati, in da se pomoč občini zagotavlja šele, ko je obseg naravne nesreče tak, da so za njeni sanaciji potrebna sredstva, ki presegajo 10 odst. obračunane osnove za dohodnino vseh zavezanec prizadetih občin), in do sedaj zbranih pripomb s posvetov po občinah je Besenčarjeva ugotovila, da se predlagani osnove ne morejo izpostaviti razliki med prvotnega osnutka zakona v tem, da se v novem predlogu izhaja iz pozitivne zakonodaje, ki opredeljuje sanacijo kot izvirno pristojnost občin.

V razpravi so se župani strinjali, da je nujno dopolniti 4. člen zakona, ki govori o vrstah naravnih nesreč. Potresu, zimski pozebi, suši in eroziji je po njihovem mnenju potrebno dodati tudi poplave, zemeljske plazove in neurja. Zavzeli so se, naj bo osnova za pridobitev državne pomoči obračunana dohodnina v občinah. Na podlagi konkretnih primerov in pridobljenih izkušenj ob zadnjem neurju so župani in drugi

• Svetovalka vlade Sonja Besenčar je povedala, da že sedaj ne sanirajo vseh oškodovancev. Tako je, odkar je prenehala veljati sistem solidarnosti, tako pa bo tudi v prihodnje, saj je že v samem izhodišču predlaganega zakona o sanaciji posledic naravnih nesreč mnenje, naj vsak dober lastnik sam zavaruje svojo lastnino.

predstavniki občin Kočevje, Osilnica, Ribnica, Dobropolje, Ivančna Gorica, Semič in Novo mesto opozorili na težave pri izvajaju nalog občine pri izvedbi sanacij na terenu. Izrazili so potrebo po jasnih merilih za odškodnino in po zakonski določbi, ki bi javna podjetja zavezovala, da so v primeru naravnih nesreč dolžna pomagati.

M. LESKOVŠEK-SVETE

"Imeti ob sebi žensko je privilegij"

Ženske na podeželju pod velikim bremenom - Več žensk v politiku, tako bodo dobile tudi bolj življenske težave in potrebe večji poudarek - Več za izobraževanje

ŠENTJERJEV - Da življene žensk na podeželju ni lahko, zgovorno priča samo nekaj podatkov: ker se je dohodek kmetij zmanjšal, družine odpovedujejo zavarovanja, od 60.000 odpovedanih kmečkih zavarovanj je dve tretjini zadelo prav ženske. Ženske na podeželju opravljajo dve tretjini del na kmetiji, a le ena tretjina je lastnica zemlje, poleg dela v službi pa morajo upravljati kmetijo in gospodinjstvo, skrbeti za otroke in moža.

"Res, da je politika ogaben posel, a če ga ne opravljajo ženske, ga opravljajo moški. Ženske tisočletja opravljamo vlogo skrbi za starejše, bolne in otroke, zato imamo čut za socialnost bolj razvit. In prav zato je pomembno, da ženske

stopimo skupaj, da uveljavimo svoje interese, kajti če bodo še zadeve v politiki tako naprej, se kaj kmalu lahko zgodi, da bodo lahko v šolo hodili le še bogati," je bilo slišati 10. novembra v Šentjerjevski osnovni šoli na okrogli mizi o položaju žensk na podeželju, ki so ga udeležile tudi poslanki dr. Mateja Kožuh Novak in Sonja Lokar ter gledališka igralka Jerca Mrzel.

Tako je tudi univerzalni otroški dodatek priznanje države, da mora prispevati k razvoju otroka, ni pa to socialna kategorija. "Opustili smo idejo, da bi moral biti za vse enak, a naj ga dobijo vsi. V Sloveniji je le 13.000 otrok od 520.000, katerih starši imajo 2,5 povprečne plače. Če bi tistih 13.000 otrok izločili, bi morali ostali dokazovati, da so do sodatka upravičeni, to pa bi državo letno stalo 1,5 milijarde tolarjev," je pojasnila dr. Kožuhova.

Sonja Lokar se je udeležila sestavne konference Ždrženih narodov o ženskah: "Klub številnih težavam spoznavam, da ženske v Sloveniji živimo v nebesih". Na konferenci sem spoznala ogromne razlike med ženskami, ki so razpete med tradicijo, a države se bodo morale zavedati, da kadar govorimo o človekovih pravicah žensk, je potrebno popuščati prav pri tradiciji, zato so sprejeti odločitve konference o ženskah še kako pomembne. In klub številnih razlik med ženskami vsega sveta je očitno, da enakosti ni nikjer in če je kateri spol prikrajšan, to nikoli ni moški spol," meni Lokarjeva.

T. GAZVODA

"Ženske smo sposobne, a težava je v tem, da same sebi ne zaupamo. Če so na celi šoli same ženske in en moški, bodo ženske za ravnotežo izbrale prav moškega," je menila Mateja Kožuh Novak na okrogli mizi v Šentjerjevu, ki sta jo sodelovali tudi Sonja Lokar in Jerca Mrzel. (Foto: T. G.)

Občine so ustanovile zvezo

Generalni sekretar Zveze slovenskih občin je postal črnomaljski podžupan Vlado Starešinič

ČRНОМЕЛЈ - Župani, podžupani, predsedniki in podpredsedniki občinskih svetov so 7. novembra v Ljubljani ustanovili Zvezo slovenskih občin. Predseduje ji župan občine Podčetrtek Marjan Drobnič, generalni sekretar predsedstva pa je podžupan črnomaljske občine Vlado Starešinič. Sedež zveze se bo zamenjal v vsakem mandatu, prvi sedež pa je na županstvu občine Šentjur pri Celju.

Kot je povedal Vlado Starešinič, je Zveza slovenskih občin nastala iz želje, da se po uveljavitvi zakona o lokalni samoupravi občine dobro organizirajo med seboj. "Želimo, da bi organizacija, ki je nadstrankarska, neodvisna, nevladna in ki naj bi postala takšna, kot so tovrstne organizacije po Evropi, zares zaživila, ne pa ostala le na papirju. Posebno pozornost bomo posvetili podeželju in demografsko ogroženim območjem. Zveza naj bi postala nekakšna "četrtva veja slovenske oblasti", naš poglaviti namen pa je spremembna financiranja občin. Občine na omenjenih področjih naj bi namreč dobiti večjo finančno podprtbo države," je dejal Starešinič.

Na ustanovnem zboru je bilo več kot sto predstavnikov sloven-

skih občin, pričakujejo pa, da se jim bodo pridružili tudi drugi, saj jim zveza ne bo omogočila le, da si bodo med seboj pomagali in tesneje sodelovali, temveč se tudi mednarodno povezovati z ustanovami evropskih držav, ki zastopajo iste cilje, zlasti pa s Stalno konferenco lokalnih in regionalnih oblasti Evrope pri Svetu Evrope, saj bodo tako deležne tudi programov pomoči. V deklaraciji o zastopanju interesov slovenskih občin so zapisali tudi, da zahtevajo položaj enakopravnega partnerja pri vseh vladnih odločitvah, ki so vezane na urejanje slovenskih občin.

M. BEZEK-JAKŠE

skih občin, pričakujejo pa, da se jim bodo pridružili tudi drugi, saj jim zveza ne bo omogočila le, da si bodo med seboj pomagali in tesneje sodelovali, temveč se tudi mednarodno povezovati z ustanovami evropskih držav, ki zastopajo iste cilje, zlasti pa s Stalno konferenco lokalnih in regionalnih oblasti Evrope pri Svetu Evrope, saj bodo tako deležne tudi programov pomoči. V deklaraciji o zastopanju interesov slovenskih občin so zapisali tudi, da zahtevajo položaj enakopravnega partnerja pri vseh vladnih odločitvah, ki so vezane na urejanje slovenskih občin.

M. BEZEK-JAKŠE

Ljubljansko pišmo

Afera za afero

Komaj smo se oddahnili od doslej znanih, že so tu nove - predvolilne (Tajnikar)

LJUBLJANA - Lapova in Matuševa predvolilna provokacija, naj se ljudje na referendumu izrečajo za "izgon" Neslovencev iz Slovenije, še vedno močno buri strankarske duhove. Čeprav jo večina strank v en glas zavrnila, ob tem "incidentu" vendarle ne kaže (za)dremati: vse preveč spominja na balkansko nрав, tudi Slovencev, čeprav se radi hvalimo, da že od nekdaj živimo v Evropi. Če nič drugega, to naš nрав izpričuje vsesloščna divja jaga za lahkim zaslužkom - z grabežem družbenne lastnine, goljufijami, podkupovanjem, mižanjem z obema očesoma, ko bi bilo treba pridobitnim zlikavcem stopiti na prste, kar vse razkriva tudi nemoč policije, tožilstva in sodstva ob očitnih krivicah, ki se godijo ljudem. Namesto uveljavljanja "socialne in pravne države", kar smo zapisali v ustavu, bremo v brezpravje.

Komaj smo se malo oddahnili

od znanih razvijenih orožarskih, policijskih in še vseh drugih, afer, se so tu nove, predvolilne. Za Lapovo je izbruhnila Tajnikarjeva (v zvezi s Tamom) pa Zelenih Slovenije (v zvezi z izbrisom te stranke iz registra političnih strank) pa pobuda drugih zelenih za predčasno zaprtje JE Krško itd. V dokaj nemirnih časih živimo, ni kaj! Ali sploh vemo, kaj hočemo doseči s takimi zdržanimi? Ali: kaj želijo doseči tisti, ki pljuvajo po vsem ustvarjenem v desetletjih po drugi svetovni vojni, kar je zdaj trdna materialna podlaga za nadaljnji razvoj, to je tisti, ki v zadnjih letih postavljajo zgodovinska dejstva na glavo?

O 1. novembra, ko smo ozljali spomine tudi na vse tiste, ki so dali življene za svobodo (tudi za sedanjo samostojnost Slovenije), je bila priložnost za globlja vprašanja (samosprevanje): Marč NOB ni pomnil tudi upora ljudi proti predvojni revščini in brezperspektivnosti, ne samo boj zoper različne okupatorje, ki so nameravali iztrebiti slovenski narod? Marč glavni pridobitvami NOB ni bilo tudi znosnje življene v povojnih letih za včino slovenskega prebivalstva in se za tiste, ki so se k nam priseljevali, da bi nam pomagali ustvarjati vse to, kar smo že dosegli?

VINKO BLATNIK

Od pitne vode do poti v Evropo

Vodstvo OO SKD Novo mesto v Straži - Čistilni napravi v Straži - Samoprispevki za kanalizacijo? - Ne samo stranka, ampak gibanje

STRAŽA - Vodstvo novomeških krščanskih demokratov je svoj nedavno napovedani "pohod" po krajevnih odborih začelo zadnji petek v Straži, kjer je beseda tekla o komunalnih problemih in načrtovanih rešitvah v Straži in okolici ter o delu državnega zbora in poslanske skupine SKD v njem. Prvo tematiko je razgrnil direktor novomeške Komunale inž. Marjan Kelvišar, drugi temi pa je govorila poslanka Nada Skuk.

Direktor Kelvišar je ljudi seznanil z gradnjo čistilne naprave za pitno vodo, ki bo prva naprava te vrste v novomeški občini in bo vodo čistila tako mehansko kot biološko. Potem v Straži in bližnjih naseljih ne bodo več pili ene najslabših in najbolj oporečnih vod v novomeških občinah. V letu dni pa naj bi bila zgrajena pri Selih blizu Straže še komunalna čistilna naprava za 7.500 enot (enota ustreza enemu prebivalcu), katere gradnja bo veljala 124 milijonov tolarjev in ji nameravajo v drugi fazi za še enkrat povečati zmogljivost. Čistilna naprava pa brez sekundarne kanalizacije ne pomeni nič, to pa mora zgraditi krajev-

na skupnost, se pravi prebivalci. V krajevni skupnosti že razmišljajo o referendumu za uvedbo samoprispevka.

Nada Skuk je govorila o vlogi poslancev SKD v državnem zboru in, kot je dejala, o pomenu krščanske demokracije ter Cerkve kot ene najpomembnejših organizacij civilne družbe v Sloveniji in Evropi sploh. "Krščanska demokracija ni samo stranka, to je gibanje najširšega dela prebivalstva in prav naša stranka mora pomembno prispeti na naši poti v Evropo. Mi si za to prizadevamo že ves čas, vendar so zunanjega ministra Peterletta pri tem onemogočili, to, kar se

sedaj dogaja v naši zunanji politiki, pa je prava katastrofa. Ker niso pustili, da bi sli v Evropo po pravi poti, si je gospod Drnovšek sedaj izbral ovinek skozi Cefto, to pa je ena slabših in daljših poti. Da pa nas bo Evropa sprejela, niso dovolj le gospodarski rezultati, ampak je potrebna tudi politična stabilnost," je dejala Skukova.

Državni sekretar za ceste Marjan Dvornik, ki se je tudi udeležil pogovora v Straži, je očitek enega od krajanov, da od države pač nimajo kaj pričakovati, češ da samo jemlje, poslanci pa tako in tako skrbijo samo zase, ostro zavrnili. "To je sproto z zdravo pametjo. Srečni moramo biti, da imamo svojo državo, sicer bi danes tukaj govorili hrvaska in pisali v cirilici. Nasedate tistim, ki hujskajo po medijih in raje delajo afere, kot razrešujejo probleme. Take daje nostalgijska za starimi časi. To poznam iz lastne prakse, ko sem bil predsednik novomeške občinske skupščine in dolenški mediji niso našli dobre besede za delo te skupščine, kaj šele za moje!"

Dvornik je Stražane pozval, naj se začno pripravljati na leto 1998, ko bodo imeli svojo občino.

A. BARTELJ

KITAJSKA DELEGACIJA - Prejšnji teden je bila na obisku v novomeški občini kitajska delegacija iz partnerske občine Yixing, ki jo vodil župan Zhihao Li, v njej pa so bili predvsem gospodarstveniki. Sprejem in pozdravil jih je novomeški župan Franci Koncilia (levo župan Zhihao Li, desno kitajski veleposlanik v Sloveniji). Ogledali so si Labod, Novoteks, Krko in metliško Kolpo. Še posebej so se zanimali za program Kolpe ter za tehnologijo trebanjskega Trima, pa tudi za Novotekovo blago. (Foto: A. B.)

SKD V STRAŽI - Z obiska vodstva novomeškega odbora SKD z gostoma Nado Skuk in Marjanom Kelvišarjem.

FARMACEVTSKI PROCESNIČARJI - Od 75 Krkinih delavcev, kolikor se jih je pred leti pričelo šolati ob delu za farmacevtskega procesničarja, jih bo zaključilo 68. Prejšnji četrtek so na slovesnosti prvim 33-im izročili spričevalo o zaključnem izpitu. (Foto: A. B.)

Doma izšolani procesničarji

Prva generacija Krkinih delavcev končala šolanje

NOVO MESTO - Prejšnji četrtek, 9. novembra, so v prostorijah Krkinega Izobraževalnega centra v hotelu Krka na slovesnosti izročili 33-im delavcem spričevalo o zaključnem izpitu in s tem tudi uradno potrdilo, da so si s šolanjem ob delu pridobili poklic farmacevtskega procesničarja, to je poklic 4. stopnje izobrazbe.

Zato izobraževanje se je Krka odločila leta 1990, in to na pobudo Sektorja za proizvodnjo zdravil. Na razpis se je prijavilo 75 delavcev in vsem je podjetje plačalo stroške šolanja in omogočilo študijske dopuste. "Šolarje" so razdelili v dve skupini, ki sta se vsak teden menjavali na predavanjih, ki so jih imeli dva- do trikrat na teden. Celoten program izobraževanja je potekal pod okriljem Srednje šole za farmacijo in zdravstvo iz Ljubljane, katere profesorji so poučevali tri predmete;

predavanja iz splošnih predmetov je organizirala novomeška Srednja tehnična in zdravstvena šola, za strokovne predmete v 2. in 3. letniku pa je poskrbela Krka s svojimi predavatelji. Od 75 delavcev, kolikor jih je šolanje pričelo, jih bo zaključilo 68, velika večina iz Sektorja za proizvodnjo zdravil. Šolanje je bilo dolgotrajno, v 1. in 2. letniku so slušatelji opravili po 11 izpitov, v 3. pa 8, skupaj torej 31 izpitov. Imeli so kar 1535 ur predevanj in 100 ur praktičnega pouka.

Prva skupina je zaključne izpite opravila oktobra in od 39 prijavljenih jih je zaključne izpite uspešno opravilo 33, od tega 6 z odličnim, 5 pa s prav dobrim uspehom. Druga skupina bo zaključne izpite opravila v februarju prihodnje leta.

A. B.

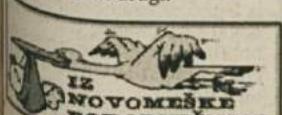
Ena gospa je rekla, da je sekanja občinska oblast najhujša katastrofa po srednjeveški kugi.

Suhokranjski drobiž

DVORIMA VEŽICO - Vest o tem smo objavili že v prejšnjem Dolenskem listu. Odperta je bila rompompoma in ceremonia. Novi objekt ima dve lepo urejeni vežici, straniče in tudi čajno sobo, zaradi katere je bilo potreben veliko besed. Po sklepnu KS Žužemberk pa bo potrebovali pličevati tudi "najemnike", in sicer 120 nemških mark za nekaj ali 40 mark za vse tiste, ki so počasno vplivali dogovorjeni znesek za vežico.

PRVA GASILSKA BRIGADA - S prvo motorno gasilsko vozilno se ponašajo gasilci iz Žužemberka pri Žužemberku. Kupili jo že leta 1931, potem ko so v 1928 postavili temelje delovnega društva. Šmihelčani se ponavljajo tudi z lepim praporom. Pobudnik in ustanovitelj društva je bil župnik in kroatist Alojz Zupanec.

GRAD ŠE SAMEVA IN PRODAJA - V Žužemberku nič ne kaže, da bo kdaj grad odprt za poslov. Zimski čas je pred nami, zato ne more se bo našel čas za kakšno skupino mizo ali sestanek na krovu, kako rešiti enkratni zgodovinski spomenik. Lep dokaz je izgradnja tehničnega spomenika - na Dvoru pri kateri imajo sedež ZVNKD, krajevna skupnost, občina in drugi.

V času od 30. oktobra do 8. novembra so v novemški porodnišnici rodile: Urška Kermc iz Trščine Tomaz, Mateja Kastelic iz Trščine - Mayo, Jožica Vrtačič iz Brusnic - Dejanja, Ana Štefanec iz Vukovca - Riko, Marija Štefanec s Hribom pri Hinjah - Jaka, Alenka Lozar iz Črnomlja - Nastja, Ljiljana Žalec iz Črnomlja - Dorej, Karolina Vegelj-Stopar iz Šentjurja - Eva-Marija, Slavica Brešnik iz Zavratca - Marka, Tadeja Vitar iz Podturna - Mišelj, Gordana Stjepic iz Mihovca - Mihelj, Darja Deželan iz Mihovca - Gregorja, Suzana Bahor iz Dragovljane - Klemen, Boštjan Bevk iz Dol, Stari vasi - Štefan, Ivanka Lindič iz Čelevca - Štefan, Marija Anderlič iz Zburjega - Luko, Zorica Kavčič iz Gote vasi - Primoža, Bernarda Turk iz Mestnih njiv 11 - Barbara Zore iz Šegove 14 - Čestitamo!

Škocjan ima mladinski center

V nedeljo v Škocjanu odprli Salezijanski mladinski center - V okviru mladinskega centra več dejavnosti

ŠKOCJAN - Nedelja, 12. novembra, se je v zgodovino župnije Škocjan zapisala z velikimi črkami, saj so odprli Salezijanski mladinski center, ki je namenjen mladim. V njem bodo lahko oblikovali osebnost, počasno svojo ustvarjalnost, se srečevali z vrstniki. Dogodek so popestrili svetniška skupina Meteor, mladi recitatorji in pevci, tombola, s katero so delno krili stroške obnove starega župniškega hleva, v katerem je sedaj dom, in dramska skupina Škofljica z igro Domen, ki je denar od vstopnine darovala mladinskom centru. Otvoritev so se med drugimi udeležili vizitator iz Rima Dominik Britsch, dekan Anton Trpin, državni sekretar za ceste Marjan Dvornik, velike pozornosti pa je bil delež predstojnik slovenskih salezijancev, sicer Škocjanski rojak, Stanislav Hočevar, ki je te dni

praznoval 50-letnico.

Mladinski center vključuje različne dejavnosti: športne in razvedrilne, tečaje tujih jezikov in pevske zbrane. Poleg teh župniški delujejo že nekatere druge skupine, ki združujejo mlade. "Mladinsko središče bo omogočalo načrtnejše delo z mladimi, saj v samem Škocjanu mladina nima veliko možnosti za čim-koristnejše preživljvanje prostega časa. Ena izmed možnosti mladih, da razstave v zrelo osebnost, je prav mladinski center. V njem bodo mladi prostovoljno delali za mlade. Naučili naj bi se, da je bistvo življenja darovanje. Prijateljstvo, ljubezen se ne dasta kupiti, lahko ju samo živimo," je dejal župnik Franc Brečko. Župniku pri vzgoji mladih pomagata še kapelan Branc Kavaš in študenta teologije Tone Krampač in Jože Krnc. T. G.

MLADINSKI CENTER - V nedeljo popoldne so se slovenske otvoritve in blagoslovitve Salezijanskega mladinskega centra udeležili številni domačini, med njimi tudi Stanislav Hočevar, predstojnik salezijancev, sicer rojak (na sliki drugi z leve ob župniku Francu Brečku), vse pa je pozdravil tudi župan Janez Povšič. (Foto: T. G.)

TPV še naprej računa na Revoz

Kar 69 odst. proizvodnje za Revozove avtomobile - Povečanje sodelovanja na področju izdelave ogrodij za sedeže s podjetjem CESA - Suhor potrebuje dodatno delo

NOVO MESTO - V podjetju TPV se že pripravljajo na novo vozilo, ki ga bodo začeli izdelovati v Revozu. V ta namen so pretekli mesec tudi imeli obisk direktorja nabave v Renaultu. Sveda računajo, da bodo še naprej opravljali posle za Revoz. Njihova prednost pred konkurenco, kot je povedal direktor Vladimir Bahč, je lokacija v neposredni bližini Revoza.

Še v tem letu naj bi pravno in tehnično dorekli tudi sodelovanje s podjetjem CESA na področju proizvodnje ogrodij za sedeže, ki predstavlja 12 odst. fizičnega obsega proizvodnje. Od leta 1993 je TPV zasebna družba, ki so jo odkupili zaposleni. Skupaj s francosko firmo Treves so ustanovili mešano podjetje TPV-TREVES Sedeži (delež 50:50), ki sestavlja sedeže za osebna vozila. Montaža, oblačenje sedežev in dostava na montažno linijo predstavlja čez 53 odst. obsega proizvodnje. Tako je proizvodnja sestavnih delov za avtomobile danes osnovna dejavnost in predstavlja kar 73 odst. vse proizvodnje. Kar 69 odst. avtomobilskih delov delajo za Revoz.

Skupaj je v sistemu TPV zapošljeno 300 delavcev, od tega 100 v TPV Suhor, kjer proizvajajo pod-

vozja za bivalne prikolice, različne kovinske dele in sklope ter kontejnerje. V TPV Brežice izdelujejo tovorne in posebne prikolice last-

Vladimir Bahč

ne blagovne znamke Amigo ter kovinsko galanterijo za avtomobile.

"TPV želi še utrditi sodelovanje z Revozom, da bi preko Renaultove nabave lahko pravočasno dobili informacije o novih izdelkih in se vključili v razvoj in zagotovitev novih modelov ter tako poskrbeli tudi za lasten razvoj," meni direktor Bahč. Želite postati glavni dobavitelj Revoza in povezovalec slovenskih dobaviteljev.

V zadnjih treh letih je poslovni sistem TPV povečal skupni letni prihodek in letni prihodek na zaposlenega (v tem času 100-odstot-

no povečanje) ter za več kot trikrat povečal letno dodano vrednost na zaposlenega. V prihodnjem letu

• TPV ima v Novem mestu kar 30.000 kvadratnih metrov površin, od tega polovico pokritih. Že nekaj časa "revitalizira" staro mlekarino in druge pokrite površine ob Kandijski cesti, ki bodo namesto industrijskega izgleda dočrpanih stavb dobine poslovno-trgovski videz. Kot je povedal direktor Bahč, bodo prenovljeni prostori namenjeni trgovini in drugim terciarnim dejavnostim, odvisno od končne odločitve o izgradnji v sosednjem cestnem povezovanju.

načrtujejo nadaljnje, vendar bolj umirjeno povečanje.

B. DUŠIČ-GORNIK

MALI GASILEC

NOVO MESTO - Gasilsko-reševalni center in Vzgojno-varstvena organizacija pripravlja v torek, 21. novembra, otvoritev otroške likovne razstave na temo "Mali gasilec". Razstava bo v prostorih Agencije za plačilni promet v Novem mestu, za to priložnost pa so otroci in vzgojiteljice pripravili tudi kulturni program.

STOPIČE: DOGODEK V VRTCU

STOPIČE - Danes ob 17. uri bo vrtec v Stopičah s priložnostno prireditvijo obeležil 10-letnico delovanja. Vodstvo vrtca je ob tem dogodku povabilo poleg staršev predstavnike občine ter krajevnih skupnosti Dolž, Podgrad in Stopiče. V programu bodo nastopili otroci in predvidoma starši, za razvedrilo ob glasbi pa bo skrbel ansambel Slavček.

DOLENJSKI LIST

vaš četrtkov prijatelj

RAZSTAVA DEL Z LIKOVNE KOLONIJE V RIBNICI

KOČEVJE - V prostorijah kočevske poslovilnice Nove Ljubljanske banke bodo predvidoma do konca tega meseca razstavljena dela enodnevne likovne kolonije, ki je potekala 13. junija letos v Ribnici. Likovna kolonija so se na povabilo bančnikov udeležili po trije učenci višjih razredov iz sedmih osnovnih šol s področja občin Kočevje, Ribnica, Loški potok in Osilnica. Nad delom 21 učencev, ki so različnih tehnikah na svojnem predstavili staro mestno jedro Ribnice z gradom, je bilo 7 mentorjev. Dela učencev z likovno kolonijo so bila najprej razstavljena v avli Nove Ljubljanske banke v Ljubljani, nato v poslovilnici v Ribnici, po Kočevju pa se bo razstava selila še v druge enote LB, ki so v Kočevsko-Ribniški dolini. Likovna kolonija, ki so jo organizirali po zgledu že utečenih podobnih likovnih kolonij osnovnošolcev, ki jih organizira matična banka v Ljubljani, je bila letos prvič, organizatorji pa upajo, da bodo lahko prisluhnili jazz ansamblu Zoran Škrinjer in prijatelji.

GLASBENA ŠOLA V TRIKONU - Kočevska občina je kupila bivšo Trikonovo stavbo z namenom, da zagotovi prostore glasbenim šoli in godbi zaradi prenove stare gimnazije. Za stavbo je dala 30 milijonov tolarjev.

OBČAN SPRAŠUJE; MEDVED ODGOVARJA

- So ti razbojnički pobrali denar, da tako milo jokaš?
- Ne, davkarja!

Ribniški zobotrebci

KNAFLJEV TRG - Po nekaj letih je v Ribnici končno uspelo preimenovati Trg Velika Vlajoviča, po novem se bo imenoval Knafljev trg. Med predlogi, dani v javni razpravi: da bi se trg preimenoval v Trg Antona Skubice, Novi trg in Trg Luke Knaflje, so se na predlog Geodetske uprave, naj bi bilo novo ime trga čim krajše, občinski svetniki odločili za skrajšano ime Knafljev trg.

NAJEMNINE - Na zadnji seji ribniškega občinskega sveta so svetniki sprejeli pravilnik o oddajanju poslovnih prostorov, s katerimi razpolaga občina Ribnica. Te bodo oddajali v najem z javno dražbo in zbiranjem pisnih ponudb, brez tega in torej neposredno s pogodbami pa v primerih, ki so določeni v novem pravilniku. V pravilniku predlaganom metodologijo za izračun višine izklicne najemne so svetniki zavrnili kot preveč zapleteno. Odločili so se, da se bo cena najemnin določala glede na najemnine v kraju, pri temer so se dogovorili, da bodo veljali različni kriteriji za profitne objekte.

OBČAN SPRAŠUJE; MEDVED ODGOVARJA

- Zakaj naj bi z ribniške cerkve odstranili Plečnikovega zvonika?
- Da ne bo pokvarjeno povprečje, saj imajo vse okoliške cerkve bakrene zvonike.

ŠOLA IZ PODPRESKE V DRAGO

DRAGA - Predlogi, da se v Podpreski zapre zaradi dotrajnosti in majhnega števila učencev, je naletela na odločitev. V tej stari šoli je trenutno 14 učencev, nižje stopnje in 7 otrok v vrtcu. Vsakršna vlaganja v staro šolo ne bi rešila, le premenila bi matično šolo in čisto. Zato je zopet aktualen predlog, da bi šolo premaknili v Dragi. KS Draga je prav zaradi te ideje zavrnila prodajo stavbe, vendar pa vključila staro šolo v Podpreski, staro šolsko poslopje v Dragi, nekdanjo gozdno upravo v Podpreski in šolo na progravi, v kateri je že nekaj let proizvodni obrat. Na občini Dragi potok menijo, da ima KS Draga prav, da to prodaja, saj se z nebilnostjo ne more uporabiti. Ministrstvo za finance je odobrilo občini Velike Lašče za 130 milijonov tolarjev zagotovljene porabe. Skoraj vse ta denar bo porabljen za dejavnost šol in vrtca pa za požarno varnost, komunalne zadeve in socialno varnost.

Osnutek občinskega proračuna pa predvideva za letos 178 milijonov tolarjev izdatkov. Svetniki ugotavljajo, da je z ozirom na zagotovljeno porabo 130 milijonov tolarjev bistveno premalo denarja predvidenega za področje komunale, se pravi za vzdrževanje lokalnih in krajevnih cest ter javno razsvetljavo, in za vrtce. Razen tega ni zagotovljenega denarja za raz-

A. KOŠMERL

Za kočevske Rome le prihajajo boljši časi

Prizadevanja komisije

KOČEVJE - Pred nedavnim ustanovljena komisija za romska vprašanja se je 10. novembra sestala že drugič. Člani komisije, ki ji predseduje Borut Hočvar, so obravnavali poročilo z ogleda romskih naselij, ki so ga opravili 17. oktobra, v zvezi s tem pa spregledali tudi prve odločitve.

Da nekatera naselja nima vode, električne in sanitarij in da so to problemi, ki poleg slabih bivalnih razmer v barakah in kontejnerjih bolj ali manj zadevajo vsa romska naselja v občini, je po mnenju komisije kočevska občina odgovorna le delno. Ker si občina že leta prizadeva vse Rome spraviti na eno ali največ dve lokaciji v občini, kar bi občini omogočilo lažje, trajnejše in ne nazadnje cenejše reševanje problemov Romov, tudi ne sprejemajo izgovorov Romov, "da se ne morejo civilizirati, ker jim drugi tega ne puste".

V petek so že sprejeli sklep, da se županu in občinskemu svetu da pobuda, naj se v prostorskoureditvenih planih, ki so v izdelavi, predvidita eno ali dve trajni lokaciji za Rome. "Določitev teh lokacij je predpogoj za trajno reševanje romskih problemov," pravi Borut Hočvar.

Do tedaj lahko komisija, ki bo pripravila plan dolgoročnih nalog, rešuje le manjše in nujne zadeve, za reševanje katerih so se odločili minuli petek, sodita nasutje dovoznih poti do romskih naselij in po naseljih s peskom ter rešitev stanovanjskega problema dveh romskih družin. Gleda Ivana Pahuljeta, ki je z družino v šotoru, so se odločili, da mu bodo nabavili večjo kamp prikolico kot začasno rešitev, gleda Nika Šerkezija, ki mu je aprila pogorela hiša, pa bodo občino zaprosili, da najame premostitveni kredit v višini 1,5 milijona tolarjev, za kateri je zavarovalnica že izdala odločbo, da se bodo lahko takoj lotili obnovljanja hiše. M. L.-S.

* Karkoli že delaš, delaj pametno in misli na konec. (Latinski pregovor)

PREDSTAVITEV PESNIŠKE ZBIRKE SLAVICE BRUS

LOŠKI POTOK - 18. novembra 1995 bo v gradu Snežnik v Loški dolini ob 18. uri predstavitev pesniške zbirke rojakinje Slavice Brus z naslovom "Šepet tišine". Zbirko je ilustriral Peter Polončič Ruparčič, spremeno besedo pa je napisala Lidija Bučar. V glasbenem delu kulturnega programa bosta sodelovala Tone Rot in Boris Kandare iz Loške doline, razgovor pa bo vodil predavatelj Andrej Bartol iz Ljubljane. A. K.

M. G.

Krpanova kobila

je v zvezi z razpravami o laškem občinskem proračunu zarezgetala: "Je tako: Bolj ko beračijo zaprjavaš, večja je."

A. K.

Manjka jim 48 milijonov tolarjev - Ugotavlja, da izdatkov ni možno znižati

VELIKE LAŠČE - Na zadnji seji občinskega sveta Velike Lašče, ki je bila minul tened, niso sprejeli osnutka občinskega proračuna za letos, čeprav bi morali imeti pripravljenega že za prihodnje leto. Vzrok je predvideni primanjkljaj v znesku okoli 48 milijonov tolarjev. Med razpravo so svetniki ugotavljali, da proračunske izdatkov ni možno skrčiti, hkrati pa niso odkrili novih virov za ustrezno polnjenje občinskega proračuna.

Ministrstvo za finance je odobrilo občini Velike Lašče za 130 milijonov tolarjev zagotovljene porabe. Skoraj vse ta denar bo porabljen za dejavnost šol in vrtca pa za požarno varnost, komunalne zadeve in socialno varnost.

Osnutek občinskega proračuna pa predvideva za letos 178 milijonov tolarjev izdatkov. Svetniki ugotavljajo, da je z ozirom na

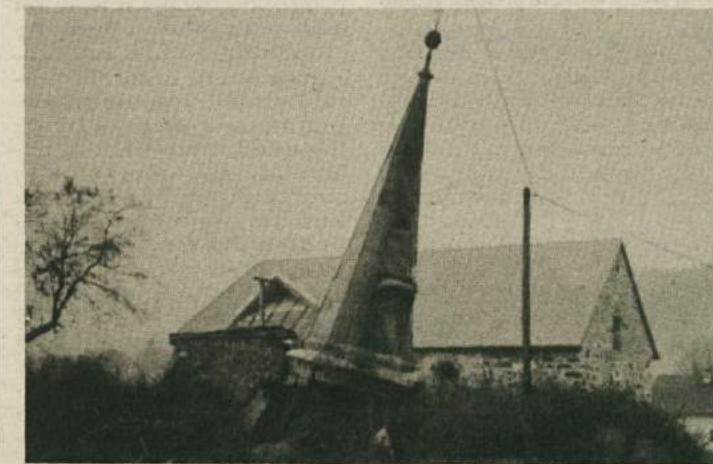
zgodovino in zgodovinskimi zanimivostmi, kljub temu pa občina turistično sploh ni razvita.

J. PRIMC

Volk ne ogroža, volk je ogrožen

V Kočevju odprli razstavo, posvečeno evropskemu letu varstva narave

KOČEVJE - V sredo, 8. novembra, ob 18. uri so v Šeškovem domu v Kočevju odprli razstavo "Volk ne ogroža - volk je ogrožen", ki je posvečena evropskemu letu varstva narave 1995. Razstava poteka pod pokroviteljstvom poslanca Evropskega parlamenta Esima Doeke in so jo organizirali Društvo Kočevski naravni park, Hrvatski prirodoslovní muzej Zagreb in Gojstveno lovišče Medved Kočevje, odprt pa jo je minister za okolje in prostor dr. Pavle Gantar.

OBNOVA CERKVICE V POLOMU - Polom in Seč sta osamljeni vasi na meji občin Kočevje, Dobrepolje in Novo mesto, kar 10 do 20 km daleč od najbližjega naselja. Štejeta skupaj 29 hiš. Vasici sta v zadnjih letih kar precej pridobili, saj je bilo zgrajenih nekaj novih hiš, nekaj starih pa obnovljenih. Obe sta dobili tudi asfalt skozi naselje. V Polomu sta trgovina in gostišče "Srna", ki ju obiskujejo domačini, lovci, gobarji, polharji in drugi ljubitelji narave in kočevskih gozdov. V Seču pa ima Anton Fabjan tudi svoj čebelnjak in proizvodne prostore za izdelavo svojih zdravil na osnovi medu in rdeče pese. Cerkvice v Polomu, ki se je pred leti podrla (na sliki), so začeli obnavljati, a obnova še ni dokončana, menda zaradi pomankanja denarja. (Foto: J. Primc)

Sprejeta pup in rebalans

Svetniki sprejeli nekaj pomembnih odločitev - Za prvih 5 toč dnevnega reda porabili 5 ur

RIBNICA - Občinski svetniki so na zadnji seji sveta občine Ribnica prejšnji četrtek sprejeli več pomembnih zadev. Med njimi odlok o prostorskoureditvenih pogojih za območje planske celote R 7 del, KS Ribnica v občini Ribnica, in odlok o spremembah odloka o proračunu za leto 1995.

Kar dve tretjini časa poteka celotne seje, ki je trajala okoli 6 ur, so svetniki porabili za obravnavo prve petih od skupno trinajstih točk dnevnega reda. Obvezna razprava je bil deležen že odlok o prostorskoureditvenih pogojih. Največ razprav je bilo okoli bivše vojašnice in ribniške obvoznice. Zavrnili so predlog podjetja Russ, d.o.o., in še nekaterih najemnikov prostorov v nekdanji vojašnici, ki so predlagali, da bi morali biti prizidki pred objekti in ne zadaj, kot je to sprejeti v smernicah za obrtno cono, ki so jih svetniki spremembu pupa.

Tudi rebalans občinskega proračuna, ki je povečan od 410 milijonov tolarjev na 502 milijona s primanjkljajem, ki je v okviru dovoljenih meja, ni šel gladko skozi. O predlogu poslanske skupine SKD, da se za mrljiko vežico na Gori nameni dodatnih 1,5 milijona tolarjev in za župnijsko dvorano v Hodražici 4 milijone, so svetniki po sprejetem dogovoru med prekinivijo seje sprejeli sklep, da se obema nameni po milijon tolarjev, ki bodo šli v primanjkljaj. Tako znaša sedaj ta 40 milijonov tolarjev.

M. LESKOVŠEK-SVETE

Po pozdravnem nagovoru je župan občine Kočevje Janko Veber poudaril, da je na Kočevskem potrebljeno doseči ravnovesje med naravo, divjadjo in človekom. Minister Gantar je dejal, da je nujno potrebno odpraviti razkorak med človekom in naravo in zaustaviti proces izumiranja posameznih živalskih in rastlinskih vrst.

Podobno misel je v pismu izrazil tudi poslanec v Evropskem parlamentu Esim Doeke. Zapisal je, da ne gre le za ohranjanje "dobrih" živali in rastlin, ampak za ohranjanje raznolikosti vseh. Podprt je prizadevanja društva Kočevski naravni park, ki je skupaj z obema ostalima prirediteljem razstave v zloženki kot prilogi vabilo za razstavo zapisalo, da je na men razstave pokazati volka takega, kot je, ne zato, da bi ga razširili po vsej Sloveniji, ampak da bi ga varovali tam, kjer je to še možno, brez bistvene škode za slovensko družbo.

Razstavo so ob otvoriti s svojim nastopom popestrili Zasavski rogovci in bo v Šeškovem domu na ogled do konca novembra. Nato se bo preselila v Ljubljano, v Prirodoslovní muzej in muzej v Bistri, od tam pa v Maribor.

M. LESKOVŠEK-SVETE

Dobrepoljski krompirčki

ZBORNIK PRIPRAVLJAVA - Zbornik občine Dobrepolje pripravlja. Izšel bo predvidoma sredi prihodnjega leta, že v decembru letos pa bodo avtorji zbornika na javni prireditvi predstavili njegovo vsebino.

STO LET POSOJILNICE - Prihodnje leto bodo Dobrepolci pravili 100 letico svoje posojilnice.

DOBREPOLJCI NA GOST TURU - Na sejmu turizma in gostinstva Gost tur, ki je bil od 11. do 15. oktobra v Mariboru, se je s svojimi izdelki predstavila tudi Stolarna Dobrepolje.

DOBREPOLJSKI KROMPIRČKI - Komunska kronika Dobrepoljski krompirčki ima tak naslov zato, ker je Dobrepolje znano daleč naokoli po svojem odličnem krompirju. Pomanjševalnica pa zato, ker so v tej rubriki objavljene le kratke novice.

Za šalo, vrtec in ceste

Če referendum ne bo uspel, bo dozidava dobropolske šole in še kaj odloženo za nedoločen čas

DOBREPOLJE - V občini Dobrepolje se bodo 26. novembra odločali o samoprispevu za dozidavo šole na Vidmu in posodabljanju cest na območju Strug. Dobrepolci bodo tako glasovali o usodi šole, v kateri poteka zdaj pouk v dveh izmenah (v tretji izmeni pa deluje še glasbena šola), in vrtca, ki bi tudi deloval v prizidki šole. Stružanci bodo istega dne tudi na referendumu odločali o posodobitvi cest na svojem območju. Dobropolski župan Anton Jakopič nam je v zvezi s tem o tem povedal:

"Vem, da uvedba samoprispevka ni priljubljena, a računan na razumevanje ljudi, ki so že doslej veliko naredili za skupne potrebe. Upam, da se bodo odločili prav in tako prispevali k boljšemu otroškemu varstvu in izboljšanju razmer v šolstvu, na struškem območju pa k izboljšanju cest, ki so zdaj v glavnem makadamske."

Finansiranje izgradnje šole in vrtca bo po republiškem zagotovil potekalo tako: Najprej mora občina poskrbeti za prostor za šolo oz. vrtec in priskrbeti lokacijsko dovoljenje. Nato pride na vrsto investicija, za katere pa bo pol prispevala republika, pol pa občina. Če referendum ne bi uspel, bi s tem izgu-

Anton Jakopič, župan občine Dobrepolje: "Naši ljudje so letos že veliko naredili za skupne stvari, zato jim zaupam, da se bodo tudi na referendumu prav odločili."

bili obljubljeni republiški denar, s svojimi sredstvi pa investicije ne bi mogli začeti, ker jih je in jih bo v občinskem proračunu premalo. Zato bi se ta gradnja zavlekla za nedoločen čas. Uspešen referendum pomeni dobrobit za vse, zato pričakujem veliko mero solidarnosti."

J. PRIMC

Občina Lašče še brez proračuna

Manjka jim 48 milijonov tolarjev - Ugotavlja, da izdatkov ni možno znižati

VELIKE LAŠČE - Na zadnji seji občinskega sveta Velike Lašče, ki je bila minul tened, niso sprejeli osnutka občinskega proračuna za letos, čeprav bi morali imeti pripravljenega že za prih

Ivančani dobijo delo pri gumarjih

Do leta 2000 naj bi imelo delo v tovarni gumarskih izdelkov za avtomobilsko industrijo v prostorih nekdanjega Agrostroja 200 delavcev - Hudi pomisleki ekologov

IVANČNA GORICA - Potem ko so na nedavnem zboru krajanov Ivančne Gorice, ker so se bali zdravju škodljivih vplivov na okolje, odločno nasprotovali, da bi ljubljanski Autocommerce v sodelovanju z nemškim poslovним partnerjem Woco začel v opuščenih prostorih Agrostroja pri Malem Hudem s proizvodnjo pretežno gumarskih izdelkov za avtomobilsko industrijo, so pretekli teden po prepričevanju strokovnjakov in ivančnih občinarjev stežka, a vendale prižgali zeleno luč.

Ko so na prvem zboru krajanov obravnavali to zadevo, resda brez prisotnosti strokovnjakov, jih je, kot je povedal predsednik sveta krajine skupnosti Ivančna Gorica Franjo Rajh, odvračalo od podporje tej proizvodnji to, da imajo slabe izkušnje z onesnaževanjem IMP Livarja. Strah med ljudmi je še bolj zasejalo mnenje Inštituta za varovanje zdravja iz Ljubljane o možnih škodljivih vplivih tovrstne proizvodnje na zdravje, saj to omenja celo rakasta obolenja. Zelena alternativa Slovenije je posebej opozorila na ta del poročila inštituta, ko je tudi občinskim svetnikom ob predstavitvi predvidene nove dejavnosti v Agrostroju izrazila odločno nasprotovanje gumarski industriji v Ivančni Gorici. Kot smo že poročali, sta takrat ostala v nasprotovanju povsem osamljena, od svojih strankarskih kolegov prezira celo svetnika Franjo Rajh (LDS) in Igor Bončina (SDSS), kako bi šele lahko prodrl mnenje Zelene alternative, ki nima v občinskem svetu nobenega svojega predstavnika.

Podobno kot na občinskem svetu sta tudi na zboru skušala delovati pomirjajoče župan Jernej

Lampret, ki je zagotovil, da občina ne bo dovolila prihoda nikakršne industrije, ki bi še bolj obremenila okolje, in podžupan Jože Košak, ki že 5 let dela v grosupelski Gumi. Ta je zagotovil, da "guma ni tako črna" in da je firma Woco zelo re-

Miran Briški: "Zvezino delamo za Mercedes-Benz!"

KRAJVLJEVE RESNICE - Turistično društvo Čatež in tukajšnji vinogradniki so okrog 7000 pohodnikov, med njimi tudi številne ugledne goste, s predsednikom države Milanom Kučanom na čelu, pogostili z domaćimi dobrotami in seveda novim vinom, ki ga je posebej zanje, ravno na martinovo, krstil navihani Krjavelj (na posnetku). Ta ni prizanesel slovenskim politikom. Rekel pa je tudi, da trgovci ne bi prodali nobenega blaga, če bi vsak Slovenc trikrat dnevno spil po pol litra vina kot antibiotik. V imenu organizatorjev sta pohodnike pozdravila predsednica TD Čatež Tatjana Bregar in predsednik društva "Projekt Levstikova pot" Rudi Bregar. V lepem vremenu sta za prijetno razpoloženje poskrbela tudi trebanjska godba in trebanjski orkester. (Foto: P. P.)

STOLETNICA ODKRILA OBNOVLJENO MARTINOVO ZNAMENJE - Na Glavnem trgu v Sevnici se je sredi trga ohranilo kužno (Martinovo znamenje). Dr. Komelj navaja, da je bilo postavljeno leta 1755.

Ko so strokovnjaki Restavratorskega centra Slovenije leta 1988 demontrirali s podstavka pet močno poškodovanih kipov, dva doprsna portreta in tri svetniške figure, se je začelo dolgotrajno in zahtevno restavriranje.

Martinovo znamenje zato, ker domnevajo, da je donator Martin Šinkovec dal verjetno postaviti zavetnika, upoštevali pa so tudi vinogradniško tradicijo sevnškega okoliša. Na posnetku: Martinovo znamenje je ob pomoči sevnškega župana Jožeta Peterneleta pretekel nedeljo odkrila Košorokova mama iz Lončarjevega Dola, ki je že zakoračila proti 102. letu, blagoslovil pa ga je dekan Anton Hibernik. (Foto: P. Perc)

DOLENJSKI LIST
vaš četrtnik prijatelj

Dim iz doma zdravja ogroža otroke v vrtcu?

Zelena alternativa zahteva sanacijo kotlovnice

Predstavnik firme Woco Miran Briški je povedal, da je njen sedež blizu Frankfurta, v neposredni bližini tamkajšnjih toplic pa že poteka podobna proizvodnja, kot naj bi stekla v Ivančni Gorici. Po-

sen in zahteven poslovni partner, tudi, ko gre za ekologijo.

Predstavnik firme Woco Miran Briški je povedal, da je njen sedež blizu Frankfurta, v neposredni bližini tamkajšnjih toplic pa že poteka podobna proizvodnja, kot naj bi stekla v Ivančni Gorici. Po-

• **Voda izvoza, uvoza in kooperacije** pri Autocommercerem podjetju AC - Intercar, Anton Glušič, je poudaril, da bi si lahko sicer izbrali tudi kakšno drugo lokacijo, če ne bi mogli od SKB banke od kupiti propadajočih zgradb bivšega Agrostroja za tovrstno proizvodnjo. Glušič je še omenil, naj bi prihodnje leto skupaj z Nemci vložili v to proizvodnjo okrog 7 milijonov mark, zaposlili bi 40 delavcev v proizvodnji in 14 v režiji, zatem pa vsako leto približno podvajali proizvodnjo vse do leta 2000, ko bi se število zaposlenih ustalilo že okrog 200 delavcev.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

P. PERC

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali" zastarelo, ekološko sporno tehnologijo.

Podjetje Woco je bilo ustanovljeno šele leta 1954, a ima že vrsto tovarn po svetu, tudi v Kanadi, Mehiki, z Autocommercem sodeluje 8 let, v zadnjem času pa tudi z mirenskim Tomom.

udaril je, da jim ugled podjetja ne dovoljuje, da bi "izvažali"

Pridni in brez telovadnice

Kako organizirajo pouk v OŠ Kapele - Dva kombinirana razreda in telovadba na vaškem travniku

GRAJSKA STREHA - Spodnji grad v Brestanici ima luknje v strehi. So še od takrat, ko so cestari delali bližnjo cesto in je zaradi miniranja letelo na krog kačne. Tako vsaj so domačini mili, zdaj pa so njihovo preprica omajala nova ugibanja. Po nekaterih domnevah naj bi bile luknje v strehi še od takrat, ko sta se obstreljevala graščak iz spodnjega gradu in graščak iz zgornjega gradu. Verjetno bo obveljalo, da sta tva res prava krivca, saj pokojna graščaka mirne sprejemata kritiko kot še živi cestari.

NOVA DELOVNA MESTA SE ODPIRAJO - Lokalna samopravna je prinesla tudi na krško občino nekaj novih delovnih mest in zgodilo se je, da so se tam novo zaposlili tudi nekateri novinarji Našega glasa. Bo tam pristal tudi urednik?

Kratke domače

SKUPAJ - Potem ko sta Združenje podjetnikov Slovenije in Občna zbornica podpisala sporazum o sodelovanju in skupnem nastopanju, centralnima organizacijama sledijo še območne. Tako so se za podpis odločile tudi območne obrtnice Dolenjske in Bele krajine ter Združenje podjetnikov tega območja.

VEČJE PROVIZIJE - Po odločitvi ustanovnega sodišča bodo družbe za upravljanje spet lahko pobirale z zakonom predpisane provizije. Gre za 5-odstotno enkratno provizijo za stroške ustanavljanja in 3-odstotno letno za upravljanje. Prej že utečeno pobiranje provizij je z aprilskim sklepom zmotila Agencija za trgovino in premoženja, ki ga kupijo s certifikati, in ne od vloženih certifikatov. S tem je zmanjšala osnovno za zaračunavanje, a kot rečeno, je ustanovno sodišče ta sklep razveljavilo in družbe si lahko spet manjše roke.

GIZ IZVOZNIKOV - Skupina izvoznikov je oktobra pripravila delovno različico predlogov in zahtev izvoznikov ter se dogovorila, da ustanovi Gospodarsko interesno združenje izvoznikov. Ustanovna skupščina je bila napovedana za pondeljek, vendar je preložena, zato so predstavniki okrog 50 izvoznikov le prečesali omjenjene predloge in jih izpostavili devet. Zdaj čakajo na registracijo združenja in na to, ali se jim bodo pridružili še nekateri veliki izvozniki.

KAM PRODAJA

NOVOTEKS TKANINA?

NOVO MESTO - V petih letih je Tkanina letno proizvodnjo tkanin od 3 milijonov tekočih metrov zmanjšala na 2 milijona, hkrati pa že povečala odstotek bolj kakovostnih in zahtevnih tkanin. Obseg proizvodnje in število zaposlenih naj bi po zdaj načrtovani sanaciji pristala na 45 odstotkih nekdaj, dohodkovnost pa na okrog 70 odstotkih nekdaj. Produktivnost so že doslej, predvsem v letih 1992 in 1993, povečali za petino. Kar 75 do 80 odst. izdelanih tkanin izvozijo v Ameriko, kjer imajo svojega razpečevalca, 10 stalnih in enkrat toliko ostalih kupcev. Skupaj s partnerjem skrbijo za promocijo in za razvoj novih proizvodov, saj v Ameriki nastopajo z lastno blagovno znamko. Preostalih 20 odst. izdelkov prodajo v različne države Evrope (do 10 odst. Anglija, del tudi Nemčija, Italija, Madžarska), na domačem trgu pa prodaje skoraj da ni.

MALA ŠOLA PODJETNIŠTVA

Za bodoče kapitaliste

Tudi danes nadaljujemo z zgodbo o delnicah. Za začetek povejmo, da se lahko glasijo na prinosnika (prinosniške) ali na ime lastnika (imenske). Prinosniške so last tistega, ki jih ima, zato v primeru, da jih izgubi ali uniči, ne more dobiti drugih. Pri imenskih delnicah poznamo lastnika, in kadar ta delnico prodaja drugemu, se to vpiše na delnico in obvezno tudi v knjigo delnic na sedežu družbe. Sama prodaja delnice namreč še ne pomeni, da je kupec že zares njen pravi lastnik z vsemi pravicami, saj do prepisa glasovalna pravica, dividenda in druge pravice ostajajo staremu lastniku.

Navadne ali prednostne

Tisti, ki vsaj malo spremljate trgovino vrednostnih papirjev, najpogosteje srečujete navadne in prednostne delnice, ki se med sabo razlikujejo po pravicah, ki jih prinašajo imetnikom. Tako torej ni vseeno, kakšne delnice imamo. Bistvena razlika med navadnimi in prednostnimi del-

Naša podjetja na sejmu pohištva v Ljubljani

Solidno, ne pa blesteče

LJUBLJANA - Na letošnjem pohištvenem sejmu razstavljalci iz širšega dolenskega območja niso ravno blesteli, predstavljali pa so se solidno. Večja razstavna prostora sta si privoščili metliška Kolpa s kopalniškim programom, kuhinjskimi kroiti in kerček materialom ter Tom z Mirne, ki je razstavljal sedežno oblazinjeno pohištvo in garniture ter se posebej otroški program takega pohištva in igračo Fantomček.

Mizarstvo Dartom iz Novega mesta je razstavljalo zložljivo enojno in dvojna vrata, kočevski Inkop pa lokalne mize, kopalniški program, mizo in stol Študent, stole s stopnicami, računalniške mize, regale, servirne vozičke ter gospodinjske in industrijske lestve. Inles Trgovina iz Ribnice je razstavljala stavno pohištvo (okna, senčila, vrata, zimski vrt), kočevski Lik pa otroške in mladinske sobe, kotne klopi, jedilnice in raztegljive mize. Novoles je Straže je na ogled postavil omare, postelje, nočne omarice, mize, stole, gugalnike in svetila; Pionir Keramika pečice, peči, toplozačne peči, odprt kamin, zidané štedilnice in peči za pizzo; Pionir PLI program posebnih vrat (harmonika, drsna, preklopna, masivna), pioles in predelne stene; Steklarstvo Resnik iz Leskovca pri Krškem obdelano steklo za pohištveno industrijo, ogledala, okvire za slike. Stiles iz Sevnice se je predstavljala s pohištrom za dom, pisarne in hotele v baročnem in bidermajerskem slogu; Tovarna pohištva Brežice s sodobnimi spalnicami in drugim pohištrom za bivalne prostore ter novomeški Vitalis z energijskim delovnim stolom Megatron.

Od zastopnikov za tuja podjetja je razstavljalo novomeško podjetje Aico, kočevsko Interteam (ergonomski pisarniški stoli), Smer-ko z Mirne (posteljni vložki in ležišča). Sodelovali sta tudi srednji šoli iz Kočevja in Novega mesta z izdelki učencev lesarske šole.

B. D. G.

Lesarjem gre slabše kot drugim

Panoga je v povprečju bolj zadošena kot gospodarstvo. Je sicer največji neto izvoznik, a ima izgube ter zaostaja po obsegu proizvodnje, produktivnosti in investicijah

Ljubljanski sejem pohištva je Združenje lesarstva pri GZS izkoristilo za predstavitev položaja lesne industrije v Sloveniji. Člani upravnega odbora združenja (med njimi tudi Zvone Novina iz straškega Novolesa, Jože Bobič iz Mizarstva Bobič v Novem mestu in Janez Zalar iz kočevskega Lika) predvsem opozarjajo, da panoga zadnjih pet let ne vlagajo v posodabljanje in razširitev proizvodnje, zaradi česar po opremljenosti krepko zaostaja za evropskimi tekmeči.

Klub temu je letošnji pohištveni sejem pokazal velik preskok pri proizvajalcih, saj so ti, kot je poddaril predsednik združenja Peter Tomšič, dokončno opustili nekdanjo količinsko proizvodnjo. Začeli so upoštevati želje kupcev, se lotili tudi dela po naroci, manjših serij kakovostnih izdelkov in se pri delu oprijeli interdisciplinarnosti. Za razstavlja-

nje na sejmu se je zanimalo več podjetij, kot jih je sejmišče lahko sprejelo (299 razstavljalcev), pa tudi odziv obiskovalcev je bil zelo dober.

Če so proizvajalcu tu nastopali vsak zase, pa lesarji ugotavljajo, da bi se morali za nastop v tujini nujno povezati, saj panoga v povprečju doseže 60 odst. prihodkov prav z izvozom, posamezna podjetja pa

celo od 70 do 90 odstotkov (večinoma na tuje prodajajo lastne blagovne znamke).

Prav tako se lesarji zavedajo, da je treba ukiniti in prestrukturirati okorele dele proizvodnje, nujno pa bo tudi prestrukturiranje dogovorov iz preteklosti, ki lesno industrijo močno obremenjujejo. Po letu 1980 je ta panoga namreč

• Proizvajalcu pohištva in lesnih izdelkov se zavedajo, da je kriva za slab položaj tudi na njihovi strani: imajo prenizko realizacijo in prenizko dodano vrednost na zaposlene, delajo s prevelikimi stroški in v povprečju močno zaostajajo za slovenskim gospodarstvom.

Ne pričakujejo nobene državne pomoči, le razmere za normalno delo. "Odprt trg je že v redu, vendar naj tudi za uvoženo blago veljajo enako stroge kontrole kakovosti kot za domače!"

zahtevajo, omenjajo pa tudi predrago in dvakrat obdavčeno hlevodovino. Domači oblikovalci, ki jih ne manjka, bi morali od ekstravagantnosti prestopiti k izdelkom, ki se dobro prodajajo, da proizvajalcem ne bi bilo treba najemati tujih oblikovalcev.

močno nazadovala, pretresi pa leta 1991 pa so stanje samo poslabšali. Panoga se je začela pobirati še lani, kljub temu se je vmes število zaposlenih zmanjšalo od 35 tisoč na 20 tisoč delavcev. Zmanjševanje števila zaposlenih se je letos ustavilo, rahlo pa rasteta produktivnost in obseg proizvodnje.

Lesarji kljub temu opozarjajo, da je država to panogo neupravljeno razglasila za neperspektivno. Lesarstvo je namreč največji neto izvoznik v slovenski industriji; izrablja les, edino pravo slovensko surovinu, ki se zapovrh še obnavlja; ima razpršeno proizvodnjo po državi, ki je delovno intenzivna in ima pozitiven vpliv na druge industrijske panoge.

B. DUŠIČ-GORNIK

NOVOMEŠKI PIONIR NA SEJMU - Na sejmu pohištva sta se družno predstavljali tudi Pionirjevi podjetji Keramika in Program lesnih izdelkov. Mimoidoči so se najraje ustanavljali ob privlačnih kaminih in mora se bo kdo od njih odločil zanje. Izkušnja sejma večinoma ni neposredna prodaja, za to je potrebno še kaj več. Proizvajalcu pohištva spet razmišljajo o vzpostavitvi lastne prodajne mreže, ker slovenske trgovske verige ne opravljajo funkcij, ki bi jih morale (promocija, kontakt s trgom). Razstavljalci so zatrivali, da so na sejmu prikazani izdelki že ali bodo v kratkem naprodaj, drugo vprašanje pa je, kako bodo kupci prišli do njih. (Foto: B. D. G.)

Kdo lahko prodaja informacije?

Vse bolj iskana poročila o boniteti podjetij - Podjetja so se že znašla in začela za lepe denarje prodajati informacije - Kako je zaščiteno delo, ki ga plačujemo vse?

Pri Agenciji za plačilni promet, nadziranje in informiranje lahko domače in tuje pravne ali fizične osebe (tudi posamezni občani) s pisno vlogo kupijo informacije o poslovanju pravnih oseb. Da je preverjanje bonitet podjetij vse bolj pogosto in da so informacije vse bolj dragocene, dokazuje tudi dejstvo, da so se pojavila podjetja, ki s pridom tržijo z državnim denarjem zbrane informacije. Kot za zdaj kaže, je to pri nas dovoljeno.

Bonitetno poročilo je nepogrešljivo pri oceni tveganj podjetij in posameznikov. Z njim podjetje lahko dokaže svojo poslovno sposobnost, ko se prijavlja na razpis za subvencije in kreditne, na natečaje za pridobitev del, ko išče partnerje. Lahko pa gre za preverjanje drugih, kreditojemalcev, poslovnih partnerjev, kupcev, investitorjev. "V novomeški podružnici smo lani skupno izdelali 454 poročil, do 6. novembra letos pa že

490. Letos smo že izdali za 40 odstotkov več poročil Bon-1 kot lani celo leto," je povedal analitik novomeške podružnice Agencije Lojze Padovan.

APPNI izdela osnovno bonitetno poročilo Bon-1 za 4.886 tolarjev. V njem zvemo o razpoložljivih sredstvih družbe, o zaposlenih in o prihodkih v tekočem letu ter dobimo kazalce financiranja, stanja investiranja, finančnega ustroja, gospodarnosti in donosnosti. Bon-1 ne vsebuje podatkov o solventnosti podjetij in o blokadi žiro računa, zato pa lahko te dobimo za 2.450 tolarjev v poročilu Bon-2. To poročilo vsebuje podatke o tekočem plačilnem prometu (stanje na žiro računu predhodnega dne, predhodnega meseca), o neizpolnjenih obveznostih in o številu dni blokacije. Bon-3 je namenjen

• Agenciji se zdi logično, da ima le ona pravico tržiti informacije, saj je bilo v zbiranje vloženega veliko statističnega, računalniškega in analitičnega dela. Agencija meni, da Urad za statistiko ne bi smel prodajati informacijo, ki mu jih mora sama brezplačno dostaviti. Družba Novi forum, ki je prodajala bonitetna poročila s programom Ibon po ceni od 39 do 78 tisočakov, je zato ovadila.

sponzovanju bonitev majhnih pravnih oseb (doslej v glavnem zasebnih podjetij), stane 5.512 tolarjev.

Agencija izdaja tudi pisno informacijo o boniteti poslovanja (za 12 tisočakov), ki poleg ostalih vsebuje podatke o ustanovitvi podjetja, ustanovnem kapitalu, vodstvenih delavcih, obsegu zunanjetrgovinske menjave in drugo. V bodoče bo pomembno predvsem poročilo BON-1-R, ki bo temeljilo na reviriranih računovodske izkazih.

Bonitetno poročilo je za uporabo

"Poročilo ni popolno, vendar je iz njega mogoče razbrati, ali ima podjetje dobiček ali izgubo, kakšna je likvidnost, finančno stanje, ali ima zaposlene in ali ima sploh kaken promet na ŽR. V sedanji razmerah je to zadost, saj se finančni rezultati odražajo tudi na drugih področjih delovanja podjetja," pravi Padovan.

B. D. G.

VSE DRVI V PETROL

PETROL - V tej naftni družbi, v kateri še do 19. novembra poteka javna prodaja delnic za certifikate in gotovino, so konec preteklega tedna ocenili, da bodo morali po zaključku javne prodaje občanom vračati kar dve tretjini vrednosti vloženih certifikatov. Zbrana vrednost certifikatov je v osmih dneh presegla 130 odstotkov od 2,6 milijarde tolarjev, kolikor jih je na razpolago.

B. DUŠIČ-GORNIK

Kmečka družba bo štipendirala

V 3. skladu več dolenjskih certifikatov - Ustanavlja štipendijski sklad za šolanje kadrov, ki jih bodo potrebovali v podjetjih, kjer bodo solastniki

NOVO MESTO - Direktor Kmečke družbe Zvone Ivanušič je na nedavni novinarski konferenci povedal, da so Dolenjci pri 3. skladu te družbe postali boljši vlagatelji. Od 11.000 certifikatov v vrednosti 2,5 milijarde tolarjev, kolikor so jih zbrali v 3. skladu do 7. novembra, jih je skoraj 1000 iz Dolenjske in Bele krajine. Med zadrugami in hranično-kreditnimi službami je največ certifikatov zbrala ravno Hranilno-kreditna služba Novo mesto.

Kmečka družba je s 67.000 zbranimi certifikati napolnila prvi in drugi Kmečki sklad (vsakega do 9,5 milijard tolarjev), od tega so jih le okrog 5.000 zbrali na Dolenjskem in v Beli krajini, slabše pa se je takrat odrezala le še Obala. Družba je za zdaj solastnica 15 podjetij, med njimi so tudi: Pivovarna Laško, Kolinska, Semenarna Ljubljana, Final Nova Gorica, Kompas Hertz Kranjska Gora, Hotel Slon, Cetis Celje in Gorenjski tisk. Kot je povedal Ivanušič, v družbi računajo, da bodo po lastninjenju solastniki v 200 do 300 podjetjih, v katerih bodo potrebovali dobre kadre. Slednje je eden od osnovnih razlogov, da so se v družbi s podporo Slovenske zadržalne kmetijske banke, Zadružne zveze Slovenije in Semenarne Ljubljana odločili za ustanovitev štipendijske sklad.

Štipendijski sklad bo deloval po zakonu o fondacijah in bo dajal delničarjem kmečkih skladov možnost za pridobitev štipendije za družinske člane. "Večina, več kot 80 odst. naših vlagajteljev, je iz nižjega socialnega razreda, zato se

jim na ta način želimo zahvaliti za zaupanje in hkrati priti do strokovnih kadrov, ki jih bomo nujno potrebovali, saj bomo upravljali s premoženjem v vrednosti okrog 30 milijard tolarjev," pravi Ivanušič.

Sklad se bo polnil samo z donacijami (najnižja vrednost 27.000 tolarjev za posameznike in 10-krat več za podjetja), vendar denarja ne bodo neposredno delili za šti-

• Kmečka družba bo na naslednje leto ustanovila tudi sklad za ohranitev podeželske kulturne dediščine, delničarje pa bo, ker dividend še ne morejo dobivati, nagrajevala z ugodnostmi na izkaznico klubu Moj dom, do katere so upravljali vsi kupci delnic. Izkaznica omogoča za zdaj 10-odstotni popust v 300 prodajalnah v kranjskogorskih hotelih in na tamkajnjih smučiščih.

bodo socialna pomoč, ampak bodo zagotavljale normalne možnosti za šolanje. V Kmečki družbi upajajo, da bodo njihovemu zgledu sledili še drugi in da bo dr

Kako brez izgub shraniti vrtnine

Idealna klet za shrambo ima temperaturo 2° do 6°C in 85- do 90-odstotno vlago

Ker so za nami že prve manjše zmrzali, je ostalo na gredicah le še nekaj za mraz odpornih vrtnin, katere bomo pobrali in skladiščili ali pa jih na gredicah zavarovali pred mrazom. Zato je sedaj najpomembnejše, kako bomo najprimerneje shranili pridelke, kajti pri neprimerenem skladiščenju lahko pride do velikih izgub.

Korenovke in krompir zahtevajo za uspešno skladiščenje mrzlo in vlažno klet (temperatura 2° - 6°C in vlaga od 85% do 90%), vendar omenjene normative lahko dosežemo le v klimatiziranih skladiščih. V domačih kleteh se tem zahtevam lahko približamo le, če imamo vkopano, dobro izolirano klet z nebetoniranimi tlemi in če

odpiranjem ter zapiranjem zračnikov uravnavamo zračenje.

V presuh kleti si pomagamo tako, da polivamo tla ali pa zaboljke korenčka, rdeče pese, črne redke ter korenov peteršilja in hrenova ovijemo s folijo. Tako se bo pod folijo povečala vlavnost in količina ogljikovega dioksida, kar bo preprečilo prehitro izsušitev teh koren-

nov. Seveda se na spodnji strani folije ne sme pojavit kondenziranja vlaga, ker lahko povzroči gnitje. V tem primeru folijo naluknjamo ali razrahljamo, da pride do korenov nekoliko več zraka, in skušamo temperaturo v kleti čim bolj znižati z zračenjem ponoči, pri čemer pa moramo paziti, da ne pada pod 0°C.

Vse zgoraj naštete korenovke se tudi zelo dobro skladiščijo, če jih v kleti zakopljemo v malo vlažen pesek ali mivko. Zelo uspešno pa korenovke lahko skladiščimo tudi v zasipnicah.

Nizke temperature bodo dobro prenesle pod folijo le zdrave, dobro razvite rastline za mraz odpornih sort endivije in radiča, zato najprej poberemo obolele rastline, ostalim pa obtrgamo obolele in poskodovanje liste.

Nizke temperature bodo dobro prenesle pod folijo le zdrave, dobro razvite rastline za mraz odpornih sort endivije in radiča, zato najprej poberemo obolele rastline, ostalim pa obtrgamo obolele in poskodovanje liste.

Pri tunelu lahko shranimo kak mesec cvetačo in zelje, vse do pomlad se obdržita posajen peteršilj in hren, na prosta mesta v tunelu pa lahko posadimo tudi zimsko solato in čebulček za zgodnjo spomladansko rabo. Zelo dobra shramba za solatnice, cvetačo, zelje in korenovke je tudi prazna topila greda, v katero lahko omenjene rastline posadimo ali pa samo zložimo.

Ob močnejšem mrazu bomo topile grede dodatno pokrili, na že postavljenje plastenjake pa bomo 10 cm nad prvo folijo postavili še dodatne loke in opeli še eno folijo. Tako bo plast zraka med dve folijama dodatna izolacija, ki bo temperaturo v plastenjaku povečala še za nekaj stopinj.

Ob obilici dela s shranjevanjem pridelkov ne smemo pozabiti na izpraznjene gredice na vrtu. Pognimo jih z gnojem ali humusom in prelopatamo ali preorjemo do globine 25 cm ter zemljo pustimo v odprt bradzi.

S hlevskim gnojem pognimo le tisti del vrtu, kjer bomo spomladi sejali vrtnine, ki dobro prenajo gnojenje s hlevskim gnojem. To so kupusnice (zelje, ohrvot, cvetača), plodovke (paradižnik, paprika, bučke), gomoljnike (krompir, zelena) ter visoki fižol in por.

Inž. CVETKA LAVRIČ
svetovalka za kmečko družino
in dopolnilne dejavnosti

Sladkorna pesa v Posavju!

Lani so peso sejali na 13 ha njiv okoli Kapel, letos so jo pobrali 4.600 ton na skupno 100 ha

SLOGONSKO - Sredi preteklega tedna so v brežiški in krški občini z njiv pospravili zadnje primerke sladkorne pese. Že lansko leto je lastnik podjetja Agrosloga iz Slogonskega pri Kapelah pripeljal v Posavje proizvodnjo te-

ša je bila skupina s 60 do 70 tonami, največji pridelek pa je bil 93 ton na hektar. Za stroške pridelovanja gre 30 do 35 ton na hektar, ostalo je dobiček, pravi Romani Radanovič. Sladkorno peso je treba čez vse leto dognojevati, česar pa tukajšnji kmetje niso vajeni. Ugotovili so tudi, da je dobro že jeseni ti pogonjiti s 600 kg PK gnojila (0-15-30 ali 0-20-30) na 1 ha za spomladansko setev, kar poveča pridelek za 10 do 20 ton na hektar.

Zdaj sklepajo pogodbe že za pridelavo v naslednjem letu, saj s prodajo ni težav. Potrdili so, da je zemljišče okrog Brežic in Krškega primerno za to kultivo, sicer pa priporočajo bodočim pridelovalcem, da se oglašajo v Agroslogi po sondo, s katero vzamejo vzorec prsti, ki jo tovarna sladkorja brezplačno analizira. Rezultati analize so v februarju ali marcu, na osnovi njih pa pridelovalci lahko presočijo, koliko in kakšno gnojilo morajo še dodati zemlji.

B. D. G.

"Pokazalo se je, da pridelava sladkorne pese terja veliko dela in vlaganj, a je tudi dobro plačana. Žal so bili letos povprečni pridelki slab predvsem zaradi posameznikov, ki niso hoteli tvegati nujnih visokih vložkov v pridelavo. Kljub temu je velika večina dosegla pridelek okrog 50 ton na hektar, bolj-

Sodelujete v nagradnem žrebanju

GLAVNA NAGRADA — MOTORNA ŽAGA STIHL

Vaš obisk pričakujejo prodajalne:

»SEJALEC« tel.: 24-132

»KMETIJSKA APOTEKA«

tel.: 322-560

»NOVI TRG« tel.: 324-583

od 15. 11. 95 do 15. 12. 95

UGODNA PRODAJA blaga v vrednosti nad 8000 SIT na 3 čake brez obresti

Primerne predteči v Novem mestu

Pr

**16. KRKINO SREČANJE
SLIKARJEV**

NOVO MESTO - V ponedeljek, 13. novembra, se je začelo 16. Krkino srečanje slikarjev, ki bo trajalo do sobote, 18. novembra. Krka v tem času gosti 5 akademskih slikarjev. Iz Ljubljane prihaja Peter Beus, Janez Logar, Nataša Ribič Štefanec in Huiquin Wang, iz Novega mesta pa se srečanja udeležuje begunka Hilda Dugončič Mijatovič. Slikarji bivajo v restavraciji Pri vodnjaku, slikajo pa različne motive. Razstava na tem srečanju nastalih del bo decembra.

**V SOBOTO LIKOVNA
DELAVNICA ZA OTROKE**

NOVO MESTO - Prodajalna Aurora Hobby & Art in Založba Harlekín organizirata v soboto, 18. novembra, ob 9. uri likovno delavnico za otroke na temo risanja živali po predlogu knjige Založbe Harlekín "Jaz pa rišem." V delavnici, ki bo potekala na OŠ Center v Novem mestu, bosta sodelovali tudi avtorici knjige Mateja Reba in akad. slikarka Marija Prelog. Delavnica je za otroke brezplačna in tudi ves potreben material bodo dobili v njej. Nastala likovna dela bodo na ogled v avli Zavarovalnice Tilia od ponedeljka, 20. novembra, do nedelje, 3. decembra. Ustvarjalno delo sta s svojim prispevkom omogočili Zavarovalnica Tilia in OŠ Center.

**MARIJAN MAZNIK V
KRONOVEM**

KRONOVO - Danes, v četrtek, 16. novembra, bo ob 19. uri v gostilni Prešeren v Kronovem otvoritev razstave slikarja Marijana Maznika. Slikarja, ki je dolga leta živel v Beli Cerkvi, bo predstavil Jožef Matijevič, višji kustos Dolenjskega muzeja v Novem mestu.

ŠTEVILNE ČESTITKE - Jerebovcem so za jubilej čestitali številni dolenjski zbori, med njimi tudi Dolenjski oktet, ki je izšel iz zborništva Dušan Jereb.

Polstoletna zvestoba pesmi

Slavnostni koncert moškega pevskega zbora Dušan Jereb ob njegovi petdesetletnici - Gallusove značke

NOVO MESTO - Prejšnji petek zvečer je bila avta Kulturnega centra Janeza Trdine polna. Blizu 300 ljubiteljev zborovskoga petja je prisluhnilo pevcev moškega pevskega zbora Dušan Jereb in Dolenjskega oktet.

Letos je namreč minilo 50 let, kar je moški pevski zbor Dušan Jereb postal in ostal bolj ali manj dejaven. Kot eden najstarejših dolenjskih zborov in svoj čas tudi eden najbolj kvalitetnih, je ne samo nastopal in širil pevsko kulturo, ampak je deloval tudi kot dober zgled za nastanek in delo drugih pevskih zborov. Iz jerebovcev je tako med drugim izšel Dolenjski oktet, ki se je v petek pridružil svojim nekdanjim pevskim prijateljem. Najprej so pod vod-

Žalostno propadanje dediščine

V Novem mestu vsem pred očmi propada dragoceno knjižnično in arhivsko gradivo

NOVO MESTO - Prejšnji petek je magistra Jedert Vodopivec iz osrednje slovenske restavropske delavnice za papir in pergament, ki deluje v okviru Arhiva Slovenije, v dvorani novomeškega franciškanskega samostana predaval o preventivi in konserviranju kulturne dediščine na papirju. To zanimivo predavanje, ki so ga organizirali Knjižnica Mirana Jarca, enota Zgodovinskega arhiva za Dolenjsko in Belo krajino, Dolenjski muzej, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine in franciškanski samostan, je bilo pravzaprav protest proti razmeram, v katerih se v Novem mestu hrani oziroma, bolje pogledano, v katerih propada pomembno in dragoceno knjižnično in arhivsko gradivo. In hkrati nadve resno strokovno opozorilo, da je zadnji čas, da je treba to takoj popraviti.

"V novomeški Knjižnici Mirana Jarca, dosti bolje pa ni tudi v enoti Zgodovinskega arhiva, pred našimi očmi propada izjemno dragoceno gradivo. Knjižnica v povsem nemogočih in neustreznih razmerah hrani številne dragoceneosti, med njimi tudi enega redkih kompletov slovenskega periodika od najstarejših časov. Če tega gradiva ne bodo takoj preselili v primerne suhe prostore, bo v petih letih neuporabno za javnost, bo nezadržno zapisano propadu in bo čez čas od njega ostal le prah," opozarja mag. Vodopivec. "Temu gradivu je že do sedaj narejena ogromna škoda, zaradi hrambe v povsem neprimernih prostorih je napito z vlagom in uničujoči kemikalijami procesi nezadržno tečejo." S kurativnimi posegi, ki so dragi in dolgotrajni, lahko v Sloveniji rešijo 100, morda 200 tako poškodovanih starih knjig na leto, kar je kapljica v moje, s preventivo, se pravi s pravilnim hranjenjem in skrbjo za knjižnično in arhivsko gradivo, pa neprimerno več, tako rekoč celo morje.

Če nismo kot družba pripravljeni primereno skrbeti za našo kulturno dediščino, kar knjižnično in arhivsko gradivo nedvomno je, je nesmiselno, da ga sploh imamo. Za hrambo, študijsko in vsakršno drugo uporabo tega gradiva so primerljive namensko za to grajene prostore, ne pa da knjižnice in arhive rinejo v stare, vlažne in razpadajoče stavbe ali v zapuščena šolska poslopja. "Največji sovražnik knjig in arhivskih dokumentov je vlag. In kar se tega tiče, je stanje v Knjižnici Mirana Jarca več kot alarmantno, eno najslabših v Sloveniji. Zavedati se moramo, da je preventiva na tem področju draža, kurativa pa še veliko draža;

poleg tega je preventiva, se pravi ustrezni in primerni prostori, takoj in dolgoročno uspešna, kurativa pa draga in lahko zajame le neznaten del propadajoče dediščine," pravi mag. Vodopivec. Poleg tega se moramo vprašati, ali je sploh smiselno, da imamo arhive in knjižnice, če gradivo zaradi propadanja sploh ni dostopno. To gradivo smo dobili od naših prednikov in ga hranimo za prihajajoče rodove. Če pa ne gledamo tako, ampak imamo knjige in arhivske dokumente le za neobdigatreba in za balast, je bolje, da jih takoj vržemo stran.

S pomočjo sponzorjev rešijo kakšno propadajočo knjigo, kar je

seveda lepo in prav, nikakor pa ne more to postati prevladujoča način za ohranjanje naše kulturne dediščine. Žal pa je pri nas tako, da se prej najdejo sponzorji kot pa odgovorni in razumevajoči občinari.

V zadnjem času so iz bogate knjižnice novomeškega franciškanskega samostana na oddelku za restavriranje pri Arhivu Slovenije restavrirali tri knjige: Crudele Hispanorum iz leta 1598, Valvasorjeve grafične liste Topographia Ducatus Carnioliae iz leta 1697 ter Atlas Novus Indicibus Instructus iz leta 1730. Obnovno zadnje je omogočil Telekom.

A. BARTELJ

MONODRAMA "DOSJE"

NOVO MESTO - KC Janeza Trdine vabi v petek, 17. novembra, ob 19.30 na predstavo monodrame Matije Logarja "Doseje" - aforizem v šestih slikah. Predstava Prešernovega gledališča Kranj je izven abonmaja in jo bo v avli KC Janeza Trdine odigral Ivo Ban.

OBNOVLJENA KNJIGA - Restavratorka mag. Jedert Vodopivec in franciškan pater Felicijan Pevec z obnovljeno knjigo. (Foto: A. B.)

Zakaj ne beremo (več)?

V osmem razredu, pa ne zna brati - Povej mi, koliko in kaj bereš, in povem ti, kdo si

Prejšnji teden je vsaj za nekatere minil v znamenju knjige. V Ljubljani je namreč potekal 12. slovenski knjižni sejem. Slišali smo že za statistične podatke, da povprečno na leto Slovenec ne prebere niti ene ali dve knjigi, kar je zastrašujoče. Kakor kdo. Nekateri imamo knjige radi, spet drugi pa brez njih ravno tako srečno živijo. Eden izmed možnih razlogov, zakaj Slovenci tako redko sežejo po knjigi, morda tudi nepismenos, seveda kar se tiče branja. Tisto, česar ne znaš dobro, pa ne počneš rad.

Ni še dolgo tega, ko sem srečala dekle, ki je končevalo osemletko, vendar si je na koncu prislužila kar nekaj popravnih izpitov med drugim tudi iz slovenščine. Nič čudnega, punca ni znala brati. Črkovača je skorajda kot v prvem razredu, in ko je prebrala besedilo, si vsebine ni utegnila zapomniti, ker je imela preveč dela s črkami. Kako naj bi se potem na primer naučila angleščino, če pa še materinega jezika ni obvladala? In to v osmem razredu! Kako je sploh prišla do sem? Ni nihče opazil "njene branje"? Kaj korkoli že, dekle je naredila vse popravne izpite in sedaj (menda zelo uspešno) nadaljuje šolanje na eni izmed novomeških srednjih šol.

Pred kratkim je bilo v Ljubljani posvetovanje o razvoju bralne pismenosti, na katerem so predstavili branje slovenskih osnovnošolcev glede na mednarodne primerjave. Raziskovali so dosežke 9-letnih in 14-letnih učencev. Bralne naloge so razdelili v 3 skupine: pripovedi, razlage in grafična sporočila. Naši učenci so se najbolje izkazali v pripovedih in najslabše pri branju razlag. Prav slednje pa je zelo pomembno za samostojno delo z

učbenikom. Če vas zanimajo še bolj natančni rezultati: naši učenci 3. razreda so med vrstniki iz 27 držav dosegli 20. mesto, učenci 8. razreda pa so bili med vrstniki iz 31 držav 11-i. Povsod pa so bili na 1. mestu Finci.

Seveda se lahko (in se tudi moramo) vprašati, zakaj tako in ne drugače. Na bralno zmožnost poleg tradicije vpliva (ne)visok standard učiteljev, (ne)dostopnost knjig, dobre (slabše) metode poučevanja branja, veliko (manjše) število otrok v razredu in še kaj. Mednarodna raziskava je pokazala, da učenci tistih šol, kjer je v knjižnici zaposlen knjižničar z ustrezno izobrazbo, dosegajo boljše uspehe kot učenci iz sol, kjer to delo opravlja učitelj ali kdo drug. Knjižničar je torej tisti, ki zna dati pravo knjigo ob pravem času pravemu otroku.

LIDIA MURN

8. LIKOVNA DELAVNICA MLADIH

NOVO MESTO - Ob četrtekih, med 17. in 19. uro, bo v likovnem ateljeju KC Janeza Trdine potekala letošnja, že 8. likovna delavnica mladih. Program je naslednji: osnove konstrukcijskega risanja ter kolorografijo in barvni lesorez (vodja akad. slikarka Svetlana Jakimovska-Rodič), ilustracija (vodja absolventka likovne akademije Suzana Bricelj), keramika (vodja grafičarka in oblikovalka keramike Nina Zelenko-Mijatovič), (vodja slikar Janko Orač). Cena delavnice je 6 tisoč tolarjev (plačilo možno v 2 obrokih), lahko pa se odločite tudi za posamezne programe. Informacije dobite na ZKO Novo mesto.

"Knjiga knjig" o Dolenjski in Beli krajini

Najboljši priročnik

LJUBLJANA - Tako pestre pokrajine, kot je Dolenjska, ni. Zavzema šestino slovenskega ozemlja in ima desetino slovenskega prebivalstva, hkrati pa skoraj četrtinu vseh naselij (kar 1.360 od skupno približno 6.000) v vsem njenih naravnih in kulturno-zgodovinskih bogastvom. Večina podatkov o tem je zajeta, kot so dejali na predstavitev novinarski konferenci na knjižnem sejmu v Ljubljani, v "knjigi knjig o Dolenjski", četrti knjigi iz zbirke Slovenija total, ki jo je izdala Pomurska založba in jo podnaslovila: "priročnik za popotnega in poslovnega človeka".

Knjiga, katere besedilo so napisali Marinka Dražumeric, Anja Dular, Tomaž Golob, dr. Stane Granda, Marjeta Hočevar in dr. Marjan Ravbar, fotografije pa prispevali znani slovenski fotografi, je več kot krajevni leksikon in kot klasični turistični priročnik, njena posebna vrednost pa je opis vseh, tudi najmanjših krajev, vasi ali zaselkov. Žal bo del Dolenjske, ki po upravnih razdelitvih spada v litijsko, sevnško, krško in brežiško občino, zajemala ena od naslednjih knjig te zbirke, posvečena Zasavju in Posavju. Kot trdijo avtorji zahtevnega projekta (12 knjig za vso Slovenijo), se drugače ni dalo narediti.

Priročnik z naslovom "Dolenjska in Bela krajina" je izšel v nakladi 2.800 izvodov, stane pa 4.800 tolarjev.

- n

LAMUTOVA RAZSTAVA V KRKI

NOVO MESTO - Danes ob šestih zvečer bo v Galeriji Krka v Novem mestu odprt razstavo del znanega novo-moškega slikarja in grafika Vladimirja Lamuta, ki bi letos poleti dopolnil 80 let, a ga je na pragu pomlad leta 1962 vzela Krka. O umetniku in njegovem delu bodo spre-govorili prof. dr. Jože Drinovec, prim. dr. Katja Stražičar in umetnostni zgodovinar prof. dr. Milček Komelj, spomine na umetnika pa bo ob obudili njegov prijatelji. V kulturnem programu bosta nastopila kvartet flaut Aulos iz Ljubljane in mladi pesnik Miklavž Komelj. Razstava bo odprta do 15. decembra.

ANTIKOMEDIJA "PLEŠASTA PEVKA"

NOVO MESTO - KC Janeza Trdine Novo mesto vabi na 2. abonmajske gledališke predstave v sezoni 1995/96. Primorsko dramsko gledališče bo zaigralo antikomedijo, enodejanko Eugena Ionescu Plešasta pevka. Obe predstave si bosta začeli ob 19.30 v Domu kulture, in sicer za abonma A v ponedeljek, 20. novembra, in za abonma B v torek, 21. novembra. Vstopnice izven abonmaja so v predprodaji v tajništvu KC Janeza Trdine.

MINISTER PELHAN V SENTJERNEU

SENTJERNEJ - V petek, 17. novembra, se bo minister za kulturo Sergij Pelhan mudil v Sentjerneju. Namen obiska je seznaniti ministra s problematiko kulturnega življenja v novonastali občini, okrogla miza pa bo bo 15. ur v sejni sobi občinske uprave.

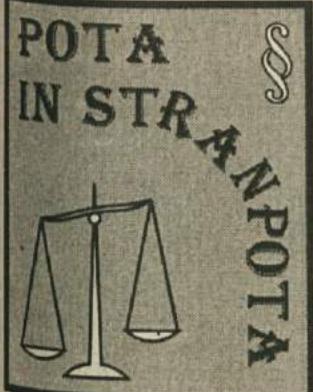
NOVA PESNIŠKA ZBIRKA RUDIJA STOPARJA - Sevnški umetnik Rudi Stopar je s svojo novo zbirko "Te moje pesmi v pomendranem času" (po besedah Petra Kovačiča-Peršina), pretresljivim dokumentom sodobnega časa in človekove usode v njem, znova dokazal veliko ustvarjalno energijo. Knjigo je založila Dolenjska založba v okviru zbirke Siga in občinstvu pa jih je v sevnški občinski knjižnici pripriljivo predstavil gledališki igralec Zvone Hribar. Ob tem sta s krajšim sporedom nastopili flavtisti sevnške glasbenе sole. Urednik Dolenjske založbe Franci Šali je orisal nekatere dosežke založbe in se dotaknil tudi Stoparjeve zbirke. Na posnetku: Stopar, ki se je zahvalil vsem za podporo, posebej še družini, piše posvetilo. (Foto: P. Perc)

7. LIKOVNA DELAVNICA MLADIH - Od petka, 10. novembra, pa do četrtek, 30. novembra, je v avli KC Janeza Trdine na ogled razstava s 7. likovne delavnice, ki je potekala v okviru ZKO Novo mesto. Približno 25 mladih razstavlja svoje risbe, grafike, glinaste izdelke, ki so jih ustvarjali leto dni, enkrat na teden. Staša Vovk, tajnica ZKO Novo mesto, je bila organizacijski vodja delavnice, za strokovno vodstvo pa so poskrbel Brane Šuster. Na otvoritvi razstave, ki so jo pripravili mladi senci, sta poudarila veselje ob njihovem ustvarjanju, zahvalila pa sta se Marjanu Špilarju, ravnatelju OŠ Grm v Novem mestu, kajti ta Špilar je v svojih prostorih 7 let gostila mlade likovnike, in tovorni zdravilki. Špilar je glavni sponzor prireditve. 8. likovna delavnica mladih pa bo že potekala v likovnem ateljeju KC Janeza Trdine. Na otvoritvi razstave so nekaj pesmi zaigrali glasbeni gostje skupine D'Kovači. (Foto: L. Murn)

PLESNI CENTER DOLENJSKE

vabi k vpisu v plesne tečaje za odrasle
v nedeljo, 19. novembra,
in v četrtek, 23. novembra.
Inf. po telefonu: (068) 321-685.

dežurni poročajo

KONOPLJA USPEVA TUDI V STRAŽI - 35-letni občan iz Straže je ujemljeno osumljen kaznivega dejanja proizvodnje in prometa z marnili, saj je od nedograjeni stanovanjski hiši posadil 28 sadik konoplje, ki so mu jo policijski zasegli in komisijo uničili.

VLOMIL V AVTO - 8. novembra je neznanec v Zupančevem sprehabališču vlomil v osebni avto, last M. M. iz Novega mesta, in ukral denar ter lastnika oškodoval za 40.000 tolarjev.

OB TRAKTORSKI PRIKLJUČEK - Med 7. in 9. novembrom je neznanec v Dolenjem Gradišču z dvorišča neznano kam odpeljal traktorski priključek, na katerem je imel lastnik J. F. 50 metrov žice. Oškodoval ga je za 113.000 tolarjev.

ORGANIZIRAN POSEK - V oktobru je neznanec v gozdu Zastava, ki je last GG Novo mesto, poslovna enota Črnomelj, posekal 5 smrek, 10 česnjic in 36 dreves belega gabra ter podjetje oškodoval za 258.000 tolarjev.

VELIK NAKRADENI PLEN - Neznanec je 10. novembra me 15. in 21. uro vlomil v stanovanjsko hišo Jožeta W. iz Dolenjega Boštana in odnesel več vrednejših zlatih predmetov, 3.000 nemških mark, več šilingov in tolarjev ter videokamero Sony, vse v vrednosti okoli 1,5 milijona tolarjev.

VLOMIL V HIŠO - 7. novembra dopoldne je neznanec na Malem Vidmu vlomil v stanovanjsko hišo, ki je bila v ozemlju po omarmah in vzel malino ter denar. Lastnika B. G. je tem oškodoval za 120.000 tolarjev. Policiisti neznanca še iščejo.

NITI OTROKA V AVTU SE NI USTRAŠIL

ŠMAVER - V noči na 12. novembra je neznanec v Šmavu prišel do osebnega avtomobila, ki je bil pred vikend hišo, odprl vrata, ki so bila odklenjena, ker je v njem spal otrok, in iz denarnice v preduhu vzel 1.500 nemških mark, 250.000 tolarjev in 400.000 italijanskih lir. Lastnik J. M. je oškodoval za okoli 430 tisočakov, neznanca, ki ga očitno niti otrok v avtu ni motil, pa policisti še iščejo.

ZARADI PREHITRE VOZNJE V SMRT

SEVNICA - 11. novembra ob 19.20 je 41-letni M. S. iz Novega mesta vozil osebni avto po magistralni cesti Vrhovo - Drnovo. V Logu hitrosti ni prilagodil stanju na cesti, zato je zapeljal desno na utrjeno travnatno bankino, po njej vozil 20 metrov, nato po sunkovito zavil levo. Vozilo je pričelo obračati in bočno drseti po nasprotnem prometnem pasu, in trčilo v gospodarsko poslopje. Pri tem se je voznik tako hudo poškodoval, da je na kraju nezgode umrl.

KRONIKA + NESTREC

11-LETNI DEČEK SE JE PREVRNIL S TRAKTORIJEM - 11. novembra ob 16.40 je 11-letni P. K. iz Črešnjeva vozil traktor po lokalni cesti od Gradnika proti Kravčemu Vrhu. Izven Kravčevega Vrha je zavil na cesto proti Semiču, zapeljal na večji kamen, izgubil oblast nad traktorjem in zapeljal na zemeljski usek ter se prevrnil. Voznik se je hudo poškodoval.

Pogojna obtožba za poneverbo

M. M. je obtožen poneverbe, saj naj bi leta 1993 iz Trgovine Mercator Standard odtujil več predmetov - Ob inventuri manka ni bilo - Pogojna kazen pol leta zapora

NOVO MESTO - Preden je lastnik trgovine Kolibri J. K. leta 1993 naredil samomor, je napisal poslovilno pismo, v katerem je opozoril na nepravilnosti v svoji trgovini, med drugim je svojega poslovnega partnerja M. M. obtožil, da naj bi Mercator Standard oškodoval za 200.000 nemških. Pismo je postal na UNZ Novo mesto in na podlagi tega so policisti in kriminalisti sprožili postopek. Glavna obravnava se je prejšnji teden zaključila s pogojno odsodbo.

V trgovini Kolibri so bile sicer ugotovljene nekatere nepravilnosti, na primer vnovčevanje bianco čekov, M. M. pa je bil obtožen poneverbe, saj naj bi si protipravno prilastil nekatere predmete, ki so mu bili zaupani kot prodajalcu v prodajnem salonu Mercator Standard v Ločni, in jih posredoval trgovini Kolibri. Prilastil naj bi si dva pralna stroja, sesalec, dva jogi-

ja in več drobnih gospodinjskih aparatov v takratni vrednosti 150.000 tolarjev. M. M. je bil namreč zaposlen v Mercatorju, hkrati pa tretjinski solastnik trgovine Kolibri, kjer je delal v prvem času; v trgovini je vložil velik del svojega premoženja.

Med nadaljevanjem glavnih obravnave je bilo zaslišanih še nekaj prič. S. B. je bil obtoženčev sodelavec v Mercatorju in ni nikoli opazil, da bi M. M. kdaj odtujil kaj brez računa, čeprav sta delala v isti izmeni; ni pa se spomnil, da bi pokojni J. K. kdaj izročil čeke s podpisom druge stranke. V Mercatorju je bilo vodenje zalog pomajkljivo, saj so te spremali le vrednostno, ne pa po vrsti in količini. Kar pa je še bolj vprašljivo, je stanje ob kontrolni inventuri, ki je bila opravljena takoj na začetku raziskave kazenskega postopka. Izkazan je bil primanjkljaj v višini dobrih 17 tisočakov,

JAVNI PROTEST ZOPER LJUBLJANSKE CESTARJE

IVANČNA GORICA - Tujski odbor Zelene alternativne Slovenije je naslovil javni protest na Cestno podjetje Ljubljana, enoto za vzdrževanje cest "zaradi malomarnega, nestrokovnega in nekulturnega odstranjevanja podrasti, grmičevja in vejevja dreves ob cestah". Za meni, da cestarji posegajo v okolje ob cestah na nevzdržen način. Zdaj klestijo veje dreves, grmovja in drugih rastlin s stroji, da za njimi ostaja opustošenje, namesto da bi to opravili z obrezovanjem.

Zelena alternativa v Ivančni Gorici zahteva, naj Cestno podjetje takoj preneha s svojim početjem in se vzdrževanja ob cestah loti na manj škodljiv in grob način. Za Ivančna Gorica preti, da bo v nasprotju primeru cestarjem fizično preprečila delo ob cestah.

Med 4. in 7. novembrom je neznanec vlomil v skladisču trgovine MKZ Krka na Grabnu v Novem mestu in ukral tri motorne žage ter 6 verig za žago. Trgovino je oškodoval za 206.000. Neznanec, ki je vlomil v trgovino Posavje diskont v Brežicah, si je nabral blaga za skoraj milijon tolarjev, odnesel pa je 110 kilogramov kave, 8 steklenic vinskega in 3550 zavojčkov cigaret različnih znamk.

VLOMILCE PRIVLAČIJO TUDI TRGOVINE

NOVO MESTO, BREŽICE - Med 4. in 7. novembrom je neznanec vlomil v skladisču trgovine MKZ Krka na Grabnu v Novem mestu in ukral tri motorne žage ter 6 verig za žago. Trgovino je oškodoval za 206.000. Neznanec, ki je vlomil v trgovino Posavje diskont v Brežicah, si je nabral blaga za skoraj milijon tolarjev, odnesel pa je 110 kilogramov kave, 8 steklenic vinskega in 3550 zavojčkov cigaret različnih znamk.

odvzeto blago pa naj bi bilo vredno 150.000 tolarjev.

M. H. se je v trgovini Kolibri zanimal za nakup jogijev. Ker jih niso imeli na zalogi, jih je njihov Šofer čez kakšen dan prideljal ravnavost k stranki. M. H. jih je plačal, a za to do danes še ni dobil računa. V Kolibriju je A. P. kupil pralni stroj. Cena je bila sicer takšna kot druge, a za nakup v tej trgovini se je odločil, ker je bila bližje domu. Pralni stroj ni bil v skratil, pač pa le v foliji, garancija ni bila izpolnjena. Kar je kupca A. P. najbolj presenetilo in tudi razveselilo, je bilo to, da je dobil popoldne od plačanega zneska nazaj 20 odstotkov z obrazložitvijo, da mu pripada popust na gotovin-

• Martinovanja brez poskušanja vinske kapljice seveda ne bi bilo, to pa so občutila tudi krška policista, ki sta v noči na nedeljo opravljala kontrolo prometa na regionalni cesti Raka - Drnovo. Zadeva se je zapletla, ko sta ustavila juga z novomeško registrsko tablico, ki ga je vozil 55-letni K. E. z Otočca, zraven pa sta svetila še 27-letni B. D. iz Straže pri Raki in 38-letni B. B. iz Gorice. Ko so vsi stali zunaj, se je nad delom policista najprej razburil B. D., nato pa je nastal vsespolen ravn. Agresivnost ni bila naključna, saj je imel B. B. 1,67 g/kg alkohola v izdihnjenem zraku, B. D. pa 1,99.

• 56-letni Č. V. iz Bosne in Hercegovine je mislil, da bo mejo na mejnem prehodu Dobova prešel, skrit na stropu vagona nad straniščem. Vendar se je ušel, policisti namreč pogledajo tudi tam, kjer malo manj diši ali celo smrdi.

• Dišalo ni niti Hrvatu, ko so ga policisti ustavili v Malem Obrežu. Dober nos ali le občutek jih namreč ni dal miru in so pogledali v tovornjak, s katerim je I. J. prišel preko betonskega mostu čez Sočo. Da se je izognil carinski kontroli, je razumeti, saj je hotel prethodatiti pet telet, ki očitno slovenske krme ne bodo jedla.

po dolenjski deželi

• Martinovanja brez poskušanja vinske kapljice seveda ne bi bilo, to pa so občutila tudi krška policista, ki sta v noči na nedeljo opravljala kontrolo prometa na regionalni cesti Raka - Drnovo. Zadeva se je zapletla, ko sta ustavila juga z novomeško registrsko tablico, ki ga je vozil 55-letni K. E. z Otočca, zraven pa sta svetila še 27-letni B. D. iz Straže pri Raki in 38-letni B. B. iz Gorice. Ko so vsi stali zunaj, se je nad delom policista najprej razburil B. D., nato pa je nastal vsespolen ravn. Agresivnost ni bila naključna, saj je imel B. B. 1,67 g/kg alkohola v izdihnjenem zraku, B. D. pa 1,99.

• 56-letni Č. V. iz Bosne in Hercegovine je mislil, da bo mejo na mejnem prehodu Dobova prešel, skrit na stropu vagona nad straniščem. Vendar se je ušel, policisti namreč pogledajo tudi tam, kjer malo manj diši ali celo smrdi.

• Dišalo ni niti Hrvatu, ko so ga policisti ustavili v Malem Obrežu. Dober nos ali le občutek jih namreč ni dal miru in so pogledali v tovornjak, s katerim je I. J. prišel preko betonskega mostu čez Sočo. Da se je izognil carinski kontroli, je razumeti, saj je hotel prethodatiti pet telet, ki očitno slovenske krme ne bodo jedla.

Ribniška stranpot

ALKOHOL ZAKRIVIL SMRT - V nedeljo, 29. oktobra, okoli 7.30 zjutraj se je v Nemški vasi zgodila hujša prometna nesreča s smrtnim izidom. Žrtve nesreče, ki jo je povzročil Miroslav K. iz Prigorice, je bila 71-letna Marija Š., ki je samo nekaj trenutkov pred nesrečo čistila zunanj stran okenske police na domači hiši v Nemški vasi št. 35. Zaradi neprimerne hitrosti in vožnje pod vplivom alkohola je Miroslav K., ki je vozil tovorni avtomobil Fiat Ducato iz smeri Ribnje proti Kočevju, v levem nepreglednem ovinku pri kilometrski oznaki 6 in 188,88 m zapeljal na bankino. Po njej je vozil kar 38,48 metra, nakar je zapeljal preko vozišča na travnato površino in trčil v Marijo Š., da jo je odbil v zid stanovanjske hiše št. 35, kjer je na mestu obležala mrtva.

VLOM MED VIKENDOM - V času od 3. do 6. novembra je neznan storilec vlomil v lovsko kočo LD Kočevje v Mali gori. Na silo je odprl polnka in nato še okno. Iz notranjosti je odnesel v skupni vrednosti okoli 50 tisoč tolarjev. Za storilcem še pozivejo.

PRETEPEL SODELAVCA - V torek, 7. novembra, okoli 13. ure je v prostorih Inlesovega obrata Žaga v Ribnici Anton A. pretepel sodelavca Milana K. Anton A. je namreč tako razjezilo prosječne neke Rominje v prostorih obrata, da je proti Milanu K., ki je Rominja izročil 100 tolarjev, najprej vrgel dva kamna, takoj zatem pa se ga je lotil še z leseno letvijo. Ko je bil Milan K. že na tleh, ga je še dobrovabil. Milan K. je dobil lahke telesne poškodbe, katere so mu oskrbeli delavci ribniškega zdravstvenega doma. Zoper Antonom A. so policiisti podali kazensko ovadbo.

Kočevska stranpot

VLOM - V nedeljo, 5. novembra, je še neznanemu storilcu uspelo, kar se njemu ali kakšnemu njegovemu stanovskemu kolegov dva dni pred tem ni posrečilo. Vlomil je v kočo Pri Jelenovem studencu, ki je last Planinskega društva Kočevje. V notranjosti je prišel takoj, da je odstranil železno zaščitno mrežo, in odnesel nekaj pijače.

ODNESEL RADIO - Neznan storilec je v ponedeljek, 6. novembra, vlomil v učno delavnico Srednje šole, ki je za staro gimnazijo. Vlomil je skozi vhodna vrata in iz nezaklenjene pisarne odnesel radio znakme RCU 486. Materialne škode je za okoli 15 tisoč tolarjev.

VLOM SKOZI OKNO - V noči od prejšnjega četrtnika na petek je neznan storilec vlomil v zasebno trgovino Pan na Reški cesti. V notranjosti trgovine je prišel skozi okno. Iz blagajne je vzel okoli 30 tisoč tolarjev in odnesel tudi večjo količino cigaret.

sko plačilo. Obtoženi M. M. je vratil denarja pojasnil, nižja cena je namreč posledica neposredne nabave Kolibrija v skladisču Novotehne, poleg tega je pri pralnem stroju pomembno število obratov, na kar kupci ponavadi niso pozorni.

T. GAZVODA

POGREŠANEGA NEMCA NAŠLI

DVOR PRI ŽUŽEMBERKU - Pogrešanega 83-letnega Nemca Karla L. je po več kot mesecu in pol mrtvega čisto po naključju našel občan, ki je pregledoval svoj gozd. Karl je odšel iz Sadinje vasi 2. septembra, v iskanje pa so se vključili številni občani, lovci, policisti in drugi.

• LJUBLJANA - Telefon otrok in mladostnikov je vsak dan od 12. do 20. ure po telefonu (068) 53-213 ali se oglašite osebno v pisarni v Ulici Mirana Jarca 8.

• LJUBLJANA - Telefon otrok in mladostnikov je vsak dan od 12. do 20. ure po telefonu (068) 53-213 ali se oglašite osebno v pisarni v Ulici Mirana Jarca 8.

NOVO MESTO - Pred kratkim smo prejeli pišmo S. M., ki obtožuje Prešernovo družbo različnih goljufij, od nepoštenega plačila do dela brez pogodbe. Piše, da nekateri delavci čakajo na plačilo že dva meseca, za objavljenje zrebanje pa pravi, da z njim v resnicu ni nič. Pomočnik direktorja prodaje Igor Slapšak je obtožbe zanikal in pojasnil način dela.

Prešernova družba Vrba, d.o.o., je v Novem mestu pol leta v tako imenovanem telefonskem studiu na Novem trgu. Redno so zaposleni štirje, okoli 20 ljudi pa dela preko študent-

skega servisa ali na podlagi pogodbe o honorarni zaposlitvi, nekaj delovnih mest pa je že vedno odprtih. Delovni čas je premakljen in si ga vsak določi sam s predhodnim vpisom na razporedu. Če je število prijav na dan preveliko, je kritičrij za izbiro povprečen promet na uro, število opravljenih ur pa ne sme presegati 6 ur na dan.

Plačilo za opravljeno delo je za delavce izvzet, saj so plačani po učinku, tako da lahko zasluzijo 400 do 1.600 tolarjev na uro, zgodi se, da tudi nič, vse pa je odvisno od uspešnosti prodaje - telefonistu namreč pripada 8 odstotkov od prodaje. Po besedah Igorja Slapšaka so izplačila najkasneje v enem mesecu, ponavadi pa tedenska.

Posebnost tega dela je proda-

ja knjig po telefonu, to pa so imeli možnost spoznati že številni telefonski naročniki na širšem Dolenjskem. Telefonisti

naključno izbrane telefonske naročnike povabijo, da se lahko vključijo v tradicionalno gradno igro.

"Res, da je način prodaje zoran, po zakonu pa takšno delo ni prepovedano. Neprijetno je tudi to, da stranka knjige ne vidi in je odvisna od uspešnosti prodaje - telefonistu namreč pripada 8 odstotkov od prodaje. Po besedah Igorja Slapšaka so izplačila najkasneje v enem mesecu, ponavadi pa tedenska.

Črnomaljski šport

NOGOMET - Nogometni črnomaljski Bele krajine so v Šmartnem premagali tamkajšnje istoimensko moštvo z 1:0. Zadetek je dosegel Emir Dedić, Črnomaljci pa s tem ostajajo kandidati za naslov prvaka ljubljanske medobčinske lige.

KOŠARKA - Košarkarji Črnomalja so zmagali na domaćem terenu s 107:39 nad Anhovim napovedali boljše igre. Če bodo zmagali tudi v soboto v Šenčurju, se bodo kmalu lahko rešili uvrstitev na spodnji konec prvenstvene lestvice zahodne skupine C lige.

ROKOMET - Črnomaljski rokometni so med tednom v goste z 19:18 premagali Grosupeljčane, v soboto pa so doma s 26:30 izgubili s prvim favoritom zahodne skupine druge lige ribnškim Inlesom. Najboljši igralec domaćega moštva je bil Marko Papež, ki je dosegel 11 zadetkov.

SILVESTER JAKŠA

Ljutomer prešibak za Novomeščane

Ljutomer je le senca lanskega moštva - Novomeščani tudi proti slabšim nasprotnikom igrali dobro - Dobra forma pred srečanjem z vodilnim Mariborom Marlesom obeta

NOVO MESTO - Čeprav novomeškim odbokarjem, ki so tik pred začetkom letosnje sezone zamenjali glavnega pokrovitelja, obubožanega Pionirja, z veliko uspešnejšo, a s pokroviteljstvom preobremenjeno Krko, spopetka ni kazalo najbolje, so po prvi tekmi drugega dela prvoligaškega tekmovanja na lestvici drugi, čeprav imajo tekmo manj od ostalih. V soboto so s 3:0 še drugič v tej sezoni premagali Ljutomer.

Novomeščani ponovno razpisane tekme z Olimpijo niso odigrali, pač pa so se na takdo odločitev tekmovalne komisije pritožili in računajo, da bodo ponovljeno tekmo igrali z vsemi sedaj registriranimi igralci. To pomeni, da bi proti Olimpiji igral tudi Bruno Marić (v prejšnji številki smo ga pomotoma preimenovali v Matico), ki ga takrat, ko bi moral iigrati prvič, še ni bilo v novomeškem moštvu. Poleg tega zahtevajo, naj stroške za ponovljeno tekmo krije krivec ponovljene tekme, to je Olimpija.

Sobotno srečanje je bilo končano precej hitro, saj je v novi sezoni Ljutomer le bleda senca lanske ekipi, ki jo je zapustilo kar nekaj igralcev prve postave. Gostje so se nekoliko resneje upirali le v prvem nizu, ki so ga obojkari Krke dobili s 15:9, vendar razpoloženim novomeškim napadalcem in blokerjem, ki jih je Marić res dobro okrepil, niso bili kos. V drugem in tretjem nizu so krkaši na začetku vodili že z 8:0, potem pa je gostom v nadaljevanju drugega niza uspelo doseči štiri, v tretjem nizu pa

ni bilo Marića, sedaj lahko odščipnil vsaj kakšen niz, če že ne kaj več.

I. VIDMAR

Odkar je novomeške obojkarje prevzel trener Bojan Jaklič, je njihova igra veliko bolj raznolika. Na sliki je Uroš Babnik med uspešnim "šikom", na desni pa njegovo potezo budno spremlja Jože Povišić.

Tekme je bilo konec v manj kot uri

Borbene Kočevke so se izkazale le na začetku nizov potem pa klonile - Velike razlike med ekipami prve lige - Novomeščanke resne kandidatke za play off

NOVO MESTO - Še pred dvema letoma so bile tekme med kočevskimi in novomeškimi obojkarcami pravi dolenski derbiji, v soboto pa o starem rivalstvu ni bilo niti sledu, saj so Novomeščanke le premočne, da bi jih lahko ogrozile precej nižje, a zelo borbene Kočevke. Tekma je bila končana prej kot v eni uri.

Kočevke so klubu temu potrdile napoved novomeškega trenerja Bojana Verniga, ki je pred srečanjem dejal, da so s svojo nekoliko nemavdno igro lahko precej trd oreh. Gostje so namreč na začetku prvega

niza vodile z 2:0 in 5:3, v drugem nizu s 3:1 in v tretjem celo s 7:2, vendar to nikakor ni bilo dovolj, da bi Novomeščankam odščipnile vsaj niz. Tipičen primer, kaj so novomeške obojkarice zmožne storiti, je bil

tretji niz, ko so v nadaljevanju dosegeli delni izid 12:0, zato je njihova zmaga s 3:0 (6, 9, 7) povsem zaslужena in lažja kot kažejo izidi posameznih nizov.

Že po šestih tekma tekmovanja v ženski prvi državni obojkarski ligi je že jasno, da so razlike med nekaterimi ekipami velike. Mariborski Infond Branik je brez izgubljenega niza razred zase in je v soboto Kopčankam na vročem domaćem igrišču, kjer so po vodstvu z 2:0 klonile tudi Novomeščanke, zlahka prizadejal prvi poraz v domaći dvorani, vendar nikakor ni nepremagljiv, saj bi se tekma v Novem mestu pred dvema tednoma lahko končala tudi drugače kot z zmago gostij, če bi bile Novomeščanke le nekoliko bolj razpoložene.

Drugi del lestvice tvorijo 4 ekipi, ki imajo po 6 krogih po 4 zmage in dva poraza. To so: drugovršene Novomeščanke, ki imajo najboljšo razliko v nizih, Celje, Bank Austria Bled in Koper, ki je od teh pokazal najmanj in bi lahko bil tisti, ki se ne bo uvrstil v play off, kjer bo prostora le za najboljše štiri. Preostale tri ekipi - Zgornja Savinjska, kočevska Lik Tilia in Nova Gorica - ki imajo vse skupaj le pol toliko točk in manj osvojenih nizov kot recimo Novomeščanke, bodo svojo priložnost za obstanek v ligi iskale v play outu.

I. VIDMAR

Jana Vernig (desno med udarcem) je na tekmi proti Kočevkam spet zaigrala učinkovito in njeni udarci so običajno končali v polju nasproti.

Novomeščani boljši celo od Cibone

Mednarodni košarkarski turnir v Novem mestu z zmagošlavjem domaćih mladincev, ki so v dramatičnem finalu premagali zagrebško Cibono - Novomeščani vztrajni do zadnje minute

NOVO MESTO - Za bodočnost novomeške košarke se očitno ni bat, saj je mladinska ekipa Krke, sodeč po nedeljskem mednarodnem turnirju, na katerem so poleg Smelta Olimpije in Krke nastopili mladi košarkarji Zagreba in zagrebške Cibone, ki je imela v svojih vrstah kar tri mladinske in pet kadetskih reprezentantov Hrvaške, evropske košarkarske velesile, povsem enakovredna najboljšim. Novomeščani so Cibno v fantastičnem zaključku finala premagali.

Petrov 21, Simon Petrov 16, Gorni Mihailovič 9 in Matjaž Smodiš 18, pri Zagrebu pa je bil najuspešnejši Krešimir Laurić s 16 točkami.

Na drugem srečanju so se pomerili mladi košarkarji ljubljanskega Smelta Olimpije in zagrebške Cibone in po pričakovanju so bili boljši Zagrebčani, ki imajo v svojih vrstah kar pet dvometašev, najvišji med njimi pa je z 212 centimetri 15-letni Dalibor Bagarič, ki je dosegel 20 točk in po zagotovilu njegovega trenerja Davorja Šestaka še raste. Izid ob polčasu je bil 44:31, na koncu pa 81:60 za Cibono. Z 25 doseženimi točkami je bil najboljši strelci srečanja Zagrebčan Domagoj Kranjčević, izredno spreten mladenič, za katerega bomo zagotovo še slišali. Popoldne so Ljubljanci na tekmi za tretje mesto premagali Zagreb s 70:68, čeprav so Zagrebčani še dobro

minuto pred koncem vodil z 68:64, boljši pa so bili tudi v prvem polčasu, ki so ga dobili s 44:33.

Finalna tekma med Krko in Cibono je bila pravi višek izredno dobro pripravljenega turnirja. Le redko kdo iz domaćega tabora je verjel, da Novomeščani lahko premagajo precej višjo, tudi po košarkarskem znanju izredno bogato ekipo. Tekma se je za Novomeščane začela slabo, predvsem ko je pri stanju 26:20 za goste Danijel Džuranovič zaradi nešportnega obnašanja zasluženo dobil kar dve tehnični napaki in bil ob tem še izključen, Mario Kundih pa je vse skupaj kaznoval z 9 točkami v enem napadu. Ko je razlika v naslednjih minutah zrasla na 23 točk, je bilo upanje na zmago kopanoto, vendar so mladi novomeški košarkarji mislili drugače. Do polčasa so se Zagrebčanom približali na 38:55,

• Mladinski turnir je povsem zanimal sloves novomeških gledališčnih tihih gledalcev, saj takega navijanja kot med finalno tekmo v novomeški športni dvorani ni bilo slišati že od časov, ko so Novomeščani še igrali v 2. jugoslovanski ligi. Benorosten in želja po zmagi ter vztrajnost mladih košarkarjev Krke tribune ni mogla pustiti hladne. Tekme so sodili: hrvaška sodnika Goran Maras in V. Makvič v Novomeščana Krešo Tomas in Sebatijan Dolinar.

v 16 minutih drugega polčasa pa so si z 71:70 prigrali prvo vodstvo. V zadnjih minutah so Krkini mladinci igrali brez večjih napak in zelo odgovorno, medtem ko vse bolj zakrčenim Zagrebčanom ni uspeloval nič več. Ko je minuto pred koncem Krka s košem Simona Petrova povedla z 78:76, se je začela prava drama. Venčar je tekmo odločil zgrešeni drugi prosti met najboljšega strelca turnirja Domagoja Kranjčeviča (skupaj 61 točk na dveh tekmac), v dvorani pa je zavladala slavje. Krka je premagala Cibono z 78:77. Najboljši strelci pri Krki so bili: Simon Petrov 26, Miha Petrov 16 in Matjaž Smodiš 16 točk.

IGOR VIDMAR

TENIŠKI TURNIR

OTOČEC - Sodelavci teniškega centra Otočec bodo v soboto, 25. novembra, ob 18.30 pripravili rekreativni teniški turnir posameznikov. Prijavite se lahko po telefonu 068 322 607 do četrtek, 23. novembra.

Celo Akripolova obramba klonila

Prvi poraz Trebanjcev na domaćem igrišču je bil obenem prva zmaga Krčanov v gosteh

- Pri Interierju se je posebej izkazal predvsem vratar Imperi

NOVO MESTO - Dolenjsko-posavski derbi obeh novih prvoligašev, trebanjskega Akripola in krškega Interiera, so zasluzeno dobili Posavci. Ti so bili boljši ob zaključku prvega polčasa, ki so ga dobili s 13:10, nato pa v nadaljevanju vseskozi nadzorovali rezultat in na koncu zmagali s 23:21. To je letošnja prva Interierjeva zmaga na gostovanjih in prvi domaći prvenstveni poraz Akripola po več kot letu dni.

Trebanjci so začeli silovito, Počrvinia je že po 20 sekundah načel mrzlo Imperia, do 6. minute pa so gostitelji po dveh dobrih obrambah Torla z zadetki Viščka, Vešligrja in Dvornika povedli s 4:0. Da pa Trebanjci niso imeli še močnejšega vodstva, se morajo Krčani zahvaliti svojemu vratarju Imperiju, ki je v teh udvodnih minutah dvakrat obranil "zicerja" Dvornika in Zarabca iz protinapadov. To pa kot da je dalo kriila Krčanom, ki so svoj prvi zadetek dosegli v 6. minutu, nato pa predvsem po izredni Urbančevi igri v napadu - v prvem polčasu je dosegel 7 golov - vztajno manjšali razliko in v 17. minutu prvič izenačili na 7:7.

Sledilo je obdobje izenačene igre, ko so akripolovci vodstvo Krčanov z enim zadetkom prednosti iznizčevali. Zaključek prvega dela je pripadel Interierju. Z enostavno igro, ko je žoga hitro krožila okoli postavljene Akripolove obrambe, so si ustvarjali čiste položaje za strel in brez težav premagovali vratarja Torla. V zadnjih minutah pa je sedemmetrovko zastreljal še Zarabec, pred njim tudi Počrvinia in prvi polčas so Krčani dobili s 13:10. V drugem delu so igralci Interiera to svojo prednost uspešno zadrževali. Posebej so pazili na oba najnovejša strelca - Počrvin in Vešligrja, medtem ko ostali gostitelji za Imperij niso bili tako nevarni. Še najbolj so zatajili Akripolovi krilni igralci, ki so na celotni tekmi dosegli 4 zadetki, od tega polovico Šavrič. Z enostavno igro, ki so zastreljali 4 sedemmetrovke in nekaj "zicerjev", prav tako pa niso iskoristili večkratne številčne prednosti (23:18). S preisingom po celem igrišču so v zadnjih treh minutah Trebanjci rezultati le znižali.

Končnih 23:21 za Interier pa je pomenilo veliko slavje za navijaško skupino kakih 50 mladih Krčanov, ki so si nadali imeti Nuclears power boys. Z glasnim navijanjem skozi celotno tekmo pa so bili osmi igralec Interiera. 800 trebanjskih gledalcev je razočaranih zapuščalo dvorano, najbolj vročekrveni pa so za poraz krivili sodnika, in ne igralcev, ki so zastreljali 4 sedemmetrovke in nekaj "zicerjev", prav tako pa niso iskoristili večkratne številčne prednosti (23:18). S preisingom po celem igrišču so v zadnjih treh minutah Trebanjci rezultati le znižali.

DVOBOJ VELIKANOV - Slovenska košarka lahko le sanja o moštvu s toliko dvometraši, kot jih ima mladinska vrsta Cibone, zato je imel 205 cm visoki daleč najvišji Novomeščan Matjaž Smodiš pod košem polne roke dela, ki ga je opravil izvrstno, saj je dobil celo dvojboj z 212 cm visokim Bagaričem (na sliki s številko 14, Smodiš pa je ob njem). (Foto: I. V.)

Vsaka zmaga je pomembna

Kljub slabim igram proti slabemu moštву iz Ajdovčine zmaga Dobovčanov, ki so na lestvici so drugi

DOBOVA - Pravilo, da tudi najboljša moštva težko oziroma slabše kot sicer igrajo proti precej slabšim nasprotnikom, je obvezalo tudi na sobotni rokometni tekmi med AFP Dobovo, ki je tudi po 6 krogih druga na lestvici 1. slovenske rokometne lige, in predzadnjemu izidu v enim porazom drugi, vodi seveda edino neporaženo moštvo - celjska Pivovarna Laško, enako število točk kot AFP Dobova pa ima tudi tretejvrstično Gorenje iz Velenja.

V vzhodni skupini druge rokometne lige so moštva odigrala tekme 6. kroga. Radeča Papir je doma premagal Veliko Nedeljo s 30:25 (14:9) in je na lestvici z 11 točkami prvi, medtem ko sta sevniška Lica s Krogom in AFP Brežice z drugo ekipo Pivovarne Laško svoji srečanjem odigrali še slično. S srečanjem manj so bili Sevnčani peti in Brežčani deveti.

ZMAGA MOKRONOGA

MOKRONOG - V 6. krogu tekmovanja v Zahodni skupini 3. odbojkarske lige je Mokronog doma s 3:0 (2, 10, 14) premagal drugo ekipo kočevskega Pana Kovinara. Mokronog je na lestvici peti, Kočevci pa so dosegli: Đapo 5, Begovič 2,

Posavci, saj je zaradi dveh opominov v 53. minuti bil izključen trener Željko Zovko. Za Akripol so gole dosegli: Počrvin 10, Vesligr 4, Šavrič in Zarabec 2, Višček, Junuzovič v Dvornik 1, a Interier pa v 1. krogu tekmo z vratljom krogu to sestavljajo. Akripol gostoval pri trboveljskem Rudarju, Krčani pa bodo doma tekmo s Pivovarno Laško morali zaradi nastopa naših prvakov v Zagrebu igrat kasneje. JOŽE ŽURA

Jure Višček, Akripolovo levo krilo, tokrat ni prišel do izraza, saj je le enkrat zatrezel krško mrežo in mu niti taksi vratolomni skoki po Iskre (5) niso pomagali. (Foto: J. Žura)

Novo mesto, 16. novembra 1995

Predčasno zaprtje krške nuklearke - hud udarec

Predčasno zaprtje jedrske elektrarne v Krškem, ki so ga že pred časom obljubljali zeleno obarvani politiki in za katerega si nenavadno vneto prizadeva naša severna sosedka Avstrija, postaja vroča tema, ki se tiče in se bo še kako tikala nas vseh ne zaradi tega, ker se bomo najbrž odločali o zaprtju nuklearke na referendumu, ampak ker je krška jedrska elektrarna tako pomemben del naravnega gospodarstva, da njeni usoda posredno zadeva slehernega od nas. Naši jedrski strokovnjaki so v nasprotju z nekaterimi politiki in kar precejšnjega dela javnosti odločno proti zaprtju tega pomembnega energetskega objekta, svoje nasprotovanje pa podkrepljujejo z vrsto tehničnih razlogov.

Uporaba jedrske energije je od samega začetka deležna nasprotujocih si očen, medtem ko je za ene nuja sodobnega sveta, je za drugo najhujše zlo, ki ga je človek nakopal na glavo. Tehnica se je po prvotnem ali navdušenju ali pa vsaj nezainteresiranosti javnosti začela močnejše nagibati v prid nasprotnikom uporabe jedrske energije v miljubne namene, ko je prišlo do znane Černobiljske katastrofe. Mnogi so se šele takrat zavedeli, da imamo tudi pri nas nuklearko oziroma "tempirno jedrsko bombo", kot je bilo takrat preveličano učiščati. Iz dotedaj še kar prijazne nuklearke je nastala pošast, ki bi se je kazalo kar najhitreje znebiti. Ko pa so se začele vse težave okoli radioaktivnih odpadkov, se je ob splošnem dvigu ekološke zavesti začelo resneje razmišljati, da bi krško nuklearko predčasno zaprl. Predčasno zaprtje je prišlo v programe slovenskih zelenih pa še kakšna druga stranka je primaknila na ta ogenj lonček za svoj volilni golaž, tako da je bilo vprašanje ves čas deležno bolj politične in ustvene obravnave kot pa zares strokovne presoje.

Jedrska tehnologija je zapletena reč, javnost jo v glavnem zelo slabo pozna in miroljubno uporabo te tehnologije v industriji, energetiki, medicini, znanosti in jene druge običajno zreducira samo na jedrske elektrarne in na problem radioaktivnih odpadkov, na koristi, ki jih jedrska tehnologija prinaša, pa se občajno kar pozabi, podobno kot se o nevarnostih, ki jih prinaša uporaba jedrske tehnologije, razmišlja samo z vidika možne katastrofe.

Slovenski jedrski strokovnjaki menijo, da je s pobudami za izvedbo referendum o predčasnom zaprtju krške jedrske elektrarne prišel čas, ko se mora v javnosti zasliti tudi njihov glas in ko se naj javnost seznaní s strokovnimi pomisliki o predčasnem zapiranju. Zaradi so minuli teden predstavniki Društva jedrskih strokovnjakov Slovenije sklicali slovensko konferenco in na nji podali svoje razlage proti predčasnemu zaprtju krške nuklearke. Po njihovem trdnem prepričanju je to poseg, ki bo, če bi ga izvedela sprejeli in se odločili, da ga izve-

demo, močno zarezal v slovensko gospodarstvo, za slovensko elektrogospodarstvo pa bo naravnost strahovit udarec.

Za zaprtje po tisoč mark na državljanata

Predčasno zaprtje postane močno vprašljivo že, če ga pretehtamo s preprosto ekonomsko logiko. Tako se namreč zastavi vprašanje, kako nadomestiti izpad električne energije, ki jo zdaj dobivamo iz nuklearke. Nikakor ne gre za majhne količine. Nuklearka s svojimi 632 MW moči predstavlja dobro četrtino vseh slovenskih elektroenergetskih zmogljivosti. Samo lani je proizvedla okoli 38 odstotkov vse električne energije v Sloveniji in ob polovičnem izvozu svoje proizvodnje na Hrvaško je z njo pokrila več kot petino vse slovenske porabe električne energije. Takih velikih količin energije ni mogoče nadomestiti z novimi vodnimi elektrarnami, saj vodne kapacitete pri nas lahko povečamo za največ še 40 odstotkov sedanjih, kar pomeni le slabo tretjino današnje proizvodnje krške nuklearke. Velike proizvodnje električne energije z obnovljivimi viri, kot so sonce, veter ali geotermalna energija, ni smiselnopričakovati. Če torej nočemo postati pretirano odvisni od uvoza električne energije, nam preostanejo kot edini realno izvedljivi nadomestni viri samo termoelektrarne na premog, nafto in plin.

Seveda je treba termoelektrarne, ki bi nadomestile energetski izpad, najprej zgraditi, kar pomeni hude finančne zaloge. Kot so izračunali v Društvu slovenskih jedrskih strokovnjakov, bi enkratni stroški ob predčasnom zaprtju znesli najmanj 188 milijard tolarjev, najverjetneje pa bi bil pravi račun še precej višji. Če ne upoštevamo dolgov, ki jih je za nuklearko še treba izplačati, bi zapiranje stalo povprečno slovensko družino (država smo pač vse skupaj) med 4000 do 5000 nemških mark oziroma pet do šest povprečnih plač. Na državljana Slovenije bi torej prišlo nekaj več kot tisoč nemških mark, ki bi jih država posredno potegnila iz slovenskih žepov. Ne smemo pozabiti, da Slovenija ni

edina lastnica nuklearke. Solačnica Hrvaška je že dala vedeti, da se ne strinja s predčasnim zapiranjem in da bo od Slovenije v primeru zaprtja zahtevala dobavo dogovorjenih količin električne energije po sedanji ceni. Naša država bi bila tako prisiljena dobavljati Hrvaški elektriko ali plačevati denarno odškodnino do leta 2023, ko se izteče predvidena življenska doba krške nuklearke. Izračun: 2,77 milijarde nemških mark.

Nuklearka ne onesnažuje ozračja

Predčasno zaprtje pa ne bo tako ali drugače udarilo po žepu samo slovenskih državljanov, svojevrsten udarec čaka tudi naše okolje, kar je sicer slišati nekoliko nenavadno, vendar povsem drži. Jedrska elektrarna je (če odmislimo radioaktivnost) namreč ekološko čist objekt, saj med normalnim obravovanjem praktično ne onesnažuje okolja. V ozračje denimo ne spušča ogljikovega dvokisa in dušičnih plinov, ki so glavni krivci za ogrevanje zemeljske atmosfere in tako imenovani učinek tople grede, torej tiste velike ekološke nevarnosti, ki po prepričanju mnogih svetovnih poznavalcev najresneje ogroža naš planet in človeštvo. Slovenija k svetovnemu ogrevanju ozračja prispeva svoj delež z letno emisijo kakih 12.500.000 ton ogljikovega dvokisa. Če bi energijo, ki jo danes daje jedrska elektrarna Krško, pridobivali v termoelektrarnah, bi se količina emisije najmanj podvojila. Vsa fosilna goriva, tudi zemeljski plin, sproščajo v ozračje bistveno več ogljikovega dvokisa kot pa celoten jedrski gorivni krog s proizvodnjo goriva vred. Kako gresta s tem dejstvom vštric ekološka ozaveščenost in splošno svetovno vodilo ekologov, ki pravi: "Razmišljaj globalno, ukrepaj lokalno!", naj vsakdo presodi kar sam.

Jedrska elektrarna tudi ne onesnažuje ozračja z žveplovim dvokisom, ki je eden najhujših onesnaževalcev ozračja in povzročitelj kislega dežja, ki uničuje gozdove, površinske vode, plodno zemljo in še in še. Za našo državo velja, da ima izrazito slab razmerje med emisijo žveplovega dvokisa in enoto domaćega bruto proizvoda. V Evropski uniji je to razmerje kar desetkrat manjše. Tako nas v tem pogledu razviti svet upravičeno gleda postrani. Če bi zaprli nuklearko in bi izpad električne energije nadomestili s proizvodnjo v termoelektrarnah, bi se to razmerje še poslabšalo.

Edini neposredni pliv obravovanja krške jedrske elektrarne na okolje je segrevanje savske vode. Meritve kažejo, da gre za 3 stopinje Celzija. Vendar tudi to ni posebnost nuklearke kot take, saj pri delovanju vsakega toplotnega stroja pride do odvajanja toplote v okolje. Če bi na mestu nuklearke stala termoelektrarna enake moči, bi prav tako morali enako količino toplote odvajati v Savo.

Sevanje v okolje manjše od naravnega

Pravzaprav je največji strah, ki v javnem mnenju sprembla jedrske elektrarne, radioaktivno sevanje. Stroka pravi, da je radioaktivno sevanje v okolje zaradi delovanja nuklearke manjše od naravnega sevanja in ga niti izmeriti ni mogoče, kaj šele, da bi škodljivo vplivalo na prebivalstvo, ki biva v ozjemu okolju jedrske elektrarne. Nekaj drugega pa so radioaktivni odpadki. Ti so nedvomno nevarni, če niso primerno shranjeni, saj ionizirajoče

sevanje lahko pokoduje žive celice. V jedrske elektrarni Krško nastaja letno povprečno 180 kubičnih metrov nizko in srednjeraadioaktivnih odpadkov ter okrog 7 kubičnih metrov visoko radioaktivnih odpadkov. Vsi so zaenkrat varno spravljeni znotraj nuklearke. Nevarnejši visoko radioaktivni odpadki, to je izrabljeno jedrsko gorivo, so shranjeni v bazenu, nizko- in srednjeraadioaktivne odpadke pa odlagajo v posebnih odlagališčih, kjer pa bo kmalu zmajkalo prostora. Treba bo zgraditi trajno odlagališče teh odpadkov. Predčasno zaprtje nuklearke v ničemer ne rešuje tega vprašanja. Tudi ob njenem predčasnom zaprtju bi bilo treba zgraditi odlagališče, morda res nekoliko manjše, kar pa sploh ne bi bistveno pocenilo gradnje. Da bi jih izvazali, ni misli, saj ni nobene države, ki bi bila pripravljena sprejeti radioaktivne odpadke. Problematika odlaganja radioaktivnih odpadkov nikakor ne more biti razlog za predčasno zapiranje krške nuklearke, so prepričani slovenski jedrski strokovnjaki.

Cernobil v Krškem ni možen

Glavno opravičilo za zapre nuklearke je jedrska varnost. Dejstvo je pa, da je jedrska elektrarna objekt, v katerem imamo opravka z jedrsko energijo in radioaktivnimi snovmi, za oboje pa velja, da jih je treba izredno skrbno nadzorovati, ker so sicer lahko zelo nevarni. Černobiljska katastrofa in še nekaj drugih nesreč v jedrskih elektrarnah je z vso krutostjo opozorilo človeštvo na te nevarnosti, hkrati pa so seveda tovrstne nesreče privede do še večjih varnostnih ukrepov v jedrskih objektih.

Strokovnjaki pravijo, da osebje krške nuklearke skrajno resno upravlja elektrarno in posveča največko pozornost jedrski varnosti. Njihovo delovanje ne pretrgoma nadzoruje ustreznih upravnih organi in številne mednarodne komisije. Nobena doslej še ni našla razloga, zaradi katerega bi bilo treba ta objekt zapreti. Med drugim je krško nuklearko lani temeljito pregledala tudi mednarodna komisija ICISA, ki je popolnoma neodvisna od jedrskih vladnih in mednarodnih institucij. Tudi ta komisija ni našla razlogov za zaprtje, je pa predlagala 74 različnih izboljšav, ki se že izvajajo.

Verjetnost za nesrečo v krški nuklearki je po prepričanju strokovnjakov izredno majhna in podobnega reda kot v drugih takih elektrarnah v Zahodnem svetu. Nesreča, kakršna je bila černobiljska leta 1986, v krški nuklearki sploh ni možna. Doslej še nobene komercialne jedrske elektrarne westinghousevega tipa niso zaradi ogrožanja zaprli in razgradili. Drugače je z ruskimi nuklearkami, ki so jih morali zaradi slabih materialov reaktorskih posod nekaj zapreti, ker so bile realna grožnja okolju.

Največji tehnološki problem krške nuklearke so uparjalniki. Zaradi zamenjav posameznih delov in pregledov nuklearka razmeroma pogosto stoji, zato bi jih bilo treba čimprej zamenjati. Tehnologija izdelave uparjalnikov je močno napredovala in danes so na voljo bistveno boljši uparjalniki, ki jih ni treba tako pogosto popravljati. V krški nuklearki bi z zamenjavo uparjalnikov odstranili sedanje tehnološke težave, hkrati pa bi tudi nekoliko povečali njeno moč. Tako bi se investicija že v nekaj letih povrnila. Po mnenju slovenskih jedrskih strokovnjakov bi bilo patmetnejše razmišljati o tem kot o predčasnom zaprtju.

MILAN MARKELJ

Polje, kdo bo tebe...

Zadnji pogovori o vključevanju v Cefo, nekakšno vzhodnoevropsko pripravljalnico za vstop v Evropsko unijo, so pokazali, kako lahkomiselno so si nekateri predstavljal vstop v evropska gospodarska združenja. Po logiki, da z narodnega gospodarstva oklestiš tisto, kar te trenutno ovira in bremeni, obdržiš pa tisto, kar je dopadljivo (moč prodati) drugim, bi morali najprej postaviti na evropski oltar slovensko kmetijstvo. Ker ljudski spomin le ni tako luknja, kot upajo nekateri politiki, se bo narod spomnil, da so se že zdavnaj prej znašle pred žrtvenikom druge gospodarske veje, na primer železnice, premogovniki, železarstvo in še nekaj drugih, a rabljava sekira ni padla, ampak smo jih s skupnimi naporji nekako obdržali pri življaju. Pravo rezanje, ali po novem šokterapija, naj bi se začelo pri kmetijstvu. Torej ravno tam, kjer je slovensko narodno tkivo najbolj občutljivo.

Endi Gallo

Tok časa ni tako močan, da bi bi že spral kmečko blato s čevljev slovenskega meščana, čeprav ga poskuša še tako domisljavo prikriti. Tudi sicer je vedno veljalo, da je trdno jedro slovenskega naroda kmečko, saj smo včasih trdili celo, da je slovensko podeželje zibelka slovenskega naroda. Jasno je torej, da bi z usihanjem podeželja usahlila tudi življenska moč tega jedra. Odlepjeni od svoje zemlje, pa bomo Slovenci le še drobno seme v vetru, ki zaman išče, kje bi pognaло svoje korenine.

Zgodovinski paradoks je, da je za Slovence nekaj let po odločni odcepitvi od Balkana pričel veljati srbski rek, ki pravi, da Srbi v vojni pridobivajo, v miru pa izgubljajo. Bomo tudi mi za zeleno mizo izgubili, kar smo pravkar pridobili?

Kdo bi sicer rekel, da je dvojnico isto kot nasprotovati. Vendar se je treba zavedati, da nobeden od večjih in gospodarsko močnejših narodov, ki so zadnja leta pristopali k Evropski Uniji (!), ni vstopil brez velikih dvomov in da so se dvomi po vstopu celo tako okreplili, da referendum v tem trenutku ponekod ne bi uspel (Švedska). Dvom pa vstopu pod takimi pogoji, kot so sedaj pokazali pogovori s Cefo, je vsekakor upravičen. Dvom pa kliče po pravilnem ukrepanju. Če se že odpravljamo v razne mednarodne povezave, moramo vedeti, kaj imamo, kaj bi lahko prilagodili drugim in kaj bi brezpogojno hoteli ohraniti kot svoje, avtohton in dragoceno. Taka celovitega pregleda pri nas še ni, in dokler ne bo narejen in se ljudje v bistvenih stvareh v zvezi z njim ne bomo strinjali, se ne more nihče o tem suvereno pogajati. Dostikrat so drugi v našem imenu kupovali mačka v žaklu. To smo spoznali, ko je bilo že prepozno. Zdaj, ko smo samostojni, bodo morali biti naši politiki pač malo previdnejši.

TONE JAKŠE

FOTO: M. MARKELJ

Predstavniki Društva jedrskih strokovnjakov Slovenije so za javnost spregovorili o strokovnih pomislih proti predčasnemu zapiranju jedrske elektrarne Krško. Na sredi: predsednik društva prof. dr. Andrej Stritar.

Stanovanj ni ali pa so predraga

Najemniki 48 neprofitnih stanovanj v Ulici Slavka Gruma 90 in 92 v Novem mestu so iz časopisov zvedeli, da se jim bodo najemnine povečale za 120 odstotkov. Na prve položnice z višjo najemnino za september so se odzvali s pismom javnosti in oblasti, zaradi katerega so se jim oglašali najemniki iz vse Slovenije. Tako se je začel boj okrog 500 slovenskih najemnikov, ki jih je podražitev najbolj udarila.

Konec oktobra so s problemom seznanili komisijo za gospodarstvo Državnega sveta, poklicali pa so tudi Zvezo potrošnikov. Najemniki želijo sprožiti ustavni spor, ker menijo, da je kršeno določilo enakosti pred zakonom. Kako? Nova metodologija za izračun najemnin predpisuje postopno mesečno dviganje neprofitnih najemnin, ki bodo tako v enem letu dosegle stroškovno ravnenost. To pomeni, da bodo krile dejanske stroške tekočega vzdrževanja, investicijskega vzdrževanja, upravljanja in amortizacije. Za najemnike stanovanj, ki so bila zgrajena po uveljavljeni stanovanjski zakonu v letu 1991, se predvidena raven stanarine določi takoj, kar je jedro spora. Poleg tega znaša najemnina v teh stanovanjih 3,8 odst., v preostalih pa 2,9 odst. od vrednosti stanovanj.

Ministrstvo za okolje in prostor uteleljuje, da je bil tak ukrep nujen, ker

"investitorji novih najemnih neprofitnih stanovanj ob sedanji višini najemnine ne zmorejo niti vračila najetega kredita za takšno neprofitno gradnjo, kaj šele pokrivanja drugih tekočih stroškov in stroškov upravljanja". Tako pravi država, pridružujejo pa se ji tudi neprofitne organizacije, ki se jim tudi sedanja najemnina zdi prenizka. Medtem pa se okrog 500 najemnikov, večinoma mladih družin, vprašuje, ali je prav, da bodo v 26 letih z najemnino izplačali celotno vrednost stanovanja, ki seveda potem ne bo njihovo. "Država je po prodaji stanovanj po smešno nizkih cenah denar porabila, zdaj pa pričakuje, da bo od 500 najemnikov, ki so bili ob razprodaji stanovanj še premali, da bi zaprosili zanje, zbrala toliko denarja, da bo gradila nova!" so zapisali Novomeščani. Pri tem jih podpira še več kot 300 najemnikov iz Hrastnika, Maribora, Ljubljane, Ptuja in Ajdovščine.

Kaj pravijo v Zarji?

Stanovanjsko podjetje Zarja, kapitalska družba, katere večinski lastnik je občina Novo mesto, razpolaga s 550 stanovanji. Da bi ohranjalo ta fond, mora vsako leto zgraditi vsaj 6 stanovanj, če računamo, da je življenska doba stanovanja 100 let! Ker stanovanja večinoma niso nova, večiko jih je že popolnoma iztrošenih, bi morala biti gradnja toliko večja, še posebej če vemo, da na se vrste čakajočih kljub 48 novim neprofitnim stanovanjem niso zmanjšale. Stanovanjski denar je država strpala v proračun in ga v večini primerov ni porabila za gradnjo novih stanovanj.

"Z gospodarskega stališča je pomembno predvsem to, kdo krije razliko med ekonomsko in neprofitno (ali tudi socialno) najemnino. Ekonomska najemnina v novih neprofitnih stanovanjih je 3,5 marke za kvadratni meter, saj je izgradnja za četrtino cene znižalo od občine podarjeno zemljišče ter ugodni državni in občinski krediti. Občina je zamrznila vračanje kreditov do takrat, ko bo Zarja lahko vračala, s čimer je seveda oškodovan občinski stanovanjski sklad.

Tudi nova najemnina komaj zadošča za vračanje republiškega kredita. Za nas pri tem ni razlike med socialnim in neprofitnim stanovanjem, le da ima najemnik socialnega stanovanja pravico do socialne podpore. Razumemo, da nekateri težko zmorenjo najemnino, vendar po drugi strani zavračajo preselitev v slabša stanovanja z nižjo najemnino. Tam namreč živi kar nekaj najemnikov, ki bi se rade volje preselili in plačevali več. Stanovanja je dodeljevala občina kot

večinski lastnik Zarje," pravi predsednik uprave Zarje Stojan Horvat.

Tehnični vodja Dušan Jukič pa dodaja še preprost izračun: "Izgradnja 50 kvadratov velikega stanovanja nas je stala (1600 mark/ kvadrat) 80.000 mark. Če najemnik plačuje po 200 mark na mesec, plača v 30 letih 72.000 mark. Se pravi, da s tako najemnino ne plača dovolj niti za amortizacijo, kaj šele za stroške upravljanja, vzdrževanja in zavarovanja zgradbe!"

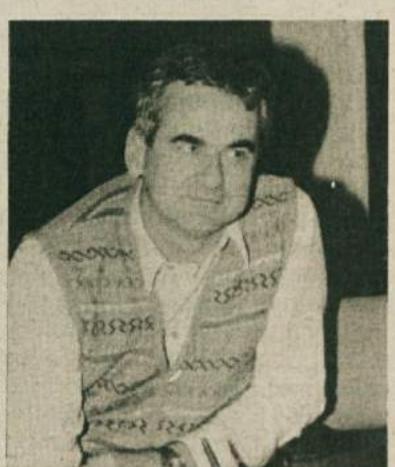
"Zarja uspešno posluje predvsem zaradi profitnega dela podjetja, zato ni čudno, da naši delničarji zahtevajo ločitev. Fonda, iz katerega bi mi lahko subvencionirali najemnino, danes ni več, je pa obveznost, da neprofitne stanovanjske organizacije vsak morebitni dobiček namenijo za novogradnje. Ker naša organizacija ni nastala iz stanovanjskega sklada, tudi ne razpolaga z denarjem od prodanih stanovanj. Zato je nemogoče uresničevati obvezo o 20-odstotni udeležbi naše organizacije pri novogradnjah. V Novem mestu smo kljub težkem položaju v preteklih letih v primerjavi z drugimi občinami še veliko zgradili," pravi Horvat.

In rešitev? Interesa za gradnjo zradi profita ni, zato je prihodnost brezdomcev na državi ter državnih in občinskih stanovanjskih skladih. Možno je državno in občinsko sofinanciranje novogradnjen (z ugodnimi krediti, z dotacijami) ali subvencioniranje najmenin (občina, država). Če ne bo enega in ne drugega, po mnenju vodstva Zarje ostanejo le še višje najemnino, za katere pa je spet prisotna država.

BREDA DUŠIČ GORNICK

FOTO: B. DUŠIČ GORNICK

Dušan Jukič

Očitki občini in Zarji

Novomeški najemniki novih stanovanj očitajo stanovanjskemu podjetju Zarja, da je povisalo najemnino na najvišjo dovoljeno mejo, ne da bi bil pre sprejet občinski pravilnik, kot to nalaže zakon. Stanovanja so dobili kot mladi in perpektiven kader, zato naj občina to potrdi z znosnimi najemnino.

Koliko znaša najemnina? Razlike v višini najemnin so stanovanja pred stanovanjskim zakonom in po njem so bile že pred zadnjim povečanjem. Avgusta je bila najemnina (npr. za 55 kvadratnih metrov) za tiste, ki so stanovanja dobili po sprejetju zakona, malo manj kot 8 tisočakov, za ostale okrog 4.500 tolarjev. Prvim se je po novi metodologiji najemnina povečala takoj, za stanovanje omenjene velikosti na več kot 17.000 tolarjev, drugim se bo postopno v roku enega leta na 11.000 tolarjev (brez spremembe tečaja marke). Razlika je več kot očitna, zanimivo pa bi bilo slišati pojasnilo, zakaj naj bi

le najemniki novozgrajenih stanovanj nosili breme izgradnje, vračanja dolgov in drugih stroškov, najemniki ostalih pa ne.

Stanovalce v Ulici Slavka Gruma 90 in 92 bega, da imajo najemniki v istem bloku različne pogodbe za enaka stanovanja in tudi različne višine najemnin. Vprašujejo se, čemu se gradijo skupni prostori v stanovanjskih blokih, če jih potem lastnik oddaja v najem, ne da bi vprašal najemnike. Zdi se jim tudi, da se s pogodbami dela precej po domače. Že prve pogodbe so določale za december 1993 najemnino 26.000 tolarjev plus R, vendar so najemniki dosegli razveljavitev. Ker za tako visoko najemnino ni bilo osnove, jim je Zarja moral razliko povrniti. V pogodbi o najemu imajo tudi prečrtan in zraven naveden drug znesek najemnino, kar se jim zdi neresno, pravkar pa poteka tudi tožba, ker trije najemniki Zarjo obtožujejo, da naj bi jim po podpisu pogodbe v pogodbo vložila še dodaten list.

Sneg v elitnih sobah

Vse to so, od daleč gledano, samo malenkosti, ki pa lahko močno vplivajo na življence posameznika in na zaupanje najemnikov do najemodaljalca. Najemniki so tudi ogorčeni, da jim kot mladim izobražencem na vseh koncih svetujejo, naj zaprosijo za socialno pomoč, če ne zmorejo plačevati najemnino, ali pa naj se preselijo v socialna stanovanja, ki naj bi bila v vsaki občini na razpolago.

Jezi jih, ko minister dr. Ganter zatrjuje, da so nova neprofitna stanovanja elitna in da ima prednost za dodelitev tisti, ki jih laže plačuje. O elitnih prostorih v novomeškem primeru namreč ni sledu, kar priznavajo tudi na Zarji. Ob našem obisku so nam stanovalci dokazali, da stanovanja skoraj nimajo zvočne izolacije, saj se sliši hrup iz drugačega stanovanja, četudi je to več nadstropij više. Stene pokajo, parket se dviguje, odtoki vode so taki, da je nekomu voda že tudi pritekla iz stropa kopalnice, v pritličnem stanovanju je tudi vlagla in plesen, zelo ilustrativen pa je tudi primer, ko je najemnik v dnevno sobo skozi slabo zatesnjena okna naneslo sneg!

B. DUŠIČ GORNICK

TEHNIČNI PREGLEDI POD DROBNOGLEDOM

FOTO: T. GAZVODA

Med razlogi za zavrnitev na tehničnem pregledu osebnih avtomobilov prednjačijo hrupnost in škodljive sestavine v izpušnih plinih, napake na zavorah, lučeh in na mehanizmih za upravljanje.

Avto - potreba in obveza

V Sloveniji je okoli 800.000 registriranih vozil, kar nas glede na število prebivalcev uvršča med vodilne v Evropi, a naš vozni park je povprečno star 6 let, kar je mnogo manj bleščeč podatek, to pa se pozna tudi na naših cestah. Dejstvo, da je na tehničnih pregledih zavrnjena tretjina vozil, pove, da so po naših cestah - ki še posebej niso zgledne, a to dejstvo je poleg slovenskega standarda druga pesem - vozi kar precejšen del pomanjkljivih vozil, ki ogrožajo varnost v prometu.

Letno pri nas prodamo 50 do 60 tisoč novih avtomobilov, slovenski vozni park pa ima prirastek, kar pomeni, da manj avtomobilov konča svojo pot, kot kupimo novih. A ne glede na to, da je avto star, lahko za tehnično brezhibnost največ storimo sami že z rednimi pregledi pri serviserjih. "Na splošno nas prav stara vozila prezenečajo. Varnostni elementi, na primer zavore in kretni mehanizem, so tehnično brezhibni, a rak rana starih avtomobilov je rjasta pločevina, saj so ličarska in kleparška dela tudi med največimi stroški na avtu. Če so nosilni elementi na avtomobilu rjasti, avto ni varen," pravi direktor Pionirjevi Avtohiše, d.d., Slavko Sever. S to hibo je novim avtomobilom prizaneseno, vendar se kaj lahko zgodi, da celo novo vozilo ne opravi tehničnega pregleda. Tudi dalj časa trajajoč transport in čakanje avtomobila na kupca lahko naredita svoje.

Vozniki osebnih avtomobilov imajo kar nekaj možnosti, kje lahko opravijo tehnični pregled, za ostala vozila so možnosti manjše takšne pregledne opravljanje na primer v Pionirjevi Avtohiše Pod Trško goro. Lani so tam pregledal skupaj skoraj 17.000 vozil, od tega je bilo dve tretjini osebnih avtomobilov. Med temi je bila lani zavrnjena tretjina. Veliko napak je

takšnih, da jih je mogoče hitro odpraviti.

In kje so glavne napake? Od več kot 10 tisoč pregledanih osebnih avtomobilov jih kar dobra petina ni imela dobrih zavor, enak delež avtomobilov je imel napake na lučeh. Skoraj tretjina avtomobilov je prehrupnih ali imajo v izpušnih plinih preveč škodljivih sestavin, kar je posledica nerednega servisiranja ali servisiranja pri nepooblaščenih servisih. Tako lahko pride do razkoraka pri nastaviti CO plinov, s čimer je poraba goriva večja ali manjša. Pogosti so tudi drugi razlogi, na primer oporečni brisalci, kar lahko prav tako prispeva k manjši varnosti voznika.

Polovica avtobusov zavrnjenih

Lani je bilo na tehničnem pregledu 251 avtobusov, od tega jih je bilo kar 119 zavrnjenih, med razlogi za zavrnitev pa prednjačijo zavore. Zato so še kako pomembni obvezni pogosteji periodični pregledi in strožja kontrola. Tako je nov avtobus sicer res velik strošek, a za varnost, udobje in vse večje zahteve v nekaterih državah je takšna investicija še kako pomembna.

Slabo je tudi stanje pregledanih tornovih vozil; lani je bilo zavrnjenih več kot polovica, med napakami pa so prevla-

dovale pomanjkljivosti v zavornem mehanizmu in lučeh. Glede na veliko število Zastavinih vozil je le-te zaradi pomanjkanja rezervnih delov že težko pripraviti za tehnični pregled.

V Pionirjevi Avtohiše so lani za sodobno opremo za pregledne namenili kar 300.000 nemških mark. Tako imajo sedaj 3 kombinirane steze, ki so računalniško povezane med seboj in z računalnikom, ki obdeluje podatke za mrežo ministrstva za notranje zadeve. Tako človeškega subjektivnega faktorja pri tehničnih pregledih ni več, brezhibnost vozila pa potrdi računalniški program.

V servisno-prodajnem centru Avtohiše so v prvih desetih mesecih prodali 400 novih vozil, s tem so letni plan že dosegli, pri nakupu novega vozila pa se med 40 in 50 odstotkov kupcev odloči za menjavo staro za novo. Ne le na Dolenjskem, pač pa tudi v ostali Sloveniji med novimi avtomobili prednjačijo Renaultova vozila, predvsem clio in R5, izstopata še firme Fiat (predvsem model Punto) in Volkswagen. Tako se vozni park obnavlja, še vedno pa je na naših cestah veliko Zastavinih vozil, ki so bila pred leti nacionalna vozila, vsa pa so starejša od 5 let, zato je z rezervnimi deli težava.

Verjetno bi bilo na tehničnih pregledih še več zavrnjenih vozil, če se ne bi vozniki posluževali najrazličnejših izkorisčanj, maskiranj in trenutnih menjav. Tako se zgodi, da ima avto razbit zavor, zaradi česar je na tehničnem pregledu zavrnjen. Čez čas pride nazaj s celem žarometom, le kak mesec kasneje pa se pripelje v avtomehanično delavnico. Servisno-prodajnega centra z istim počenim žarometom. Podobno je na primer tudi pri gumah. Seveda bi se moral vozni zavedati, da tehnični pregled ni sami namen, pač pa z njim preverimo ali je naše vozilo, naj bo staro ali novo, dovolj varno za udeležbo v prometu. Tudi tako bi lahko prispevali k manjšemu številu žrtev na cestah. Pomena tehničnih pregledov bi se moral zavedati tudi sodelovalci zakona o prometni varnosti, saj bi morebitni pregledi le enkrat na dve leti stanje jeklenih konjičkov na naših cestah močno poslabšali.

TANJA GAZVODA

FOTO: T. GAZVODA

Povprečno, pomanjkljivo, borno po duhu

Zadnjih trinajst dni oktobra se je v Ljubljani zvrtel šesti Film Art Fest (FAF), največji dogodek slovenskih filmoljubcev, ki pa letos nikakor ni dosegel statusa praznika, kot se je to zgodilo lani. Manjalo mu je skoraj vse, kar pritiče dobremu filmskemu festivalu: bolj izbrani in gledljivi naslovi, humana terminska usklajenost projekcij, neoporečna tehnika in šarm obfestivalnega glamourja.

FAF ne meri utripa svetovne filmske produkcije, takšna pričakovanja bi bila povsem utopična. Ni ga mogoče primerjati z veliko trojico Berlin, Cannes, Belinete pa tudi ne z Rotterdamom, Prago in Sundanceom. Na FAF-u klub nazivu "mednaroden" ne delijo nobenih nagrad, tu se ne sklepajo nobeni posli, kaj šele, da bi si ga kdo izbral za svetovno premiero svojega filma. Pa nič zato. To je pač festival filmov, ki jih Slovenci zaradi domnevne majhnosti trga in povsem logične prevlade izrazito komercialnega filma v domačih kinematografih ne bi nikoli videvali. Priložnost za pregled drugačne, pogojno nekomercialne ali umetniške produkcije, karkoli že naj bi to pomenilo, je torej enkrat samkrat letno, če spregledam tovrstno nerazumljivo kilavo ponudbo Cankarjevega doma med letom. FAF je samoumevno sprejet kot majhen, le za Slovence pomemben festival, ki bolj napoveduje kot zmami nekaj že pred meseci ali celo letom - ali dvema - predstavljenih filmov. Če pa je ob tem filmska ponudba kakovostno tako pičla, kot je bila letos, je splošno razočaranje gledalcev in negovanje kritikov povsem razumljivo.

Nepopolna prva liga

Kvantitativno FAF še nikoli ni bil tako močan kot letos, saj je ponujal kar 62 (lani 44) naslovov v štirih klasičnih kategorijah, zrazen pa dodal še mini kategorijo mladih francoskih režiserjev Galski obeti, ki pa navkljub zvenecemu imenu zagotavljajo predvsem neobetaven dolgčas.

Paradne Predpremire so se z esejično ZGODOVBO IZ LIZBONE Wima Wendersa, morda prvega misleca med režiserji, začele nadvse primerno, saj gre za hommage filmu kot natančno 100 let stari umetnosti podobe in zvoka. Le polovica od skupaj štirinajstih predpremier je opravljala naslov prve kategorije festivala: angleška DUHOVNIK in CARRINGTON sta klub dramskemu okviru zabavala s pristnim otoškim humorjem, prvi na temo zelo moralnega homoseksualca v kuti, ki ga kot spovednika prega pred krivčna zaobljuba molku, drugi je resnična zgodba o subtilnem ljubezenskem razmerju med pacifističnim homoseksualnim pisateljem in heteroseksualno slikarko. Kanadska SPOVEDNICA govori o družinski tragediji zaradi duhovnikovega greha, v ozadju pa Hitchcock v taisem Quebecu snema trailer Spovedujem se, v novozelandskih NEBEŠKIH BITIJAH pa prijateljstvo dveh odrasčajočih deklet v puritanskih petdesetih, introvertirane hčere proletarcev in ekstravertirane hčere diplomata, preraste v najstisjejo ljubezen, ki ne more preživeti niti z umorom. Ameriško-italijanski POS-TAR je topla štoria o intimnem prijateljstvu dveh velikanov duha, čilskega pesnika Pabla Nerude v pregnanstvu in njegovega poštarja, v postapokaliptičnem MESTU IZGUBLJENIH OTROK pa ustveno izpraznjeni znanstvenik krade sanje malim otrokom na ozadju fantastično domišljene scenografije in kostumografije Jean-Paula Gaultiera.

Ostala polovica predpremier je zgrešila najmanj kategorijo, če že ne festivala: sicilijanske KURBE so podajale zgolj stanje marginalcev, zgodbe nič, med avstrijskimi refleksijami mladega vojaka v PRISEGAM in hongkonško moralko MENIHOVA SKUŠJAVA se je dalo nazehati do ušes, prevesem slednji je izredno vaja v gledalčevi potrežljivosti. Na moč depresivno madžarsko OPORIŠČE (ne ena vaja) vse pove s podatkom, da je na projekciji sedelo šest ljudi, CHUNG-KING EXPRESS, spet Hongkong, pa sta dve povprečni zgodbi, obe o dveh policijskih, ki izgubita ženski, s tem da je primer drugega veliko bolj perspektiven. Francoski FRANCOZINJA pa je sicer lepo

gledljiva tragična romansa o zelo lepi ženski, ki ob sebi nujno potrebuje moškega, oba ljubljena pa sta venomer na drugem koncu sveta; film bi bil primernejši za osvežitev rednega kino sporeda. Sicer čisto korektni waleški HEDD WYN, protivpona resnična zgodba o pesniku, ki se je navkljub ugovarjanju svoje vesti šel vojskovat, da bi dokazal moškost, pa sem ne sodi zaradi specifičnega porekla in letnice 93.

S Perspektivami, kategorijo, ki naj bi predstavljala mlajše, prezerte, predznejše, eksotične, ortodoksne, nekako marginalne avtorje, je bilo letos podobno borno. Pretežni del tukajšnjih naslovov je

deleno naveličanih režiserjev evropskega porekla, katerih obrtniško oporečne izdelke iz (pod)povprečja več ne zvleče nobena izmed postančnih zgodb o "zajebani" socialni periferiji v kombinaciji s pozabljenimi družinskim vrednotami, rasizmom, težavami s potenco in samoiskanjem. Ob absolutno dnu je zvonko plosnila razvita srbska MARMORNATA RIT, opazno nizkoproračunski film o transvestitu, prostitutki in ponorem volaku, film, ki so ga iz okornega videa potegnili na 35 mm in raztegnili na 80 duhomornih minut, zdaj pa ga po vsem svetu podtikajo kot dokaz trdoživosti jugofilm. Ali morda gnilobe? Čez selektorsko uravnivočko pa je opazno, enako kot lani, štrela kanadska trojica KO PADE NOČ, GROBO in predvsem ELDORADO. Ni kaj, s svojim na daleč prepoznavnim "žmohtom" bi jim mirno nalepili nov, kar po nacionalnem ključu umišljen žanr, npr. kanadski film. Prepozname ga po subtilni

seriji fascinantnih igralskih kreacij, tipičnih ljudi urbanih sredin, katerih neobičajne usode se krijojo z napačno projektiranimi čustvi.

Zakaj toliko besed ravno okoli Premier in Pespektiv? Ker sem ravno tu pričakoval kakšnega nagrajenca, uspešnico ali posebnost z zadnjih festivalov. Pogrešati je bilo marsikaj, naj omenim le nekaj kapitalnih primerkov: francoska filma CEREMONIJA (Chabrol) in SOVRAŠTVO (Kassovitz), ameriške DIM (Wang), MRTVEC (Jarmusch), OTROCI (Clark) in angleškega SREDI PUSTE ZIME (Brannagh). Tudi kakšen Kusturičev film bi lahko že počasi pribljal do Ljubljane. Pa sveže krv polna ameriška neodvisna, t.i. indie produkcija tudi.

Poden in podstavek

Na splošno je bila letos Amerika neverjetno zapostavljena. Smo se pa zato še večjemu neravnovesju v prid lahko nagnali "japoncev", ki jim je bila posvečena kategorija Fokus, namenjena "fokusiranju" nacionalnih kinematografij. Organizatorji iz Cankarjevega doma so sicer zatrjevali, da gre za skrbno izbran pregled kvalitetne neodvisne produkcije, vendar na vsem festu nisem srečal enega gledalca, ki bi za "japonce" zastavil toplo bese-

do. Ti filmi so odbijali z živčnim, prehitrim, tudi nelogičnim in grobim kadrijanjem in dolgočasili s razpotegnjem kičem daljnjevhodnega depresivnega vsakdana. Še menda najbolj gledljivi TET-SUO 2 je izpadel kot težko prebavljava filmana verzija japonskih risank o poslovčenih robotih, tu ljude - pištola z velemestnim gnevom v kovinskem droboju. Pošteni in obenem prizanesljivi bili, če bi Fokusov polom pripisali prehudemu kulturnemu šoku.

Fokusovo neprivilačnost je hvala bogu nekoliko ublažil dober izbor Dokumentarcev. Ta kategorija je pravzaprav najbolj neoporečna sekacija FAF-a 95, za nameček se je tu predstavljala celo TV Slovenija kot producentska hiša PREROKB OGNA; delo ameriškega režiserja Michaela Benson je soliden rezime o nekoč provokativnem gibanju NSK. Med vsespološno dobro sprejetimi dokumentarci žal lahko izpostavim le (kriv je nesmiseln prekrivajoč spored) inovativno ZGODOVINO NOVINARSTVA V ČASU VOJNE Marcela Ophulsa, skoraj štirinočno, a prav kratkočasno mojstrovinu o neverjetno različnih poročevalskih pristopih novinarjev do bosanske vojne.

TOMAŽ BRATOŽ

BOJ PROTI ORGANIZIRANEMU KRIMINALU

Brezzobi pes ne ugrizne

Ste že kdaj pomislili, da kdo prisluškuje vašemu zaupnemu telefonskemu pogovoru ali pa klepetu ob srebanju kave v gostilni? Možnosti sicer ni veliko, a zakonske podlage za tako početje pod določenimi pogoji že obstajajo. Podatek, da se je ministrstvo za notranje zadeve letos poslužilo že več kot 300 tako imenovanih posebnih metod in sredstev, je dokaz, da te metode preprečevanja organiziranega kriminala obstajajo. In potrebne so, čeprav postavljajo pod vprašaj ustavno zagotovljene človekove pravice in temeljne svoboščine.

Klasične kriminalistične metode niso več dovolj za uspešen boj proti vse bolj organiziranemu kriminalu. Že nekaj časa je očitno, da so uspehi možni le, če policija uporablja tudi posebne metode in sredstva. Po besedah svetovalca vlade dr. Darka Mavra je več kot 90 odst. kriminalnih dejanj takšnih, da teh metod ne potrebujejo. Uporaba posebnih metod in sredstev ni nekaj novega, čeprav se do sedemdesetih let ni kaj veliko govorilo o njih. Metode se bile prvič zakonsko opredeljene leta 1991 z dopolnitvijo zakona o notranjih zadevah, prvo popolno ureditev pa prinaša zakon o kazenskem postopku (ZKP), ki določa metode, te pa so nadzorstvo in snemanje telefonskih pogovorov in drugih oblik komuniciranja s tehničnimi sredstvi, tajno policijsko sodelovanje, tajno opazovanje in sledenje ter slikovno snemanje, navidezni odkup predmetov, navidezno podkupovanje, prisluškanje v prostoru s tehničnimi napravami in dostop do računalniškega sistema banke ali druge pravne osebe, ki opravlja finančno ali drugo gospodarsko dejavnost.

Onemogočeno preprečevanje in odkrivanje kriminalitete

Policija meni, da ureditev, ki jo prinaša ZKP, onemogoča kriminalistom, da bi posegli v problem preprečevanja in odkrivanja kriminalitete tudi v predkazenskem postopku, saj je uporaba sredstev, kot jih predvideva ZKP, vezana na že storjeno kaznivo dejanje, v katero sta vpleteni najmanj dve osebi. Glede na posamezne faze postopkov je naloga policije, da zaznava, preprečuje in odkriva kazniva dejanja, ne pa da le razrešuje že storjena kazniva dejanja. Kaj torej storiti takrat, ko obstaja nevarnost terorizma ali je ogrožena varnost države, kjer se ne sme čakati, da bi bilo kaznivo dejanje storjeno?

"Česar policija ne ve, tega ne more zazirati, zato ji je potrebno dati zakonska pooblastila, da lahko pridobi dočlene informacije za preprečevanje organiziranega kriminala na legalen

način," je na okrogl mizi ministrstva za notranje zadeve dejal predstavnik bavarskega notranjega ministrstva Joseph Geisdorfer. Organiziran kriminal dobiva ostrino v vseh družbah, ne pozna meja in ni javen, skupine so zaprte, v njih pa velja stroga hierarhija. Kriminalci vlagajo velike vsote denarja, da ostanejo skriti pred policijo. Pričam grozijo celo s smrtno, da ne bi pričale proti njim. Ruska mafija denimo priča preprosto ubije. A tudi organiziran kriminal dobiva vedno nove razsežnosti in sledi ukrepom policije: tako v svetu kriminalisti telefonu sploh ne uporabljajo več, ker vedo, da jim lahko prisluškujejo. Naloge policije pa je, da dobi informacije sama.

Predlog policijskega zakona predvideva uporabo posebnih metod, treba pa bo natančno določiti merila, za katera kazniva dejanja bi se uporabljala, kdo je za to pooblaščen, kdo da soglasje, ki bo moral biti hitro in odgovorno, in kdo preverja uporabo; uporabo ukrepov bo potrebljano tudi časovno omejiti in določiti stroge sankcije za zlorabe. Predlog predvideva uporabo metod tudi za preprečitev kaznivih dejanj. Res je, da so takšne metode potrebne, hkrati pa pomenijo tudi kršenje zasebnosti, in so vsljive, zato v Ameriki, kot je povedal predstavnik FBI Kenneth T. McCabe, uporabo teh sredstev nadzorujejo, skupaj s sodstvom pa v vsakem primeru temeljito pretehtajo upravičenost uporabe.

Podatki o uporabi posebnih metod in sredstev za prvi devet mesecev letosnega leta kažejo, da je slovenska kriminalistična služba posredovala državnim tožilstvom 177 predlogov za uporabo 336 metod, od tega so kontrolirali telefon in druga sredstva v 131 primerih, 139-krat so se poslužili tajnega sodelovanja, opazovanja in sledenja, navideznega odkupa so se poslužili 48-krat, drugih metod pa manjkrat. Če statistiko pogledamo iz zornega kota kaznivih dejanj, vidimo, da prevladujejo tista v povezavi z mafiji, izstopajo še kazniva dejanja v

FOTO: T. GAZVODA

Okrogle mize o uporabi posebnih metod in sredstev, ki jih predvideva tudi predlog zakona o policiji, so se med drugim udeležili minister za notranje zadeve Andrej Šter, državni sekretar Slavko Debelak in prof. dr. Miha Brejc.

zvezi z orožjem in gospodarskim kriminalom.

Korak nazaj na poti v demokracijo?

Dr. Miha Brejc, bivši šef Visa, je k predlogu zakona o policiji dejal, da je uporaba tehničnih sredstev za prisluškanje v prostoru korak nazaj na poti k demokraciji, saj je to grob poseg v človekovo zasebnost: "Bil sem med tistimi, ki so odrejali uporabo metod, kasneje pa sem bil še sam deležen tega nadzora. Imam vtis, da slovenska vlada nima strategije na tem področju, saj ni jasno, kaj počno zasebniki, ki prav tako uporabljajo ta sredstva. Pri nas ni inštitucije, ki bi bila sposobna nadzirati uporabo posebnih metod in sredstev, saj jih lahko uporabljajo kriminalisti, Sovra in vojska, zato je možnost zlorabe velika. Sodišče pa lahko tako dobljene informacije porabi kot dokaze v kazenskem postopku. Pred osamosvojitvijo je bilo res vse dovoljeno, Kocbeka na primer je UDBA spremljala 37 let. V času osamosvojanja nismo mogli za uporabo posebnih metod in sredstev prepričati nobene stranke, dopustile so le kontrolo telefona, danes pa spet uporabljamo prisluškanje v prostoru, kjer se človek nadzoruje 24 ur na dan! To je najbolj grobo poseganje v človekove pravice!"

Če se torej organiziranemu kriminalu, ki je prišel tudi v Slovenijo, želimo upreti, moramo žrtvovati tudi nekaj pravic. Tako na primer jamči ustava nedotakljivost stanovanja ter varstvo tajnosti pisem in drugih občil, a daje tudi možnosti zakonu, da dočopi drugega. To je že zapisano v ZKP-ju, saj tega kriminala ni mogoče dokazati drugače, kot da uporabimo omenjene metode, možnosti zlorab pa je treba čim bolj zmanjšati, nekaj varovalk predvideva tudi ZKP.

Človekove pravice ima vsak: tako izvajalec kriminala kot žrtev, zato mora imeti policija možnosti odkrivati takšna dejanja še pred uresničitvijo, saj so v primeru izvršitve kaznivega dejanja zlorabljeni pravice žrteve. Življene žrteve pa mora imeti prednost pred dobrim imenom storilca. Pravzaprav je tudi dolžnost države zagotoviti svojim državljanom varno življeno. TANJA GAZVODA

Slovenska Šampanja je na Bizejškem

Konec prejšnjega tedna je bilo po vinskih goricah širom Slovenije veselo kot le kaj. Sv. Martin je hodil okoli in delal tisti srečni čudež, ko se moš spremeni v vino in se celoletni vinogradnikov trud zbistri v vinsko kapljico. Martinov čudež se je dogodil tako v najbolj skromnem vinskem hramu kje bogu za hrbotom kot v sodobnih velikih vinskih kleteh. Stari svetnik je v tem pogledu pravi demokrat. Tudi pri Janezu Isteniču v Stari vasi na Bizejškem je na martinovo letošnji mošt postal vino. A temu moštu je namenjena še posebno žlahtna usoda - postal bo pravi Šampanjec, vino za najslovesnejše trenutke v človekovem življenju.

Družinsko podjetje Barbara International, ki ga je z ženo Mihaelom zasnoval dipl. inž. agronomije Janez Istenič, se je specializiralo za pridelavo penečih vin po klasični šampanjski metodi in je danes največje tovrstno podjetje pri nas. Šampanje iz Isteničeve kleti radi pijejo tako slovenski kot tuji ljubitelji penečih se vin, saj gre kar četrtina vin iz Šampanjske kleti Istenič v beli svet. O kakovosti njihovih šampanjev ne govorijo le dober glas, ki gre daleč naokoli, ampak tudi cela vrsta priznanj in medalj, ki so jih Isteničevi šampanci prejeli na najzahtevnejših vinskih sejmih od ljubljanskega do londonskega. Omenimo le tri: dve letošnji priznanji prix d'excellence iz Belgije in v družini najbolj spoštovano veliko zlato medaljo z ljubljanskega vinskega sejma leta 1992.

Odpiranje steklenice s sabljo

Nekaj priznanj visi v okvirih na stenah gostinskega prostora, ki je v sklopu Šampanjske kleti Istenič, kjer okušajo peneča se vina tisti, ki jih je sloves te kleti pripeljal na Bizejško. Na leto se zvrsti okrog 20.000 obiskovalcev. Če gre za obisk skupine, si obiskovalci lahko

ogledajo tudi video film o pridelavi šampanja, pri pokušnji vin pa so priče dve leti staremu obredu odpiranja šampanja s huzarsko sabljo. Mojster za to je Isteničev sin Miha, ki ima sicer na skrbi trženje. S potegom sablje gladko odbije tisti del vrata steklenice, kjer tiči zamašek. Zaenkrat je edini na Slovenskem, ki ima vso pravico, da odpira šampanjec na tak način. Je namreč ud Bratovščine zlate sablje, ki je doma v Franciji, člani te bratovščine pa imajo pravico do odpiranja šampanja s sabljo; tako

Tu se steklenice šampanja počasi nagibajo navzdol, da se usedline naberejo pri zamašku.

FOTO: M. MARKELJ

gojijo tradicijo huzarjev, elitnih francoskih vojakov iz 18. stoletja, ki se jim je v hitrem použivanju življenja zdelo navadno odpiranje šampanja prezamudno.

To je le drobna zanimivost, ki jo je mogoče videti in doživeti v Isteničevi kleti, glavna zanimivost pa so seveda vina in njihova pridelava. Prav letos so zaradi velikega in iz leta v leto rastočega povpraševanja po njihovih vinih zgradili novo klet z zmogljivostjo 150.000 litrov in možnostjo nadaljnega širjenja zmogljivosti do 400.000 litrov. Bistvo kleti je najdosobnejša svetovna tehnologija, prilagojena pridobivanju osnovnih vin za peneča se vina najvišje kakovosti v svojem razredu. Gre za sistem, ki je računalniško krmiljen in omogoča v vseh fazah kontrolo vseh delov procesa pridelave in osnovnega šolanja vina. V kleti so najsodobnejše naprave, od topotne črpalk, pnevmatične preše, nerjavečih posod in filterov na kremenčevu peno, ki poskrbijo za hitrejše bistrenje vina, do strojev za stresanje steklenic, odstranjevanje usedlin in zapiranje steklenic. Tehnologija, ki jo je zasnoval Janez Istenič in je plod domače pameti in znanja, omogoča za 60 odstotkov manjšo porabo žvepla, kontrolirano vreme, s čimer se ohranijo sorte cvetice, in še nekaj procesov, ki so posebnost Isteničeve šampanjske kleti in so seveda skrbno varovana skrivnost.

V domovini šampanja

Razen teh pa pri Isteničevih ni skrivnosti. Janez in sin Miha sta si za Dolenjski list vzela nekaj časa in rade volje povedala svojo zgodbo o uspehu.

Jedro družinskega podjetja Barbara International: sin Miha, mati Mihaela in družinski poglavar Janez Istenič. Na steni visita letošnja grand prix.

Janez Istenič je po rodu Ljubljancan. Poznavalci nogometu se ga najbrž spominjajo kot vratarja v Odredovih vrstah, vendar se Janez pri iskanju svoje življenske poti ni odločil za šport, ampak za agronomijo in ta ga je pripeljala na Bizejško. No, nekaj je pri pomogla tudi žena Mihaela, ki je doma z Bizejškega, da se je Ljubljancan navdušil za vino. Ko je hodil na trgatev v tastov vinograd, si je zaželel, da bi imel kaj podobnega tudi sam. Leta 1968 je kupil zapuščeno kmetijo z vinogradom v Stari vasi in se lotil pridelave penečega se vina. Ta ga je posebej privlačil še iz časa, kot je bil pol leta štipendist francoske vlade in je spoznal pridelavo vin v tej sloviti vinski deželi. Najdlje se je zadrljeval v domovini šampanja, pokrajini Champagne, kjer se je seznanil s tamkajšnjo pridelavo penečega se vina, s t.i. klasično šampanjsko metodo.

Znana sta namreč dva poglavitna načina pridelovanja penečih se vin: tankovska in šampanjska. O tretji, ko vino enostavno včrpajo plin, je škoda izgubljati besede. Osnovna razlika pri prvih dveh načinih je v tem, da pri prvem vino dozoreva v velikih tankih, pri drugi pa v steklenicah. Seveda je druga zahtevnejša, a daje plemenitejša peneča se vina. Še posebej pomembno je, kako dolgo leži ustekleničeno vino na kvasovkah, predno zamrznejo vrat steklenice in odstranjejo prvotni zamašek ter usedline (degoržiranje), ki se naberejo na njem po postopnem preobrajanju steklenice iz ležega v navpični položaj. Steklenico na novo zamašijo, očistijo, opremijo z nalepko in pripravljena je za prodajo. Sloviti šampanjec Don Perignon denimo mora odležati šest let na kvasovkah, sicer pa običajni šampanjec odleži šest do dvanajst mesecev. Šampanjec je po naravi povsem suho vino, saj ves sladkor v steklenici povsem povre v alkohol in ogljikov dvokis - to so tisti znameniti mehurčki v vinu - pri nadaljnem ležanju na dodanih kvasovkah pa vino pridobiva še amino kislino in aromatične snovi. Da dobimo polsuh, polsladek in sladek šampanjec, se pri degoržiranju dodaja ekspedičijski liker.

Prvi "šampanjec" je bil iz jabolčnika

"Ko sem videl, kakšna vina tam uporabljajo za pridelavo šampanja, sem se domislil Bizejškega, češ saj imamo tudi mi podobna vina," pripoveduje Janez Istenič. "Ko sem se vrnil domov, sem leta 1967 najprej poskusil z jabolčnikom. Jabolčni mošt sem šolal po klasični šampanjski metodi. Uspelo je in se danes imam shranjeno eno steklenico te pijače. Naslednje leto sem prešel na grozje. V tastovem vinogradu smo posebej obrali 150 kilogramov zrelega, zdravega grozja in iz njega sem po šampanjski metodi pridelal prvi stoteklenic svojega šampanja. Vinu sem dal ime po prav takrat rojeni hčeri Barbari. Tradicijo imenovanja vin po članih naše družine sem obdržal in tako imamo poleg šampanja barbara še miha po sinu in michelle po ženi, mene pa predstavlja vino No 1 cuvee speciale."

Vse do slovenske osamosvojitve in družbenih sprememb, ki so odprle večje možnosti za zasebnike pri pridelavi in prodaji vina, je Janez prideloval v svojem vinogradu izvrsten šampanjec, zanj ponudbo hrane ob penečih se vinih imata osmimi prenočišči, ki bodo nosila imena Isteničevih penečih se vin. Ni namorej treba v Francijo v Šampanjo, če bomo okusili pravi šampanjec, svojo Šampanjo imamo kar doma, na Bizejškem.

MILAN MARKELJ

NARAVNE ZNAMENITOSTI

Okamenela baba v Podpeški jami

V Podpeški jami je bil nekdaj jamski laboratorij, menda prvi v Evropi. V njem so raziskovali jamsko živalstvo, tudi človeško ribico. Iz Jame občasno, vsakih nekaj let, pridere voda in cesto spremeni v strugo.

"V naši Podpeški jami je sigast kapnik, ki mu rečemo Okamenela baba. Nastal je tako, da je na sveti večer v jami neka domačinka prala štrene in zato za kazen okamenela. Stranskemu rovu, v katerem je okamenela ženska, zato še danes rečemo Babce prav po okameneli Babženi." Tako zgodbo vedo danes povedati Dobropolci.

O Podpeški jami ve veliko tudi dobropolski župan Anton Jakopič, ki je doma prav iz Podpeči, kjer je znamenita jama. O jami je pisal že Valvasor, in sicer, da je tako široka, da bi se lahko v njej obrnil ves konjeniški polk v polni sestavi. Omenja tudi, da je v jami čudovito jezero, ki ga zapira gora. Jezero ovira ljudem prehod, iz njega pa teče voda po jami. Nadalje piše, da je hudournik jam na Kranjskem pet, od tega so v dobropoljski župniji tri: Češka jama pri Čušperku, Sedeška jama na Illovem gori v Podpeški jami.

Najhuje je bilo leta 1933

Ljudje so nekdaj verovali, da so v takih jama hudobni duhovi, zato so jih župniki vsaj enkrat letno blagoslovili in tako odganjali nesrečo. Zlhi duhov iz jame ni, nesreča pa še vedno prihaja iz nje. Občasno pridere iz jame okoli meter visoka voda in se zlije po cesti, ki vodi do jame. Cesta se takrat spremeni v strugo hudournika.

Ana Mohar iz Podpeči 22 - po domače "Pri Jamskih", ker je njihova hiša prav pri jami - se je sem priženila leta 1962. Pogosto je govorila, da bi rada videla, kako pridere voda iz jame. Želja se ji je uresničila čez nekaj let, 3. decembra 1966. Od takrat si ne želi več doživeti in videti tega prizora. Voda jim je takrat odnesla drva in so morali potem z vozom iskatki, kje jih je odložila. Do svinjaka, ki je na drugi strani ceste oziroma struge potoka, ki dere iz jame, pridejo ob takih bruhanjih le tako, da polože z brega na breg leseno brv. Drva zdaj zgradijo, da jih voda ne

more več odnesti. Kdaj bo voda pridrla iz jame, uganejo po tem, da zelo naraste potok ob vasi.

Starejši ljudje vedo povedati, da je bilo najhujje leta 1933, ko je voda drla iz jame tri dni in tri noči. Hudo je bilo še leta 1948. Voda je nekajkrat drla iz jame tudi pred tremi leti in nazadnje predlani.

Pravijo, da je voda iz jame skozi čas

nanesla toliko zemlje in kamenja, da se je naredil hrib, na katerem danes stoejo hiše. Jamski laboratorij

Po pripovedovanju Jamske Ane in župana Antona Jakopiča je bil v Podpeški jami prvi jamski laboratorij v Evropi. V njem sta raziskovala človeško ribico in drug jamski živelj strokovnjaka Kenk in Seliškar. Desni rov jame, v katerem sta imela laboratorij, je bil zato takrat zaprt z vrat. To je prav tisti del, v katerem je Okamenela baba.

Po izročilu naj bi pri vhodu v jamo nekdaj stal grad podpeških gospodov, blizu pa še cerkev, mežnarija in pokopališče. Gospod Podpeški je zares živel, saj je omenjen v neki listini, stari okoli 700 let, kot priča v neki pravdi, vendar se nihče ne spominja gradu. Jamska Ana je povedala, da so našli neke zidove, ostanke gradu, ko so delali novo hišo. Ambroževi pa so

zidove nekajkrat poskušali, da jih ne

Pol stoletja s Piko Nogavičko

Malo otroških pisateljev ali pisateljic se lahko pohvali, da so se tikali s predsedniki vlad, da so spremenili davčni sistem svoje dežele ali da so juri za rojstni dan podarili nov zakon. Še manj je takih, ki doživijo, da juri v čast izdajo poštno znamko. Švedska pisateljica Astrid Lindgren, katere dela so najbolj prodajana otroška literatura zadnjih 50 let, je med njimi.

Prednjem mesec je njena najbolj slavna stvaritev, pegasta deška navihanka Pika Nogavička, proslavljala 50 let, ali kot Lindgrenova raje pravi, petdesetič proslavljala svoj deveti rojstni dan.

Na Švedskem, kjer velja, da je vsak pismen Šved prebral vsaj eno njen knjigo, so nacionalni časopisi običajnemu obsegu dodali jubilejne priloge. Švedski filmski ustvarjalci skupaj z nemškimi pripravljajo največji švedski filmski projekt doslej, ki bo obsegal dva celovečerna filma in televizijsko nadaljevanje v 26 delih.

Lindgrenovo, ki v svojem skromnem stockholmskem stanovanju, v katerem živi že pol stoletja, poskuša ohraniti anoničnost, ves ta hrup bega. V knjigah o Piki Nogavički je cel rod književnih analitikov najdeval globoke družbene vzponednice, toda tako trdi avtorica, "moja impulzivna junakinja se je rodila naključno. Bilo je leta 1941 in hči Karin je zbolela za pljučnico. Vsak večer sem sedela ob njeni posteljici in ji pripovedovala zgodb. Nekega večera sem jo vprašala, o čem naj ji pripovedujem in ona mi je odgovorila: 'Pripoveduj mi o Piki Nogavički.' Ime si je izmisnila tedaj in tam, v svoji bolniški posteljici, in ker je zvenelo čudno, sem ji začela pripovedovati čudne zgodbe."

Tri leta po tistem je Astrid v postelji, z grdo zvitim gležnjem, začela pripovedke zapisovati. Hčeri jih je podarila za deseti rojstni dan in odločila se je, da bo poskusila streči pri založnikih. Zgodbne so zavnili. Pozneje je z njimi zmagala na nekem književnem tekmovanju in od tistega trenutka je švedska junakinja. Njenih 70 knjig je prevedenih v 60 jezikov, zaradi česar je ena od desetih najbolj prevajanih avtorjev na svetu. Po njihovi vsebinji je nastalo več kot štirideset filmov in televizijskih nadaljevanj. Na Pikinih drznih pogodbih so zasnovali video igrico. V rojstnem mestu pisateljice Vimmerbyju pa seveda stoji njen tematski park. Samo v Nemčiji so po Piki Nogavički imenovali 94 državljnih šol.

Danes se vsak Šved zaveda nacionalne stremote, da odbor za Nobelove nagrade ni mogel nagraditi ženske, ki je za švedski književni ugled v svetu storila več kot kateri koli drug švedski pisatelj.

Pa to ne pomeni, da Astrid Lindgren hurepeli po menda edini nagradi, ki ji je usla. "Če bi jo dobila, bi umrla. Okrog ne bi se zgrinjali novinarji in me spravljali zgulinjena vprašanja, vohljali bi okrog okraskov na mojih mizah in knjigah na policeh ter tuhtali, kaj bi lahko izvirnega napisali o njih."

V njenem stanovanju, ki je skromno opremljeno v zamoklih sivih odtenkih, ni nicesar, kar bi dišalo po bogastvu in mednarodni slavi. Na mizi čepi starinski pislalni stroj, toda Lindrenova ne piše več. La mesec bo stara 88 let in vid ji pesa. V najbolj plodnih letih se je odpovedala celo pisarnemu stroju in je raje stenografsala v beležko leže v postelji, kot se za avtorico Piki Nogavičke spodobi.

Pogovori z novinarji jo izčrpanajo, tudi zato, ker jo dolgočasijo. "Včasih Astrid Lindren kar sovražim in si z njo ne želim imeti nobenega opravka."

Ceprav so jo petkrat zapored izbrali za najbolj priljubljeno Švedinjo, je ostala globoko zasebna oseba. Rodila se je bližu Vimmerbyja na južnem Švedskem. Bila je drugi otrok od štirih v kmečki družini in tema brezskrbnega otroštva v podeželski arkadiji, to omamno tkivo vseh njenih knjig, je stekana iz njenih lastnih izkušenj.

"Nobeno otroštvo ne bi moglo biti bolj veselno od mojega," je dejala. "Imeli nisemo nic. Najdražja lastnina mojega očeta je bilo priznanje, ki ga je dobil zato, ker je s svojimi njiv zvozil več skal kot drugi kmetje. Zemlja je bila namreč tako kamnita, da je ni bilo mogoče zorati in posejati, dokler nisi z nje odstranil na tisoče let skal in kamenja. Vendar smo imeli prjetno, naravno krajino, čisto vodo, v kateri smo plaval, in čist zrak, ki smo ga dihal. Ta svet je popolnoma izginil."

Njeno odraslo življenje je bilo močno drugačno od idile, ujetje v njenih knjigah.

Pisateljica Astrid Lindgren v svoji delovni sobi.

Ko je bila stara 19 let, se je izognila nespodobni vslivnosti svojega prvega delodajalca tako, da je odšla v Stockholm. Postala je uradnica in povzročila škandal, ker je rodila nezakonskega otroka.

Hčerko Karin je moralata datih v rejo v Kopenhagen. Šele po treh letih, ko je zaslužila dovolj, da jo je lahko preživila, jo je vzel nazaj. Lindrenova se je pozneje poročila, toda mož ji je umrl že leta 1952, sin pa pred devetimi leti.

"Ves čas mislim na sina in ga zelo pogrešam," pravi. "Včasih svojemu staremodnemu Bogu potožim, da nikoli ne bi smel dopustiti, da otroci umrejo pred starši."

Ta temna leta morda razlagajo tematiko smrti in osamljenosti, ki mnogim njenim knjigam daje globijo razsežnost. Njeni otroški junaki se morajo po prijatelje in mentorje pogosto odpravljati v fantazijo.

Njena najbolj slavna junakinja Pika je s svojim svobodnjaškim življenjskim slogom, ki ji dopušča, da ima na verandi konja in da se celo noč zabava s svojo opico, očiten otroški ideal in močan zgled za feministično gibanje. Vendar pa brezkrbni izgredi male rdečelaski in neno prezirjanje dogovorjenih pravil obnašanja v odraslem svetu niso vedno našli občudovalcev. V začetku letosnjega leta sta dva največja švedska dnevnika, Svenska Dagbladet in Dagens Nyheter postala bojišče za strupeno izmenjavo akademskih člankov o Pikinem dolgoročnem vplivu na moralo 20. stoletja. Dagbladet jo je zaradi majhnega spoštovanja, ki ga Pika odmerja odraslim, in njenega nagnjenja k izmišljaju vsakrsnih zgodb in nezanesljivega obnašanja razglasil za nevaren otroški zgled. Lingrenova na take izbruhne skomigne z rameni: "Knjig nikoli ne pišem za dolgočasne profesorje. Saj jih celo za otroke ne. Pišem jih za majhno deklico, ki je še vedno v meni."

Vendar je pred dvema letoma zagrožila, da bo Francozom odvzela pravice do objavljanja Pike Nogavičke, ker je založnik Hachette Piko predelal v spoštivo, zlikan deklico.

Njene zgodbe so dejansko tako močno vplivale na politiko, da ji pripisujejo "zasluge" za padec socialdemokratske vlade leta 1976. Do srede 70-tih let so bili njeni književni zasluzki obdavčeni 102-odstotno. Ko se je zavedla, da njej podobno usodo doživlja na stotine umetnikov in

pisateljev s statusom svobodnih ustvarjalcev, je v časopisu Expressen objavila otro satiro, v kateri je bolj ali manj obtožila vlado, da ruši švedsko socialno demokracijo.

V parlamentu jo je ozigosal finančni minister Gunnar Strang, pa mu je odgovorila z izvlečki iz nekaterih od tisočev pisem podpore, ki jih je prejela. Ministrski predsednik Olof Palme jo je obiskal doma in zakonodajo so spremenili, toda po šestih mesecih je 40-letna neprekine na vladavina socialnih demokratov na splošnih volitvah izdihnila.

Astrid Lindgren zavrača odgovornost za poraz socialnih demokratov. S tem v zvezi navaja medvojno zgodbo o starimi dami, ki ravno sedi na stranišču, ko neno hišo zadene bomba. "Samo potegnila sem za verižico, pa se je hiša okrog mene kar sesula," je dejala.

Zadnja leta svojo politično težo izkorisča v boju za priznanje okolju. Čim starejša je, tem bolj je bojevita. Leta 1987 je premier Ingvar Carlsson za 80. rojstni dan "podaril" Lex Astrid, novi zakon za zaščito domačih živali. "Toda zakon ne deluje tako, kot bi moral," se pritožuje Astrid. "Ciniki v zakonih vedno najdejo luknje. In vendar, če ne spoštuje živali, ne boš, dolgoročno gledano, spoštoval niti otrok niti odraslih. Biti človek pomeni skrbeti za nemočne."

Astrid Lindgren je vodila gibanje zoper vstop Švedske v Evropsko zvezo in prejšnji mesec je odmevno napadla predsednika Chiraca zaradi obnovljenih jedrskih poskusov.

Tako obremenjena z delom pravi, da ne more misljiti na smrt, čeprav priznava, da se v modernem svetu ne počuti doma. Če že nič drugega, želi se naprej nadzrovati nenehno rastočo industrijo imenovano Astrid Lindgren, za katero pravi, da uhaja nadzoru.

"Ko se s sestrami pogovarjam po telefonu, vedno začnemo z izvivom smrti, tako da besedo trikrat ponovimo. Do sedaj je delovalo."

Prevod: JANEZ PENCA
(Vir EuroMagazine)

Krka od izvira do izliva

"Krka, stara reka. Kdo te ne bi ljubil! Ne kot ljubico, ki jo imam v tem ali onem kraju. Ne kot mater, ki jo imam eno. Ljubil bi te kot modro botrico, h kateri se v stiski zatečem po nasvet ali po prijazno besedo in me nikoli ne pusti oditi praznih rok, žalostnega srca." Tako poje hvalnico dolenski reki Tomo Korošec, z njo pa se tudi začenja sprechod bralca po knjigi KRKA OD IZVIRA DO IZLIVA, ki je te dni izšla pri ZZD Kmečki glas. Avtorja nove monografije sta dva: s čudovitim fotografijami, ki jih je v delu okrog 130, je pisal Ljubljančan Janez Klemenčič, ki je sicer po poklicu diplomirani inženir kemije, ker pa je velik ljubitelj narave, jo je začel odkrivati tudi s fotoaparatom; z besedo pa je pisal (tudi) Ljubljančan Janez Bogataj, doktor etnoloških znanosti in profesor zgodovine umetnosti, znan že po številnih knjigah.

Janez Bogataj na prvih 19 straneh monografije spregovori o zgodovini in lepotah naravnega okolja reke Krke ter dokaže, da je potovanje ob Krki, ki je pojem in neločljivi del Dolenske, večno doživetje. Ta svojevrstna temno zelena reka si je pot utrla na mejni predalpskega in kraško-dinarskega sveta, zato ima dva različna obraz: je prava kraška reka s pritoki, ki se v zgornjem

toku preliva v značilnih brzicah čez lehnjakove pragove, spodnji tok Krke pa je bolj umirjen in reka se pri Brežicah izlije v Savo. Srečanje z reko pomeni tudi srečanje z bogastvom živalstva in rastlinstva - Krka je ena najbogatejših slovenskih rek z ribami. Še do let po 2. svetovni vojni je odžejala prebivalce Suhe krajine, gnala je tudi mline, žage, kovačije, ob njej so napajali živino, iz njene struge so rezeli lehnjak za graditev bivališč, cerkva in gradov. Skratak z reko in ob njej so živel in živijo ne le prebivalci ob njej, temveč širše zaledje. Janez Bogataj na kratko razlagata tudi nastanek Novega mesta, Kostanjevice na Krki, kartuzije Pleterje, omenja pa tudi številne gradove. Vse besedilo je prevedeno tudi v angleški jezik, kar pomeni, da je monografija primerno darilo za tuje obiskovalce naše dežele.

Reka nas vedno vodi skozi čase, odstira nam zanimivosti, spoznavamo dogajanja na njenih bregovih v najrazličnejših obdobjih in tako se tudi v Krki od izvira do izliva vrstijo številna srečanja z dedičino in sodobnostjo. Marščesa danes ni več, toda vsaka reka teče v prihodnost, tudi Krka. Vseskozi prihaja in vseskozi se tudi poslavljajo. To pa je tisto najlepše, kar je v svoji pesmi Na Krki zapisal tudi Dragotin Kette: "Zadnja luč sije še tam izmed vej, Krka se vije počasi naprej... Adijo, adijo."

LIDIJA MURN

KNJIŽNA POLICA

Kulturni problem slovenstva

Ni malo tistih, ki se danes sprašujejo, ali je po vzpostavitvi slovenske samostojne države še smiselnovorotiti o kulturnem problemu slovenstva, torej v današnjih bistveno drugačnih razmerah iskati odgovor na temeljno vprašanje, ki je pred več kot šestdesetimi leti spodbudilo našega znanega kritika in kulturnika Josipa Vidmarja, da je napisal zdaj že slovito knjigo KULTURNI PROBLEM SLOVENSTVA. Knjigo je pred kratkim ponatisnila Cankarjeva založba in jo izdala s spremnim esejem Aleša Debeljaka "Konec slovenstva? Ne, hvala!". Izid knjige bi lahko sprejeli le kot založniško dejanje, s katerim je založba počastila stoletnico Vidmarjevega rojstva, ali kot ponatis zgodovinskega dokumenta, vendar pa nas branje tega dela soča z dejstvom, da je Vidmarjeva knjiga kljub meglici "romantičnega idealizma" še kako aktualna in izviralna tudi za današnji čas.

Vidmar je delo napisal v razmerah poglabljajoče se gospodarske krize in pritiska unitarističnega jugoslovenarstva, ki je zmanjšalo politično in kulturno svobodo Slovencev in povzročilo paralizo družbenega in kulturnega življenja na Slovenskem. V knjigi, ki je izšla leta 1932 v zbirki Slovenske poti pod uredništvom Juša Kozaka pri založbi Tiskovna zadruga, je pogumno zavrnil ideologijo centralizma in unitarističnega integrativizma ter se odločno zavzel za slovenstvo zoper poniglavno protislovensko usmerjenost takratne, kot je ironično zapisal, "napredne javnosti". Slovenstvo razume vizionarsko in predvsem kot duhovno, ne kot socialno-ekonomsko razsežnost slovenske identitete, in prav po tem je njegovo delo zanimivo tudi danes, ko spričo slovenske samostojne države slovenstvo ni več samo po sebi razviden problem, Vidmarjev način gledanja nanj pa opozarja na izjemni pomen nacionalne identitete v njeni osmisljujoči moči. Sedanja "napredna javnost" je tako kot nekdanja iz časov nastanka Vidmarjeve knjige v svojih pristopih k vprašanju slovenstva dejansko v nekaterih plasteh protislovensko usmerjena: poprej je bila iz unitarističnih, zdaj bi lahko rekli iz ekonomističnih "evropskih" razlogov.

Pretehtan, esejistično in osebno obarvan pogled v Vidmarjevo knjigo ter izris njenega pomena za današnji čas nudi Debeljakova spremna beseda, ki jo je prav tako vredno prebrati kot sam Vidmarjev tekst. Razmišljajočemu slobodnemu bosta odgrnili zanimive stvari in pogledi.

MILAN MARKELJ

Vode v Sloveniji

Pogled na Zemljo iz vesolja je lep, naš rodni planet je čudovite modrikaste barve, pravi dragulj v vesoljskih globinah. To čudovito barvo dajejo Zemlji predvsem širne oceanske in morske površine, torej voda, ki je sproščilnost našega planeta. Na drugih planetih našega sončja voda ni, Zemlja je edini vodni planet in tudi edini planet z življem. Voda je življene sta skoraj da sinonima, z veličastnim naravnim kroženjem vode Zemlja deluje kot gigantsko destilacijsko podjetje, ki iz slane morske vode zagotavlja sladko pitno vodo za ves pestri rastlinski in živalski svet. Voda je svetovno bogastvo in slovensko, saj je naša mala domovina, sicer revna s fosilnimi gorivi in surovinami, obdarjena z vodnim bogastvom. Na svetu skoraj ni dežele, kjer bi se na tak majhnem ozemlju prepletalo toliko različnih naravnih enot in z njimi tako pester, raznolik svet voda. Na tisoči je stalnih in hudournih vodotokov, stotine izvirov, vrelcev, slapov, sotesk, naravnih in umetnih jezer, snežišč, lednikov, več tisoč kraških jam in tudi košček morja imamo. Ali se tega bogastva zavedamo? Ali ga dovolj poznamo? Kdo ve, kako široko je razprostranjeno zavedanje te-

ga bogastva? Zanesljivo pa lahko rečemo, da se ga zavedata fotograf Matevž Lenarčič in geograf dr. Dušan Plut, ki sta skupaj ustvarila knjigo VODE V SLOVENIJI. Razkošno monografijo z obiljem barvnih slik je pred kratkim izdala založba Epsi iz Nazarij.

Knjiga je nastala z željo, da bi bralcem približala lepoto slovenskih voda in s tem zbudila čut za njihovo vrednost in čut odgovornosti za njihovo ohranjanje. Projekt je nastajal eno leto, združil pa je več ustvarjalcev, poleg avtorja besedila dr. Dušana Pluta in fotografa Matevža Lenarčiča sta k uresničitvi zamisli veliko pripomogla še glavni urednik Vojko Strahovnik in oblikovalka Ivana Kadivec, ki je poskrbela, da ima knjiga vsebini primeren zunanjini videz.

Besedilo in fotografija sta enakovredna partnerja v monografiji, seveda pa govorita vsak s svojimi poudarki. Medtem ko Lenarčičeve fotografije bralca očarajo in presenečajo z lepoto, nenavadnostjo in osupljivostjo slovenskega vodnega sveta, pa Plutovo besedilo predstavlja informacijsko poučni del knjige in daje estetiki slike vedenje. Pluta sicer poznamo kot ekološko zelo osveženega pisca, čigar dela rada izrisujejo temnejše plati stanja okolja, v tej knjigi pa si je zavestno izbral prijazni vidik in prikazal mali slovenski vodni obroček "dolge verige planetarnega kroženja vode".

MILAN MARKELJ

Foto: Iz arhive Marije Šusnik

PRODAJA VINA IN PURANI - Pri prodaji vina so v mnogih posavskih krajih imeli posebno vlogo in pomen purani. Kdor je pred 2. svetovno vojno hotel poudariti, da je vinski trgovec pri njihovi hiši mnogo kupoval, je to izrazil z besedami: "On je veliko puranov odnesel od nas." Kupca vina so namreč po stari šegi pogostili s pečenim puranom, poleg tega pa so mu morali darovati še enega živega. Purane so gojili tudi za prodajo, izkupičkom so otroki oskrbeli z obliko. Kjer je bila domačija neograjena, so pure pasli sedem do deset let stari otroci, poteti tudi po cele dneve. Spitanega purana, pitanca, so si navadno privoščili enkrat na leto, za veliko nedeljo. Na fotografiji je Marija Osojnik, gospodinja z ene od najstarejših kmetij v Vrhovnici na Bizeljskem pred 2. svetovno vojno. (Pripravila: etnologinja Ivanka Počkar)

In Tedenovih napiskov

Moskov rogovili - Strah je, ker pričakuj kmetje sploh vojsko, od kar začel je rogoviliti Moskov. Tudi ona krasna burjava jim je očitno znamenje zanj.

Slabi dolenski gospodarji - Dečki, dokler so v domači hiši pri starših, dostikrat prav pošteni in marljivi - če gredo kamo tuji hiši vozit listje, drva, ali snet, ali ribat ali kosit ali v nograd etc. jih prav radi imajo in hvalijo njihovo pridnost in spretnost. Ko prevzame gospodarstvo sin in se ozeni, razgube se bratje in sestre kmali po službah, zdaj hvala večidel poneha, so lenuhi, pijanci in kurbirji, za nobeno rabo, ako jim ne stoji vedno kdo za petami. Slabojih hlapcev od dolenskih jih ni - ali treba je pomisliti, da je pa tudi zaslužek tako boreni, da si ne morejo nič privarčevati, tudi z naj bolj voljo ne.

DRUGA ZGODBA

Tudi v drugi zgodbi, ki govori o tem, kako so slovenski fantje iz vojne in povojne morije po stari skrivaški tradiciji reševali svoje glave, nastopa Javorovič, ta za mnoge slovenske fante usodna gorjanska vas. Glavni junak te zgodbe je Rudi Blatnik iz Hinj v Suhih krajini.

No, v mladih letih se Rudiju verjetno še sanjalo ni o Javorovici. Kot kmečki fant je užival mladost v domači vasi tako kakor mnogi drugi, kajti mladine v Hinjah tisti čas nikakor ni manjkalo. Pri Blatnikovih je bilo na primer kar deset otrok, tega vrečavega drobiža pa tudi pri drugih hišah ni primanjkovalo. Pa saj tudi ni razmišljal o tem, kje sta Gonars in Reničci, pa sta ga tva dva italijanska kraja najprej doletela, ko se je začela vojna. Italijani so namreč hitro spoznali, da pomeni ta s človeškim življem bogata pokrajina veliko nevarnost za njihovo nasilno politiko. To se je v dvainštiridesetem letu tudi potrdilo, saj je kar precej odraslih moških, namesto da bi upognili hrbe, prijelo v roke orožje in se umaknilo v goščo. To je bilo, še predno so ideoološke razprtije zbegale ljudi, da je brat naperil orožje v brata, namesto v tujega osvajalca. No, in v drugi polovici dvainštiridesetegeta leta so Italijani prišli tudi v Hinje. Zbalj so se, da bo vse preveč suhokranjskih fantov pristalo med partizansko vojsko v gozdu, pa so zbirali fante in može za koncentracijska taborišča v Italiji, kjer naj bi bili "na varnem". Rudija so dobili čisto po naključju. Iz skrivališča je prišel pogledat, če so Italijani že odšli. Komaj je stopil izza vogla, že se se je srečal iz oči v oči z italijanskim oficirjem. Italijan je naperil orožje vanj in prepozno je bilo za beg. Vojaki so ga strpali med ostale nesrečnike, ki so v gruči čakali, kaj se bo zgodi. Najprej so jih za en teden zaprli v Kočevju, nato za nekaj tednov v Ljubljani in končno internirali v Reniciju in Gonarsu. Razmere v taboriščih so bile slabe. Rudi se najbolj spominja lakote, uši in neskončnega brezsiljnega čakanja. Vse skupaj se je še poslabšalo potem, ko je organizirani skupinici uspel pobeg. Izginili so skozi luknjo, izkopano od barake do bližnje njive s koruzo. Vsi, ki so ostali, so morali plačati svobodo ubežnikov s krutimi disciplinski ukrepi, ki si jih je zanje izmisliла uprava taborišča.

Iz taborišča v partizane

Kakorkoli že, tudi v taborišču je čas tekkel naprej in jeseni triinštiridesetegeta so Italijani kapitulirali. Rudi je po dolgem času spet videl rodne Hinje, a ni bil dolgo doma, kajti kmalu zatem sta se z bratom Janezom znašla pri partizanah. Vojne pa še ni bilo

NASJA ZGODBA

AMICA ZIDAR:

JOKAJ IN JOKAL BOŠ SAM

Tako mi je večkrat govorila babica. V mesečnih nočeh je včasih jokala. Tiho. Zelo tiho. Temu sem se čudila. Prepričana sem bila, da ne zna jokati, da nima solz. Pri njej sem dolgo poznala le smeh, pesem, zgovornost; senca ni zašla v njene oči. Potlej pa solze.

"Zakaj jočeš?" sem vprašala s hri pavim glasom; vozeli, grenak in zajeten, mi je potonal v grlu.

"Spomine spiram, spomine na težke dni. Pri življenu naj ostanejo le lepi. Ti naj rastejo in se krepijo. Žive naj le tisti, v katerih najdem sledove sreče."

Vedela sem: to so spomini na deda. Oprijeli so se vseh babičnih misli. Večkrat je rekla, da sta živila tako tesno skupaj kot drevo in ptica. Skupaj v dobrem in slabem.

"Pa jih boš sprala?"

"Moram jih! Ne moreš živeti, če nosiš v sebi temo, če se utapljaš v žalosti. Potlej še dela ne vidiš. Ves si cunast. Na koncu utoneš v temi, če svoje žehete ne opraviš pravi čas. Delo... delo... Brez njega si kot brez kril. Nikamor ne prideš. Sonca ne vidiš. Duša zbole."

"Babica, čudno govoris," sem rinila bese iz sebe.

"Morda. Ampak povem ti, kadar jokaš, jokaš sama. Ljudje radi uživajo v tuji sreči. Sebičnost cveti v njih. Povedala sem ti že: zaupaj v moč svojih rok. Manj bo te-snobe, manj solz."

Vsega nisem razumela, sprejela in shranila pa sem v sebi vse njene besede; sprejela kot nekaj, kar ti daje moč. Tisto o spiranju spominov me je močno vzemirjalo. Kako naj jih spiramo? Ne moremo jih vzeti v roke. Spirali sva le perilo, tolkli sva z njim po velikem kamnu v po-

toku. Veliko je bilo neznank, pa nisem preveč vrtala vanjo. Pogosto je dejala, da je vse zapisano v naravi; tega ne moremo in ne smemo spreminti. Večkrat me je odpravila kar z besedami: "Vse ob svojem času." Prepričana sem bila, da ima v sebi knjigo. Veliko knjigo. Iz nje se luščijo pametne, tople in skrivnostne besede.

"Veš, toplo, ki jo občutiš v teh svojih rosnih letih, se nikoli več ne izgubi. Počasi se krepi, spreminja se v izvir, ki nikoli ne presahne."

Klub topotov, ki sem jo občutila na vsakem koraku, sem imela svoj kraj, kamor sem hodila jokat, kamor sem se zatekala, kjer sem pognala korenine... Zaraščen kotiček ob tolminu. Tudi otroški svet se včasih temni. Pa še nečesa smo imeli v tem času v izobilu: narave in pravljčnosti. Za nas je bila značilna povezanost z naravo, vživetje v njen svet, liričnost, posebljenje stvari... spremljali smo prebuhanje rastlin in živali iz zime v pomlad; ves naravn svet je imel za nas človeško podobo.

Pravljčnost smo srečevali na vsakem koraku. Trikrat smo vrgli kamen v tolmin, tako smo hoteli razjeziti povodnega moža. Klicali smo ga Zeleno griva. Da nas ne bi zgrabil, če bi se slučajno pokazal, smo splezali na topole ob tolminu. Kot klopi smo se prilepili k drevesom. Srce nam je razbijalo, čutili smo ga v grlu; skoraj bi ga moral tlačiti nazaj. Tisto čakanje, pomešano s strahom, z nekakšno naslado, z vročim hotenjem, da bi se prikazal, nas je močno povezovalo. Strah nam je kuril pod nogami, zato smo se vzpenjali prav v vrh dreves. Strah, ki je prilival naši domišljiji. Bili smo prav v središču čudovite pravljčnosti. Potlej pa nič. Tolmin se ni raz-

pljuskal, ni se vznemiril, o Zeleni grivi nobenega sledu. Prepričani, da se je nas ustrašil, smo ponoreli od veselja.

Vaščani nam niso razbjivali domišljije. Znali so jo še poglobiti. "Povodni mož se bo prikazal, če dela ne boste opravili z dobro voljo. Kakšnega bo pobasal s seboj."

"Ko zazvoni avemarijo, morate v hišo. Mrak in tema skrivata v sebi marsikaj slabe."

"Vešča ti bo izpla kri."

Tako se je vse pomešalo: pravljčnost in resničnost. Hoteli smo prijeti mavrico. Spet smo splezali na topole. Ugotavliali smo, kako daleč je, s kako velikim kolom bi se je lahko dotaknil? To je bilo pre-rekanj in mnjenj! Zlasali smo se. Pest so govorile in brce. Tudi z drevesa je kakšen cepnil. Potlej smo jokali, vsak v svojem skritem kotičku. Pa ne dolgo. Po vsem tem smo se imeli še raje. Radovednost nas je gnala v nova doživetja, v nova spoznanja, v nove brezskrbnosti otroštva...

FOTO: M. MARKELJ

dovali takoj po prihodu na Javorovico. "Naši so se poskušali umakniti po globokem žlebu, a so Nemci in beli njihovo namero opazili in pritisnili iz vseh strani. Večina partizanov je videla, da ni druge izbire, in so se podali. A ne vsi. Ko se je belogardistični oficir približal in jih pozval, naj se predajo, je nekdo zaklical: "Tebi že ne, kurba bela!" in ga ustrelil. Teda je zaropatalo z vseh strani in vsi partizani brez izjem so bili pokošeni." Tako pripoveduje Rudi, kar je slišal od prič tiste dni. Živih pa je še nekaj ljudi, ki so po svoje doživelvi tiste dogode. Morda bodo k temu dodali svoje videnie.

Preživelci z Javorovice

Izmuceni in pretreseni borci so kmalu zapustili nesrečni kraj. Napotili so jih v Belo krajino, kjer se je novica o tragičnem dogodku onkraj Gorjancev hitro razširila. Vaški odbori so pričeli z nabiralno akcijo za preživele in kmalu so bili dobro oskrbljeni s hrano in toplimi oblačili. A duša je ostala pri marsikom po tako globokih pretresih še vedno razsuta. Šoka, ki sta ga Blatnikova brata doživelila na Javorovici, kjer je padlo stopetindvajset partizanov, dolgo nista prebolela. A to niso bili časi za razmišljaj. Kolo se je vrtelo naprej in treba se je bilo prilagajati njegovemu obračanju. Spet sta se pridružila partizanski enotam v Podgradu, kjer je bil tedaj tudi štab divizije. Šele ko sta za partizanske enote v vasi Krka peljala municijo, se jima je ponudila prilika, da nazaj grede obiščeta tudi domačo vas.

Ob srečanju z domačim krajem je dozorel sklep, da je vsega gorja dovolj in da je treba stopiti z vrtiljaka. Namesto nazaj v svojo bojno enoto sta se zatekla v varstvo domačih gozdov. Še vedno je bila zima, ko so se v temnem gozdu izgubile sledi fantov iz Hinj. Kar nekaj se jih je zbral, vsem pa je bila skupna želja: uiti pobijanju. Bila so to: fanta iz Papeževe gostilne, Tone in Edvard, pa Blatnikova Ivan in Rudi, Vidmarjev Feliks, vsi iz Hinj, in Božnikov Francelj iz Lašč. Svoje bivališča so tako dobro zavarovali, da ga ves čas vojne ni nihče odkril. Pozimi jim je dajala zavetje lesena baraka, kjer so se greli ob želesnem gašperku, poleti pa so se hladili v zemljankah. Za kurivo so uporabljali le suha drva, ki so dajala malo dima.

To malo mirovnško četico je bilo treba seveda tudi nahraniti. Na jedilniku je bila pogosto divjačina, za katero je največkrat poskrbel Ivan, kjer je bil izkušen gozd, postavljala Blatnikove sestre. Te so vedele, da se fantje skrivajo, preko lovca Gričarja, ki je dobro poznal gozd, pa so z njimi vzdrževali stike.

Tone Jakše

4

SKRIVACI

Po italijanski internaciji je tragedija na Javorovici. To je bilo za Rudija Blatnika iz Hinj preveč. Razrahjane živce si je miril in tudi verjetno življenje rešil v suhokranjskih gozdovih. Danes ga pomirjajo čebele, ki jih ima nadvse rad.

Ponoči in vse do zgodnjega jutra so se partizani vračali z mitinga v Vrhopolju.

"Mi nismo šli na miting, ker smo bili določeni za zasedo. Zgodaj zjutraj smo se odpravili v visoki sneg," se spominja Rudi. "Ker pa je bila naša četa premajhna, ji je prisločila na pomoč še spremna četa, v kateri je bil tudi brat Ivan. Vedeli smo, da so šli iz Kostanjevice domobranici in Nemci, a da so že tako blizu, tega nismo slutili. Po naključju jih je odkril komisar, ki se je odpravil v gozd na potrebo. Vzgali so po njem, on pa je pribeljal skozi zamete in ukazal umik proti Kostanjevici. Še štirikrat ali petkrat smo potem padli v zasedo. Kadarkoli smo krenili v hrib, da bi v gozdu poiskali kritje, se je od tam usula toča krogel, med njimi tudi dumdamke, ki so pokale v zmrznenem snegu vsenaokoli. Na hrbitu sem imel granate in puško, a sem v globokem snegu vse izgubil," se tistih najtežjih časov v svojem življenju spominja Rudi.

Potem pa nadaljuje: "Pred mano je bila komisarka, ranjena v hrbenico. Prosila je, naj jo ustrelimo, da ne živi v roke Nemcem in belim. Eden jo je le ustrelil. Tako smo končno pritekli v zavetje cerkvic na Ržišču in se malce oddahnili. Poleg mene se je k zidu prislonil fant, bil je mesar tam nekje od Dobrniča. Težko je sopol. Ko sem ga vprašal, kaj da mu je, je rekel, da nič, potem pa je le pogledal po srajcu in videl nekaj kapelj krv. Strela v trebuh v začetku še čutil ni. Kmalu je umrl. Zakopali smo ga v listje v bližnji lopi in odšli naprej. Pozneje smo naleteli na terence. Takrat so se zasede že umaknile in z njimi smo se vrnili v vas. Šele takrat smo tisti, ki smo ostali, spoznali, kakšni nesreči smo pravzaprav ušli. Vse je ležalo mrtvo, eden čez drugega. Tudi oba Papeževa fanta iz Lazine blizu Hinj, s katerimi smo se poznali že od prej."

Z Javorovice v varstvo domačih gozdov

Mnogi se še sedaj sprašujejo, kako je bilo mogoče, da je takrat v eni sami bitki izgubilo življenje toliko partizanov. Razlag je več. Vsekakor je treba svoje pripisati nebudnosti partizanskih komandanov in presenečenju, ki so jim ga pripravili nasproti. Rudi pa se spominja, kaj so mu očividci pripove-

Medalji za karateiste

Veliki turnir v Litiji

LITIJA - Na velikem tradicionalnem mednarodnem turnirju v semini contactu je v Litijski nastopilo 270 karateistov iz šestih držav, v zelo močni konkurenčni pa so se izkazali tudi tekmovalci iz semiškega Kick Boxing kluba, ki ga vodiča trener tekmovalec Nikolaj Šebuk ter tekmovalec Drago Mohar, v karate kluba Novo mesto, kjer fantje in dekleta vadijo pod takirko priznane mojstra borilnih večin ter nekdaj uspešnega tekmovalca Šemsa Šešica.

Tako je Semičan Štefan Hozjan, ki je tudi kandidat za članstvo v državni reprezentanci, v kategoriji do 63 kg osvojil odlično drugo mesto. Drugi je bil tudi novomeški karateist Tone Turk, ki mu je po izredno izenačenemu boju v finalu z madžarskim predstavnikom za las ušla celo zlata medalja, medtem ko je bil njegov klubski tovarš Sašo Hajnšek v kategoriji do 84 kg četrtri.

Med najmlajšimi nastopajočimi so na turnirju v kategoriji dečkov nastopili Marti Kastelic, Darko Milanovič, Dušan Stojanovič ter vsi trije osvojili 4. mesto, v isti kategoriji pa sta nabirala izkušnje tudi Mirko Vorkapić in Mladen Golovrški.

VEBROVA 448 KEGLJEV

TREBNJE - Kljub temu da je najboljša trebanjska kegljarka Milena Veber s 448 podrtimi keglji dosegla izvrsten izid, so Trebanje v Celju na tekmi 4. kroga medregijske lige proti Miroteku doživele hud poraz. Domacine so zmagale s 7:1 (238:229). V soboto ob 11. uru bodo Trebanje v Krškem gostile lendaško Nafto. (N. G.)

Novomeška občina krade športu

Novomeška občina nemenja športu le dve tretjini denarja, ki mu pripada - V občini ena tretjina ljudi na zna plavati, obolelih otrok pa je dvakrat več - Posledice

NOVO MESTO - Novomeška občina je bila tudi v preteklosti precej skopa do športa, saj je bil delež denarja, namenjenega športu iz občinskega proračuna ponavadi med najnižjimi v Sloveniji, nič bolje pa ni niti sedaj, ko športu odmerja denar nova - mestna občina.

Po merilih Ministrstva za šolstvo in šport bi moralna Mestna občina v letu 1995 proračunu nameniti 61 milijonov in 275 tisoč tolarjev, kar niso vstete investicije, za katere mora občina oziroma država zagotoviti denar iz drugih virov. Ta denar novomeška občina v okviru zagotovljene porabe tudi redno dobiva, vendar ga kar precejšen del očitno namenja za druge stvari, torej nemensko. V občinskem proračunu je za leto 1995 od omenjene vsote športu namenjeno le 43 milijonov tolarjev, kar je za več kot 18 milijonov manj denarja, kot ga športu pridupa. Tako je novomeška občina ena od treh slovenskih občin, ki športu namenjajo manj denarja, kot ga predvidevajo kriteriji Ministrstva za šolstvo in šport, in to kar na 30 odstotkov manj, medtem ko na primer občina Kočevje športu gleda omenjene kriterije namenjajo celo

za 100 odstotkov več. Podobno je v Brežicah, kjer velja za izredno pozornost občinskega proračuna do športa povhvaliti nekdajnega župana Cirila Kolešnika, ki je sedaj v upravi enoti kot vodja oddelka za družbeni dejavnosti odgovoren tudi za športno področje.

Ker pri zmanjševanju denarja, namenjenega športu, niso bistveno osiromašeni vrhunski športniki oziroma moštva, ki tekmujejo v najvišjih ligah - ti se financirajo predvsem s sponzorskim denarjem - trpijo pač predvsem programi dela z mladimi, vzdrževanje športnih objektov in

IZLET NA ŠMOHOR

NOVO MESTO - Planinska sekacija Intel servis bo v soboto, 25. novembra, pripravila planinski izlet na 787 m visoki Šmohor. Se preden se bodo planinci povzpeli na hrib, si bodo ogledali Pivovarno Laško in poskusili vse vrste piva. Od pivovarne bo pochodnik vodila pot mimo Maškove kmetije do doma na Šmohorju, ki stoji tik pod travnatim temenom na vzhodni strani Šmohorja. Hoje je za dve uri. Odhod planincev s parkirišča nasproti novomeške avtobusne postaje bo ob 7. uri. Prijavite se lahko pri Marku Remusu do srede, 11. oktobra, ob dopoldnevih po telefonu 324 126, popoldne pa po telefonu 26 811.

JAGENJČKI NA OTOČCU

OTOČEC - Na rekreativnem ekipnem "Martinovem turnirju", ki ga so na Martinovem nedeljo pripravili v teniskem centru na Otočcu, so zmagali Jagenjčki nad Slavko, Tončevim domom iz Sevnice in Daltoni. Za zmagovalno ekipo so nastopali Jernej Spiler, Pavle Uhl, Miro Lapajne in Marijan Lapajne. Naslednji ekipni turnir bo pred novim letom.

DERBI BELOKRAJCEM

PODZEMELJ - Zmagala na težko pričakovanim dolensko-belograjskem derbiju 3. nogometne lige med domačo Pletiso Kolpo in novomeškim Elanom v Podzemelju je ostala ob Kolpi, čeprav so na napeti tekmi Novomeščani trikrat vodili.

Valantu tudi naslov v rallyju

Samo Valant iz Tržiča je v Velenju zmagal v skupini N in postal državni prvak - Tudi malo sreče

TRŽIŠČE - Dolina Mirne je od nedelje bogatejša za še eno dragocene športno lovorko, priboril pa jo je Samo Valant, avtomobilist, ki, odkar tekmuje z nisanom sunnyjem GTI-R v svojem razredu, le redkokdaj doživi poraz. Letošnjega državnega prvaka je odločil šele zadnji nastop te sezone na Rallyju Velenje, saj je bilo med Valantom in Janjem Trčkom, članom Proton Hertz racing teama, ki tekmuje s formom escortom RS cosworthom, le za 4 točke razlike.

Iznenajen je bil tudi začetek velenjskega tekovanja, in čeprav je bil Samo s sovoznirom Sevnicanom Rajkom Starmanom, ki je na zadnjih dveh tekovanjih zaradi odhoda k vojakom zamenjal Brežičana Igorja Vogrinca, tudi tokrat zelo hiter, ga je tekmeč začel dohajati in vprašanje je, kako bi se stvar razpletala, če Trčku ne bi na 6. hitrostni preizkušnji počila guma. Tedaj si je

Tržičan tudi z malo sreče pridobil okoli pol minute prednosti, ki je po prvem delu tekovanja znašala že 57 sekund, in Sama bi na poti do naslova državnega prvaka v skupini N lahko zaustavila le še večja okvara ali nezgoda.

Vendar izkušenemu Tržičanu ni bilo težko s pametno, hitro in dovolj previdno vožnjo zadržati prednost.

Tako je zmagal v razredu N, kjer je v

PRVAK IN ŽENA - Pravijo, da za vsakim uspešnim moškim stoji ženska. Tako je tudi pri Valantovih, saj letošnjega dvakratnega državnega prvaka Sama Valanta na njegovi športni poti ves čas spremila žena Romana, ki si, če le more, ogleda tudi vse tekovanja. Sedaj že razmišljata o prihodnjem, ko bo Samo moral kupiti drugo vozilo, saj bo po novih pravilih lahko postal prvak le z dirkalnikom brez turbinskega polnilnika in s pogonom na dve kolesi. Samo je že dogovoren, da bo iz Anglije dobil takega eno leto starega nisanovega sunnyja F2, vendar mora denar zanj še poiskati pri pokroviteljih. (Foto: I. Vidmar)

skupnem vrstnem redu zbral 84 točki oziroma 9 več kot Trček, obenem pa si je s 3. mestom na velenjski prireditvi prizvedil tudi drugo mesto v

• Zmaga v skupini N in 2. mesto v absolutnem vrstnem redu na letošnjem državnem prvenstvu je krona dirkaške kariere Sama Valanta, ki stalno napreduje, saj je bil še lani v obeh uvrstitvah četrti. Letošnji pohod je začel s 3. mestom na rallyju v Opatiji, na Rallyju Saturnus je zmagal v skupini N in bil drugi v skupnem vrstnem redu; enak uspeh je dosegel tudi na Insi Delti, v Avstriji je bil na Rallyju Pirelli v svojem razredu tretji, v Velenju pa je spet zmagal. Ob naslovu v rallyju je Samo Valant letos postal prvak tudi v gorskih hitrostnih preizkušnjah.

absolutnem vrstnem redu, kjer je zmagal najboljši v skupini A in zmagovalec velenjskega rallyja Darko Peljhan z golfov rallyjem. I. V.

NA GOTENIŠKI SNEŽNIK

NOVO MESTO - Planinska skupina Trim kluba Krka bo v soboto, 18. novembra, pripravila izlet na Goteniški Snežnik. Na pot bodo planinci odšli ob šestih zjutraj, se peljali skozi Dvor, Kočevje, Rakitnico in Grčarico ter se ustavili v Goričnici, kjer si bodo ogledali tudi podzemne bunkerje. Od tam se bodo peš povzpelni na 1290 m visoki Goteniški Snežnik ter se spustili v Kočevsko Reko. Nenaporne hoje je za pet ur. Cena prevoza je tisoč tolarjev za odrasle oziroma 700 za otroke. Prijavite se lahko samo še danes v Krkinem oddelku za oddih in rekreacijo.

BREZ PORAZA

NOVO MESTO - Na tekmi zadnjega kroga prvega dela košarkarskega prvenstva mladičev v skupini center je Krka doma premagala Pivovarno Laško s 87:68 (39:34). Najboljša strelca sta bila Matjaž Smoždi, ki je dosegel 26 točk, in Miha Petrov z 18 točkami. Novomeščani so na levestici prvi brez poraza, drugi je Sloven z enim porazom in tretja Pivovarna Laško s tremi porazi. Po drugem delu se bosta najboljši dve moštvi iz vsake od treh skupin uvrstili v finalno skupino s tem, da se medsebojni izidi moštov iz prvega dela prenesajo. Državni prvak bo postal moštvo, ki bo zmagalo na turnirju najboljših štirih moštov iz finalne skupine.

SILVESTROVANJE TENISARJEV

NOVO MESTO - Tradicionalno silvestrovnanje Teniškega kluba Novo mesto bo v petek, 8. decembra, v hotelu Krka (nekdanji Metropol). Vsi ljubitelji tenisa, ki želijo z novomeškim klubom proslaviti konec leta, se za silvestrovnanje lahko prijavijo v Teniškem centru Otočec ob torkih in četrtekih od 17. do 18. ure, vendar ne kasneje kot 30. novembra. Za dodatna pojasnila lahko poklicete Viktora Turka po telefoni 321-796 ali marka Remsa po telefonu 26 811 ali 324 126.

STARI MOJSTRI

OTOČEC - Na družabnem turnirju parov v teniskem centru na Otočcu sta Marjan Stokanovič in Bojan Peljhan finalu premagala Sandija Kranjca in Kovačiča. Na turnirju je sodelovalo 30 parov. Tretje mesto sta z mago v tolažilni skupini osvojila Duro Olujčič in Peter Simčič.

PLAVALCI IN VITACEL

KRŠKO - Krški plavalci, ki so poleg košarkarjev in rokometarjev najuspešnejši športni klub v občini, so v torek, 7. novembra, v zeleni dvorani turist hotela Mercator Sremič v Krškem podpisali pokroviteljsko pogodbo z delniško družbo Vitacel Ljubljana. Krški plavalni klub, ki se je vse do sedaj imenoval Celulozar, je po podpisu pogodbe prevzel ime glavnega pokrovitelja, tako da bodo krški tekmovalci v prihodnjem nastopu pod imenom Vitacel Celulozar. Podjetje Vitacel bo po pogodbni skrbeli, da v olimpijskem bazenu, ki stoji tik ob zidu njihove tovarne, nikoli ne bo manjkalo tople vode, pa tudi za opremo 80 plavalcev bodo poskrbeli ter jim tako pomagali, da bodo še naprej med najboljšimi v Sloveniji.

METLIŠKI BOKSARJI

METLIKA - Štirje metliški boksarji Ciril Totter, Boris Ambrožič, Dušan Šuklje in Mitja Černič se vneto pripravljajo na državno prvenstvo, ki bo od 17. do 19. novembra v Ljubljani. Na načrtovanih uvrstitevih nočijo govoriti naglas, vendar obljubljajo, da bodo poskusili presenetiti in premagati koga izmed favoritetov.

Šport iz Kočevja in Ribnice

REKORDNA ZMAGA - V 7. krogu prve namiznoteniške lige so igralci Melamina visoko premagali ljubljanskega Kajuha Slovana s 7:0. Zanimivo je, da Komac, Špelič in Murn niso izgubili niza, čeprav tako igralci tudi trener Marjan Oražem menijo, da razen Komca še niso v pravi formi. Melamin je z desetimi točkami tretji. V prihodnjem krogu bodo igrali v Preserju.

ZMAGI KEGLJAČEV - Na kegljišču v športnem parku Gaj so kočevski kegljači in kegljačice ob močni podprtosti gledalcev visoko premagali svojo nasprotnik. Člani so z zanesljivo igro premagali Žalec s 6:2 (5147:4994), članice pa Sremči z Krškega s 6:2. Kegljaci so na levestici tretji, dekleta pa peta.

TURNIR V IVANČNI GORICI - V tretjem krogu državnega prvenstva za starejše dečke so mladi rokometni Inles dvakrat zmagali in imajo lepo možnosti, da se uvrstijo na zaključni turnir. Izidi: Švica : Škofljica 12:10, Grosuplje : Škofljica 19:8, Inles : Švica 24:9, Inles : Grosuplje 11:10.

TESNO V TRETIJ LIGI - Na Ponikvah so imeli pred leti dobro rokometno moštvo, ki je igralo v prvi slovenski ligi, vendar je zaradi neurejenih kadrovskih in dearnih težav razpadlo. Zdaj so dali priložnost mlajšim igralcem, ki tekmujejo v tretji ligi. Tekme v domaćem kraju so dobro obiskane in priljubljene. V zadnjem krogu so Ponikve gostovale v Ribnici in srečanje tesno izgubile (28:27). Za Ribnican sta bila najboljša strelca Ivanec z 9 in Ilc z 8 zadetki, za Ponikve pa Strnad s 6 zadetki.

MALI NOGOMET - V Ribnici je bil zadnji krog prvenstva Slovenije za duševno prizadete v malem nogometu, v katerem je pred kratkim slovenska reprezentanca osvojila prvo mesto na tekmonjanju v ZDA. Med ekipami, ki so tekmovali na državnem prvenstvu, so tudi Novo mesto, Leskovec in Črnomelj. Črnomaljci so bili na koncu četrti, Leskovec osmi in Novo mesto deveti.

MILAN GLAVONJIĆ

Zmerjali so tudi gledalce

Nešportno obnašanje odbojkarjev Sipa iz Šempetra, ki so jih Žužemberčani premagali s 3:2

ZUŽEMBERK - Odbojkarji Žužemberka se tudi v 6. krogu letosnjega prvenstva niso dali presenetiti. Že prvi niz, ki so ga dobili domači odbojkarji s 15:12, je pokazal, da so gostje iz Šempetra za razred slabše moštvo od žužemberškega, vendar so Šempetralni v drugem nizu z izredno nešportnim obnašanjem, ki ga sodnika nista znala kaznovati. Žužemberčani spravili s tira, tako da so osvojili vsega 3 točke. To se je poznovalo tudi v tretjem nizu, ki so ga gostje dobili s 15:13. K sreči so se domači fantje v 4. nizu le zbrali ter s 15:10 izid v nizih izenačili. V petem, odločilnem nizu so imeli več sreče in znanja Žužemberčani, ki so z izidom 15:11 dosegli končno zmago s 3:2. Največ zaslug za zmago imajo Aleš Smrček, ki se je izkazal pri igri na mreži, in Alan Lazič ter Julijan Travžan, ki sta bila odlična pri sprejetju.

jemu.

Po 6 krogih v drugi ligi brez poraza vodi Granit Preskrba, moštvo, ki je edino premagalo Žužemberčane, s po enim porazom in petimi zmagami pa se ponašajo drugovrščeni Termo Lubnik, tretjeuvrščeni Tom Hoče in Žužemberk, ki je zaradi slabše razlike v nizih še četrti. V so-

• Ponavadi imajo prireditelji tekm težave z divjanjem navijačev, ki vse povprek zmerjajo in žalijo igralce nasprotnega moštva, na tekmi med Žužemberkom in Šempetrom iz Šempetra pa je bila stvar obrnjena na glavo. Gostje iz Šempetra so žalili domače navijače in eden izmed odbojkarjev iz Šempetra je namerno vrgel žogo v glavo, sodnika pa tega nista kaznovala. Kljub vsemu se Žužemberčani niso pustili izvzvati, zmaga pa je ostala doma.

boto bodo Žužemberčani igrali v Prvačini s tamkajšnjim moštvo, ki je na levestici s tremi zmagami in tremi porazi šesto. I. V.

MARTINOV POKAL

MIRNA - Na tradicionalnem balinarskem tekmonjanju za Martinov pokal je na Mirni nastopilo 14 trojic iz vseh dolenjskih balinarskih klubov. Brez poraza so osvojili prvo mesto reprezentanti iz grosupelskega klubova Gostilna Kavalar

Odgovori in popravki po § 9...

Sporočilo bralcem

V zakonu o javnih glasilih, ki velja od 23. aprila 1994, so v členih od 9 do 23 natančno določena pravila za (ne)objavo odgovora in popravka že objavljeni informaciji, s katero sta prizadeta posameznikova pravica ali interes. Tovrstne prispevke objavljamo pod skupnim naslovom "Odgovori in popravki po § 9...", vsi pa so opredeljeni z naslovom prispevka, na katerega se nanašajo. Ker po zakonu odgovor in popravek ne sme biti spremenjen ali dopolnjen, ne objavljamo prispevkov, ki so napisani žaljivo ali z namenom začevanja, ali če so nesozzernno daljši od informacije, na katero se nanašajo (13. člen).

Zakaj Bastardi ni dobil soglasja?

Dol. list št. 45, 9. novembra

Pri prebiranju Dolenjskega lista mi je padel v oči članek "Zakaj Bastardi ni dobil soglasja?" Kot učiteljico me seveda zanima vse, kar je v zvezi s šolstvom, zato sem članek pozorno prebrala. Všeč mi je, da se gospod Zupan tako zanima za napredek šole v svojem kraju. Takih ljudi je namreč vedno premalo, kar šolniki občutimo zlasti takrat, ko iščemo zunanje mentorje za vodenje kakega krožka.

Kdo bo v Šentjanu ravnatelj, me prav nič ne zanima. Oglasil se zato, ker bi rada gospodu Zupanu in ostalim bralcem, ki se jim zdi katastrofalno, če učenec v poklicni šoli ne ve, kaj je težišče trikotnika, pojasnila, kako je s to stvarjo.

Težišče trikotnika se obravnava pri matematiki v 6. razredu in je v učnem načrtu označeno kot netemeljna vsebina. To pomeni, da učitelj v primeru časovne stiske, ki je zlasti v 6. r. prej pravilo kot izjema, to snov izpusti. Učitelji včasih take netemeljne vsebine obravnavamo le pri dodatnem pouku, ki je namenjen bolj uspešnemu učencem. Verjetno učenec, o katerem se ljudje po Šentjanu pogovarjajo, tega pouku ni obiskoval. Vendar moram resnici na ljubo poudariti, da učenci veliko stvari pozabijo, potem pa pravijo, da se niso učili. To sem sama v svoji dolgoletni praksi velikokrat doživela. Srednješolski profesorji pa bi gotovo znali naštetí še veliko primerov neznanja, pa ne samo učencev iz Šentjanja, ampak tudi od drugod. Ali se Vi, gospod Zupan, spomnite še vsega, kar ste nekoč znali ali pa bivali znati?

Gospoda Zupana tudi škrbi, da med nadarjenimi ni šentjanskih učencev. Saj ni tako hudo! V lanskem šolskem letu je bilo občinsko tekmovanje iz matematike za srebro Vegovo priznanje v Tržiču. Bila sem predsednica tekmovalne komisije in vem, da je osmošolka iz Šentjanja prejela srebrno Vegovo priznanje. Priporila si je tudi pravico, da gre na državno tekmovanje, ki se ga lahko udeleži le 1% (en percent) vseh osmošolcev iz občine. Verjemite mi, gospod Zupan, da se morata za tak uspeh potruditi učenec in učitelj, pa čeprav ravnatelj ni nos hipitira.

Zanima me tudi, kje so svetniki dobili podatke, da imajo otroci iz Šentjanja več težav pri nadaljnjem šolanju kot njihovi vrstniki z drugih šol zaradi šibkega predznanja. Ali je bilo o tem opravljena kaka raziskava in objavljeni rezultati? To bi bilo pa res zanimore prebrati. Prav všeč bi mi bilo, če bi analiza pokazala, da gre tržiškim bolje kot šentjanskim.

ANICA FLAJS,
učiteljica matematike
na OŠ Tržiče

Črnomaljski drobir

Dol. list št. 44, 2. novembra

V Črnomaljskem drobirju je pisalo, da smo se črnomaljski svetniki skoraj sprije glede tega, kaj je zidanica, kaj je vinski hram in kaj je his. Spor je bil zelo prijeten. Povzročil ga je zelo kvalitetno pripravljeno material z naslovom: Predlog odloka o prostorsk ureditvenih pogojih za območje krajevnih skupnosti Adlešči in Griblje. Petnajsti člen nosi naslov: Zidanica in vinski hrami (his). Svetnikom sem predlagal, da se naj naslov glasi: Zidanice in hisi. Po ognjevitih razpravi, v kateri smo ob-

delali vrsto zanimivih jezikovnih posebnosti, so svetniki moj predlog sprejeli.

His je lesena stavba v izmeri približno 5 x 5 kv.m., narejena na roko žaganah kostanjevih plohom. V njej se predeluje grozdje in hrani vino. Vsebuje veliko iznajdljivih rešitev ljudskega stavbarstva. Originalno so his zapira z leseno ključavnico. His je vključil v svoj Etiomološki slovar slovenskega jezika prof. Bezlaj in označil, da gre za belokranjsko besedo. Tudi zadnji slovar slovenskega jezika vsebuje besedo his in jo označuje kot belokranjsko. Andrej Dular v svoji zadnji knjigi Pij, kume moj dragi uporablja pod fotografijami besedino vinski his.

Ni mi znano, da bi bil his kot belokranjska posebnost kje opisan v posebni obdelavi. Res je, da so hisi vse redkejši. V Stražnem Vrhujih je še nekaj. Eden pripada tudi meni. Sestavljač navedenega materiala Vinko Kunič je bil lani gost v mojem hisu in mogoče je postal pozoren na to tipično belokranjsko stavbo ravno preko mojega hisa, ki nosi na žalost ne povsem dokazljivo letnico 1700. Na vratih so sledovi lesene ključavnice. Lesene ključavnice sem pred mnogimi leti zamenjal za kovanice, ki sem jih prinesel s študentskem potovanjem po slovenskem vzhodu v pokojnem Jožetom Medcem iz Naklega. Jože je z njimi povečal svojo bogato zbirko. Lojze Verderber iz Snečjega Vrha mi je pripovedoval, da tako lesena ključavnica še deluje pri Bahorjevih, po domači Ankinih, v Tanči gori. O tem sem se osebno prepričal. Moja lesena ključavnica je sedaj pri Lojzetu. Obljubil mi je, da mi bo usposobil, ko bo žgal hruške in če bo sneg. Delovanje lesene ključavnice lahko proučuje in obenem žge hruške samo tako izkušen belokranjski cimerman, kot je Lojze. Sneg zagotavlja ustrezni mir in brani pred drugimi opravili.

Zakaj to pripovedujem in opisujem. V najnovejši knjigi ameriškega avtorja Johna Naisbita: Globalni Paradoksi je turizmu posvečena petina knjige. Avtor ugotavlja, da se turisti vse bolj zanimajo za male kraje, lokalne posebnosti, lokalno kuhanje, da je na pohodu individualni turizem itd. Turizem kot gospodarska panoga raste 10-odst. letno. His je gotovo lokalna posebnost Bele krajine. Etnologi, arhitekti, zgodovinarji bodo his opisali in ga umestili med belokranjsko kulturno dediščino. Nekaj bi jih bilo treba tudi zaščititi. Porajajoči se podjetniki pa ga bodo lahko vključili v svoj turistični ponudbo kot okolje, kjer se lahko v prijetnem, domaćem belokranjskem okolju preživi del prostega časa.

mag. JANEZ KURE

Plača ali regres - samo da je denar

Dol. list št. 45, 9. novembra

V članku Plača ali regres - samo da je denar so navedene nerescne trditve in zvezni v ravnjanjem v.d. direktorja Novoteks trgovine Ivana M. Ta naj bi bil obtožen, da je računovodski službi odredil, naj del plače prikaže kot izplačilo regresu. Po navedbah v članku se je v.d. direktorja pred takšnim izplačilom posvetoval na SDK, kjer so se s tem strinjali. Po opravljeni preveritvi navedb iz članka ugotavljamo, da se v zvezi z omenjenimi izplačili v.d. direktorja (niti kdor koli drug iz Novoteks trgovine) ni posvetoval z nikomer odgovornih iz SDK, zato mu tudi nihče ni mogel dati soglasja za nezakonita izplačila. Z ugotovljenimi nepravilnostmi Uprrava za notranje zadeve ni seznanila Agencije za plačilni promet, nadziranje in informiranje oz. njene predhodnice.

JELKA LUGARIČ

direktorica

Agencije Republike Slovenije
za plačilni promet, nadziranje
in informiranje

Podružnica Novo mesto

* Nedopustno je, da se zapirajo muzeji NOB in da izginjajo zbirke o narodnem uporu v skladischa, od koder je le še korak do njihovega uničenja. (Bogdan Osolnik)

* Najhujši zločin je zločin kolaboracije. (Wiesenthal)

* Pri nas vlada v nekaterih pogledih (cerkev) novo enoumje. (Grmič)

Še o razdejanju ob spomeniku NOB na Cviblju

Območni odbor ZB in udeležence NOB v Novem mestu se zahvaljuje vsem organizacijam ZZB, sorodnikom padlim ter umrlih članov ZB in simpatizerjem borčevskih vrst, ki vsako leto poskrbe, da so spomeniki in spominska obeležja bojev za svobodo očiščeni. Letos je bilo vse to še posebej skrbno urejeno: ljudje so ob spomenikih položili ogromno cvetja ter prižgali lučke v spomin na najdražje. Clani območnega odbora so obiskali nad 20 grobišč v spomenikov NOB ter se prepričali o vzorno urejenih okoljih.

Dodatno k že objavljenemu zapisu Skrunitve spomenika NOB na Cviblju (Dol. list 9. nov. 1995) želimo poudariti še naslednje:

Zadnjega oktobra je bila pri spomeniku na Cviblju nad Žužemberkom spoštiva komemoracija, katere se je udeležilo veliko ljudi. Na sam praznik, 1. novembra, pa so ljudje okoli spomenika opazili zatravnje srečke, razmetano cvetje ter uničeni dve večji nagrobni luči. Marmornato ploščo, ki je bila podstavek za sveče, so ponči neznanci razbili na kose; druga plošča je bila razbita čez polovicico, tretja pa na vogalu. Venci ZB in LZ so bili razmetani daleč po bregu pod spomenikom.

Po 22. uru so 31. oktobra ljudje v okolici spomenika slišali petje in vriskanje. Morda so bili to pijani storilci nečednega dejanja. Ljudje obsojajo uničevanje in nespoštanje mrtvih ter ogorčeno zavračajo nestrnost in sovraštvo posameznikov. Zveza borcev v Žužemberku se trudi, ko ohranja spomin na žrtve vojne. Njena ženska pevska skupina mnogokrat nastopa. Tudi cerkveni moški pevski zbor se rad odzove na vsako povabilo in javno poje ob raznih manifestacijah. Borčevske organizacije v občini, a tudi povsod po Dolenjskem, ogorčeno obsojajo podlogo skrunjenje spomenikov NOB.

Glede oskrumbe okolice spomenika na Cviblju, ki se je tokrat pripetila že drugič, pa še tole: spomenik je last občine Novo mesto. Njegova zahvala za dosedanje komemoracije, čeprav občina za svoj spomenik zadnji dve leti ne kaže nobene skrbi. Še pred dvema letoma je občina tudi denarno podprtla spominska slavja ob spomeniku. Tudi sedanja poskodbah je finančno prizadela občina, saj sta poskodovana dva reflektora ob spomeniku. Borčevske organizacije pričakujejo drugačen odnos občine do tega pietnega vprašanja.

Območni odbor ZB in udeležence NOB Novo mesto

Lepota na račun trpljenja živali

27. oktobra smo v "Delu" imeli priložnost prebrati kratko novico, da je firma "Bayer Pharma" v Ljubljani predstavila novo kolekcijo regenerativne kozmetike "Quetyl repair active" za zrelo kožo. Ne preseneča me tak način predstavitve izdelka, pač pa to, da se pri nas ne potrudimo izdelati kozmetike, ki ni preizkušena na živalih. V naprednih nordijskih državah pa v Švici, Nemčiji, Angliji, Franciji se vse bolj poslužujejo drugih možnosti preizkušanja kozmetike, ne z živalmi. Pri nas tako izdelke lahko dobimo le v nekaterih bio trgovinah. Da bi znižali število laboratorijskih živali, na katerih proizvajalcii izvajajo bolče eksperimente (oči, koža, sluznice...), se obračam na vse slovenske proizvajalce, naj za te vrste produktov ne uporabljajo zajcev, miši, hrčkov, buder in drugih živali. Potrebujem le čut do živali in malo dobre volje. Uporabnike kozmetike po opozarjam, naj kupujejo le tiste kozmetične preparate, kjer je na embalaži označeno, da niso preizkušeni na živalih. Oznaka "Klinično testirano" pa ni isto kot "No tested on Animals". Zanimivo bo, kdo od slovenskih proizvajalcev bo prvi na tržišču predstavil izdelek, ki ne bo produkt trpljenja živali.

LEA EVA MÜLLER
Ljubljana

Čas neenakosti in boleče revščine

Seznam otrok za obdaritev je v nasprotju z mnenjem J. K. (Dol. list, št. 45) najmanjši problem, pač pa je mnogo težje zbrati potrebnih 7 milijonov tolarjev

če anonimna gospa J. K. misli, da je za novoletno obdaritev potreben le seznam, se presneto mudi. Letos smo ga iz mestne občine Novo mesto celo brez prošnje dobili že pred mesecem dni. Na njem so imena skoraj 4.500 otrok v starosti od enega do sedmega leta, razdeljenih lepo po krajevnih skupnostih. Na seznamu tokrat manjka nekaj več kot 500 otrok iz nove občine Šentjernej, kjer so se šele pred dnevi odločili, da jim bomo novoletna darila v program pripravili v Novem mestu.

Vse to so gola dejstva. Pri Zvezzi prijateljev mladine pa nas ta čas najbolj muči, kako zbrati 7 milijonov tolarjev za darila in še nekajkrat po 100.000 tolarjev za Veseli decembr.

Iz množice ponujenih daril je komisija letosno darilo že izbrala in je resnično takšno, da ga bodo otroci vseh starosti veseli vse leto. Imamo tudi novoletni program, manjka nam le dobro ljudi. Gospa J. K., socializma in tistega sindikata, ki je na naš račun še pred desetimi leti pošiljal po 1% prispevka na zaposlenega, je konec. Morda tudi vi čutite, kako prihaja kapitalizem, z njim pa otroci revnih in bogatih starčev. Neenakost, boleča revščina, nezačlenost so vse bolj pogosti pojavi. Otroci temu niso niti krivi. Morali so se roditi, morali so v ta svet. In tukaj ostajamo mi z Zvezo prijateljev mladine, ki že leta s humanitarnimi akcijami in brez-

Letos smo prošnjo za novoletno obdaritev poslali na več kot 1.000

plačnimi prireditvami lepšamo prosti čas mladih. Tudi z Veselim decembrom želimo te naše otroke v vsej občini, od Prevol do Dolža in Centra Novega mesta, razveseliti in obdariti na enak način. Žal je to le enkrat na leto, a doslej je bilo še vsako leto. Sam sem pri teh zadevah že dobrih 25 let in vedno, ko 1. januarja pospravljamo novoletno dekoracijo na novomeškem Glavnem trgu, si utrujen rečem: "Tokrat bo zadnjič!" Pa pridejo spet naslednji oktober, november, otroci in si pravim: "Pojdimo in poskusimo še letos!"

Zato naš novoletni odbor še ni doživel sprememb pri dejstvu prijateljev pri županu. Na nas prezirljivo gledajo mestni kulturniki, kot da smo zato manjvredni. Verjmite nam, starši in otroci nas bodrijo in v njihovih očeh je mogoče brati veliko hvaležnost, še posebej tedaj, ko je rok dedka Mraza dobivajo darila. To nam pove, da delamo prav, sicer na naših prireditvah in obdaritvah v decembri ne bi bilo blizu 50.000 ljudi. Nobeno leto nam v naši pišarni ne ostane nobeno darilo! Z izborom naših daril so zadovoljni celo v takoj uglednem podjetju, kot je Krka. Njene službe z našimi darili obdarijo celo otroke svojih delavcev v Strunjani in Ljubljani. Sveda pa tudi letos Krka ostaja na veliki pokrovitelj.

Letos smo prošnjo za novoletno obdaritev poslali na več kot 1.000

PRISPEVKI ZA VESELI DECEMBER

* Od pondeljka, 6. novembra, do pondeljka, 13. novembra, so na žiro račun Zveze prijateljev mladine št. 52100-678-80209 za Veseli decembra 1995 prispevali: osnovna šola Bršljin 60.000; Kakovost 2000, d.o.o., 10.000; Sporti, d.o.o., Novo mesto, 8.000; Mizarstvo Božidar Bele, Stopič 10.000; Infotehnika, d.o.o., Novo mesto, 10.000; osnovna šola Center, Novo mesto, 20.000; osnovna šola Šmiljan 17.068; RTC Novo mesto 20.000; krajevna skupnost Birčna vas 30.000; krajevna skupnost Bučna vas 50.000; Dolenjske lekarne 60.000; PCP Pureber, d.o.o., 10.000; AMZS, d.o.o., Ljubljana 40.000; Splošna bolnica Novo mesto 50.000; Euro Tenel, d.o.o., Novo mesto, 10.000; GP TMS, d.o.o., Straža, 20.000; PAM, d.o.o., Novo mesto, 10.000; Gozdno gospodarstvo Novo mesto 100.000; Varnost, Novo mesto, 30.000. V delu in materialu so prispevali še naslednji: Agencija za šport (najem športne dvorane za obdaritev) 125.000; Reklam studio Marko Kline (fotografiranje za plakat in udobje) 100.000; Feniks Informatica (popust) 15.000.

iz Ribnice Danica Tanko. Akcijo študentskih tekočih računov bodo zaključili 22. decembra, že po prvih odzivih pa je, kot pravi Tančova, zanimanje

Enajstega enajstega ob enajstih

nov sedanjega ožjega Krkinega vodstva. Gre za lepo navado, ki jo je pred dvajsetimi leti vpeljal takratni direktor Krke Boris Andričič, po njem pa jo pozvel in jo neguje sedanj - Miloš Kovačič, da se na martinovo, enajstega enajstega ob enajstih v Krki zbere druština ljudi, v glavnem Dolnjcev in prijateljev Dolnjcev, ki se veselijo napredka in razvoja Krke in še vedno po svojih močeh prispevajo k temu. Po pogovoru in ogledu novosti v Krki pa se vsi preselijo v Krkin hram na Trško goro, kjer se veselo druženje nadaljuje v prijetni družbi ob novem čviku.

"Enajstega enajstega ob enajstih se dobivamo ljudje, ki smo kakorkoli prispevali k razvoju Krke," je povedal Miloš Kovačič. "Letošnje srečanje je bilo jubilejno, dvajseto po vrsti, udeležili pa se ga je še veliko tistih, ki so bili tu že pred dvajsetimi leti. Ti ljudje so res veliko naredili za Krko, ker so bili pač na takih položajih, da so lahko, na primer Bogdan Osolnik, Marko Bulc, general Potočar, Franc Pirkovič, Niko Belopavlovič, Silvo Gorenc in številni drugi. Veliko je bilo že to, da so nam odpirali vrata pri drugih odločajočih ljudeh, in to ne samo doma, ampak tako rekoč po vsem svetu. Pokrovitelj te družine v prvih letih je bil takratni pomembni slovenski politik Rudi Avbelj, Jože Borštnar je bil zvezni minister za promet in zveze. V Beogradu je bila takrat vsa oblast in mi smo zveze v Beogradu nujno potrebovali, da smo lahko čim bolje delali. General Potočar je samo telefon

obrnil pa so nam bila vsa vrata odprta. Bunc je bil generalni direktor Jugobanke, diplomat Bogdan Osolnik, veliki Novomeščan, nam je s svojimi zvezami in poznanstvi navezal stike po vsem svetu. Kdo pa je mene poznal, ko sem šel v Afriko ali Azijo, in kam bi kar tako brez zvez lahko prišel? Ko je bil Polde Krese predsednik gospodarske zbornice, smo bili mi tam kot doma. Kaj nam je pomenil Marko Bulc!

To je prva skupina ljudi, ki nam je ogromno pomagala pri razvoju Krke. Druga skupina ljudi, ki se na Martinovo dobitamo, so ljudje, ki so bili dolga leta na pomembnih položajih v Krki in so sedaj upokojeni. Vabimo še naše dogoletne sodelavce v prijatelje, univerzitetne profesore, znanstvenike in druge ter seveda sedanje vodilne krkaše in Dolnjce, ki so sedaj na pomembnih položajih, kjer lahko marsikaj naredijo za razvoj Krke in Dolnjce sploh, na primer ministre in državne sekretarje pa pomembne strankarske ljudi, na primer Lojzeta Peterleta, ki je bil kot predsednik vlade zelo naklonjen Krki in Dolnjski sploh. Takrat so nam bila vrata na vladni bolj odprtia kot kadarkoli prej. Letos žal ni mogel priti. Mi ne vabimo na ta Martinova srečanja po strankarski ali ideološki pripadnosti, ampak prijatelje Krke in Dolnjce."

Bogdan Osolnik je dolgoletni član te družine, ki se vsako leto dobiva na martinovo ob enajstih v Krki. "Vsa leta se najprej pogovarjam o Krkih uspehih in načrtih in o tem, kaj bi ljudje, ki delajo na različnih

področjih lahko prispevati k njenemu razvoju. To koristno srečanje pa vedno povezemo tudi s prijetnim in se iz delovnih prostorov preselimo na Trško goro, kjer se vedno razvije prijetno družabno srečanje. Po dolenskem običaju započemo in počastimo Martina in tudi iz drugih zidanic odmeva petje in veselje. Tako tudi utrijujemo prijateljstvo širokega kroga ljudi, za katere je imela in še ima Krka določen interes in ki že ves čas s srcem spremljam njen razvoj. Vedno se veselimo vsakoletnega napredka in uspeha in čutimo z njo, kot bi bili njeni lastniki. Zelo lepo je, da je to srečanje postalno tudi lep kulturni dogodek. Vsako leto imamo kakšen kulturni nastop. Član tega našega druženja je bil na primer Ladko Korošec, letos pa sta bila z nami igralec Željko Šugman in pevec Andrej Šifrer, vsako leto pa nam zapoje Šentjernejski oktet in vsi smo njegovi podporni člani."

Upokojeni general Stane Potočar: "Jaz sem član te družine, odkar sem v pokolu. Prej sem bil pač v Beogradu in ne bi mogel prihajati na ta lepa srečanja. Sva pa bila s pokojnim Borisom Andričičem prijatelja še iz partizanov in tudi z Milošem Kovačičem sva dobra prijatelja. Tö, da me vabi na ta srečanja, čutim kot lepo pozornost in priznanje nam, starim borcem, da imamo zasluge tudi za to, da danes živimo v svobodni domovini. Mi nismo nikoli pozabili, da smo Slovenci in Dolnjci. Lepo in prijetno je to srečanje in lepo je videti, kaj pomeni naša Krka doma in v svetu."

ANDREJ BARTELJ

PREZRTE DREVESNE VRSTE - Biotehniška fakulteta je v Dolenskih Toplicah v petek in soboto pripravila seminar z naslovom Prezre drevesne vrste. "Proizvodnja lesa je pustila v zgradbi slovenskih gozdov vidne posledice, ki se zrcalijo v osiromašitvi drevesne sestave. Povečal se je delež smreke in na posameznih območjih tudi jelke, in to predvsem na škodo bukve in ostalih drevesnih vrst, ki so v gozdu v majhnih deležih. Osnovna usmeritev sloni na naravni zgradbi gozdov, tej pa je temelj naravne pestrosti drevesnih vrst zahteva poznavanje različnih zahtev in gojitvenih lastnosti. Drevesne vrste, ki so bile pri dosedanjem gospodarjenju "prezrite", so bile največkrat prezre tudi v znanosti, zato je znanje o njih zelo pomankljivo," ugotavlja dr. Marijan Kotar. V sodelovanju z gozdarji iz Straže so v Ergu na Dvoru pripravili tudi razstavo izdelkov galanterije in servirnih vozičkov iz prezrih lesov gabra, javora, mokovca, breka, skorša. Udeležence gozdarskih študijskih dnevov sta pozdravila tudi generalni direktor Novolesa Zvone Novina in direktor Erga Franci Strojnik. (Foto: S. Mirtič)

VELIK USPEH DOLENJSKEGA TISKARSTVA IN ZALOŽNIŠTVA - Na 12. slovenskem knjižnem sejmu, ki se je zaključil konec prejšnjega tedna, sta Tiskarna Novo mesto in njena Dolenska založba prejeli visoko priznanje za monografijo dr. Jozeta Mlinariča Šuška opatija. V hudi konkurenči je knjiga prejela priznanje za najlepšo slovensko knjigo v kategoriji znanstvenih knjig. Na stiku po podelitvi priznanja stojijo z desne proti levi: komercialist Zdravko Petrič, fotograf Zvone Pelko, direktor Tiskarne Novo mesto Dušan Jarc, oblikovalka knjige Maša Okršlar in urednik Dolenske založbe Franci Šali. (Foto: M. Markelj)

NA TRŠKI GORI - Letošnji udeleženci srečanja enajstega ob enajstih pri Krkinem hramu na Trški gori.

Slovenska pesem tudi v ZDA

V nedeljo, 8. oktobra, je Bratsko društvo sv. Alojzija K.S.K.J. 42 v Steeltonu praznovalo 100 let obstoja

STEELTON - V to malo železarsko-industrijsko mesto, ki leži blizu Harrisburga, glavnega mesta zvezne države Pensilvanija, so že leta 1882 začeli naseljevati Slovenci, in to predvsem Belokranjci iz metliške okolice. Ker so bili pametni, so se povezali in ustvarili svoje podprtino društvo, te pridružili glavnemu uradu K.S.K.J., Kranjska slovenska katoliška skupnost. Da jih ni uničil ameriški talilni lonec, se imajo zavestni zvestobi geslu "Vsi za vero, dom in narod". Priseljevanje se je končalo že leta 1912, tu pa sedaj živi četrta generacija ameriških Slovencev. Ceprav redki še znajo govoriti slovensko, so ponosni, da je slovenskega porekla in da je danes Slovenija samostojna. Pred slovenskim klubom vedno visi slovenska zastava. Ameriški Slovenci imajo svojo slovensko farno cerkev že od leta 1909, po letu 1936 tudi slovensko govorečega duhovnika, pa zbor, ki poje med mašo. Praznovanje 100-letnice društva je potekalo kar tri dni. V petek, 6. oktobra, je bil v cerkvi koncert domačega komornega zborja, v soboto, 7. oktobra, je bilo v klubnih prostorih družabno srečanje, na katerem pa je minil v znamenujučem plesu - igral je domači ansambel. Glavni program je bil v

ANTON MALEŠEK
Orange CT

• Ladja, ki ji poveljujeta dva kapitana, se potopi. (Egiptovski pregor)

Jesenski utrip prestolnice

V Ljubljani prireditve za vsak(ršen) žep

Tisoč in več je podstrelnih sobic v našem glavnem mestu, ki nudijo zavetišče uka žežnim, umetniško navdahnjenim ali čisto navadnim provincialcem, ki se preizkušajo v vrtincu življenja, konec tedna pa veselo odjadajo domov, saj žep je že prazen in želodec tudi. Tisti, ki čez vikend ostanemo v Ljubljani, nujno zapademo v kafkajanstvo in potrebujejo že zelenzo volja, da te v tistih nekaj kvadratnih metrih osebnega prostora klavstrofobija in depresija ne zaženeta skozi okno. Če pa si finančno sposoben, se lahko odpraviš kulturnim dogodkom naproti.

Deset kinematografov vsakodnevno predstavlja "najnovejši" izbor filmov pretežno hollywoodske produkcije in 500 tolarjev je cena, ki jo plačaš, če hočeš biti ameriški. Študentom bolj prijazna je Kinoteka, kjer si za borih 150 tolarjev, če si seveda član, lahko ogleda alternativni, avantgardni, skratka drugačni film večinoma evropske produkcije. Klub B-51 na Gerbičevi ponuja koncerte hrvaške, slovenske in evropske underground scene v razponu od 300 do 800 tolarjev, odvisno od oddaljenosti in popu-

larnosti benda. Metelkova ponuja pretežno podoben program, vendar le ob petkih ali sobotah. KUD France Prešeren podpira precej večji glasbeni obseg. Tako smo v petek tam videli in slišali Marjana Pirnarja in Aleša Hadalina, ki sta preigravala jazz klasične.

V KUD-u Franceta poeta se odvija tudi največ gledališčništva, tam domujejo Ana Montro, Sokolovičeve monodrame in improliga, mikroskopski pregled pa bi odkril še kaj več. Cenovni razred: do 1.000 tolarjev Teater Gromki je prevzel organizacijo ponedeljkovih predstav v Gala halu na Metelkovi. Kogar ne moti drugačnost okolja, si lahko za 200-300 tolarjev ogleda najnovejše stvaritve nove generacije neinstitutionalnih igralcev in tistih, ki so na poti, da to postanejo.

Tako, institucionalne prireditve že dolgo niso v mojem strelinem območju, čeprav nedvomno dajejo svoj počet splošni kulturni podobi. Sam sem tam, kjer sem, upornik z razlogom ali brez njega in... No, to pa je že tema, ki jo bom razvijal v sobotnem Monologu dežurnega zamudnika.

BORIS O. PETKOVIC

NOVINARI O SEBI - Pred dnevi se je sestala na Trški gori pri Novem mestu Sekcija novinarjev v podjetjih in ustanovah pri Društvu novinarjev Slovenije. Navzoči so slišali poročila o dejavnosti sekcije v mednarodnih ustanovah in se v razpravah med drugim postavili v bran slobodi novinarstva, ki je po novinarski presoji ogrožena tudi z najnovejšo odsodbo Večerovega dopisnika iz Novega mesta Bojan Budje. Na sliki: med razpravo.

VSE NAJBOLJŠE - Tako je Miloš Kovačič, generalni direktor Krke in eden najuspešnejših slovenskih managerjev, na martinovanju na Trški gori voščil prijatelju Francu Premku, generalnemu direktorju Petrola, za 60-letnico, ki jo je obhajal tri dni prej. Premk, zelo uspešen gospodarstvenik, je svojo kariero začel v Novem mestu, kjer je več let delal v takratnem IMV-ju. Za darilo mu je Kovačič izročil Plemeljevo sliko. (Foto: A. B.)

DOGODKI V SLIKI IN BESEDI

POSLOVNI KONCERT - Pred polno župnijsko cerkvijo ljubiteljev umetne in ljudske pesmi se je pretekli petek predstavil na poslovilnem koncertu Slovenski oktet. Po nedavnih nastopih v Budimpešti in na Dunaju je bil to prvi javni nastop oktetov v domovini. Ker je bil Slovenski oktet že dvakrat gost ob jubilejih nekdanjega oktetova Boštanjski fantje (zdaj oktet Jurij Dalmatin), je bil poslovilni koncert slovitega oktetova ob sevniškem občinskem prazniku hkrati priznanje sevniškim pevskim prijateljem. Oktet je zapel uvodne pesmi pred koncertom slavnih vzornikov občinstvo pa je navdušeno pozdravilo tudi zaključni del koncerta, ko sta oba oktetova še družno zapela. Sevniški župan Jože Peterlin se je Slovenskemu oktetu zahvalil z umetniško sliko domačega akademskega slikarja Alojza Konca, sevniški umetnik Peter Vene in predsednik Obrtne zbornice Slavko Vilčnik z Venetovo skulpturo, oktet Jurij Dalmatin pa z videokasetami oddaje TV Slovenija o oktetu Sonce v Sevnici. (Foto: P. Perc)

ADVENTNA OKRASITEV - Minuli teden se je na Otočcu 35 cvetličarjev iz vse Slovenije usposabljalo v pripravi cvetličnih dekoracij. Še največ pozornosti so namenili adventnim okrasitvam. Delovno srečanje cvetličarjev in aranžerjev so vodili priznani floristi iz tujine, organiziralo pa ga je podjetje Ikenaba Brinc iz Bele krajine. Okrašenost Hotela grad Otočec in drugih gospodinjskih poslopij na Otočcu je prava paša za oči. (Foto: M. Vesel)

V TABORU NI POČITKA - Že vso jesen v Taboru mladih v Dolenjskih Toplicah poje žaga, sliši se ropot kladiv. Delavci javnih del toplovo izolirajo hišice, da bodo bolj primerne za bivanje tudi v zgodnjem spomladanskem in pozrem jesenskem času. Povpraševanje po počitnikovanju mladih v tem taboru je izredno veliko, tako da je večina prostih kapacitet za naslednje leto že oddanih. Hišice, ki so jih z denarnimi prispevkami pomagali graditi številni dolenjski in slovenski pokrovitelji, so v tem času že dobole novo notranjo in zunano barvno podobo. Pri Zvezi prijateljev mladine tudi že razmišljajo, kako bodo spomladi hišice opremili s centralnim ogrevanjem. (Foto: J. P.)

JEDE

VELIKA IZBIRA TOPLIH NAPITKOV:

- kapučino
- kava
- kakav
- mleko
- čaj
- in različne vrste juh

Cena aparata: 750 DEM
Cena vložka: 6-27 DEM
Aparat je primeren za pisarne, frizerske in avtomobilske salone...

LAMBO
ELEKTRONIKA

Počehova 14/c -
Obrtna cona
62000 Maribor
Tel.: 062/225-503
225-587

Poziv razlašencem

Združenje lastnikov razlaščenega premoženja Slovenije je na skupnem sestanku z vodstvom Agencije za prestrukturiranje in privatizacijo RS ugotovilo, da Agencija praviloma od zavezancev ali Upravnih enot ne prejema podatkov, kdo so upravičenci, ki so vložili zahteve pri posameznih podjetjih, ki se sedaj lastninijo. Mnoga podjetja tako zlahka dobijo prvo soglasje in kažetku prodaže delnic, ne da bi z upravičenci bila prej sklenjena kakšnoki poravnava ali da bi bilo nihjovo premoženje soglasno ovrednoteno ter pravomočno in zemljiškognjično zavarovano.

Gledete tega vprašanja smo že v stikih z Ministrstvom za notranje zadeve RS, ki naj bi na naš predlog takoj pridobil uradne podatke o vseh denacionalizacijskih upravičencih, kar bo pomagalo Agenciji za prestrukturiranje in privatizacijo k potrebnemu pregledu o vloženih zahtevkih upravičencev.

Toda kljub tej naši pobudi na MNZ ZLRP Slovenije poziva vse razlašcence, naj Agenciji za prestrukturiranje in privatizacijo, Ljubljana, Kotnikova 28, nemudoma sporocilo (pismo s povratnico) podatek o svojih zahtevkih pri podjetjih, da bi tako preprečili lastnjenje podjetij, ki imajo neurejene obveznosti do denacionalizacijskih upravičencev.

Predsedstvo ZLRP Slovenije predsednik:
FRANC IZGORŠEK

PODPORA IZJAVI DRUŠTVA NOVINARJEV SLOVENIJE

Sekcija novinarjev v podjetjih in zavodih, ki deluje v okviru Društva novinarjev Slovenije, je na svojem delovnem srečanju podprla javno izjavo Društva novinarjev Slovenije v primeru Bojana Budje, v katere gre za sporno uporabo kazenske zakonodaje. Clani sekcije so ob tem poudarili, da bodo vedno in povsod nasprotovali omejevanju svobode informiranja in enotno zagovarjali uporabo vseh pravnih sredstev za zaščito javnosti in novinarske stroke.

Za sekcijo:
predsednica:
META VERBIČ

DOLENJSKI LIST vaš četrtekov prijatelj

MILADI DOPISNIK

VELIKOLAŠKA ŠOLSKA UČNA MLAKA

Dolgo smo razmišljali, kako bi se lotili ureditve šolske učne mlake. V mlaki bo prisotna z vsemi značilnostmi vsa favna in flora od mikroorganizmov dalje z namenom, da jih proučujejo in spoznavajo vse starostne stopnje učencev. Mlako smo postavili tudi zato, da vzgojno vplivamo na otroke, da ne bi uničevali takšnih in podobnih ekosistemov v naravi. Na žalost je že marsikaj zajmenjega. Mlako smo uredili z lastnimi sredstvi, po svojih načrtih, s prostovoljnem delom. Mlaka je ustrezno vključena v načrt zunanjne ureditve šole. Poskrbeli smo za varnost otrok, uredili smo tudi okolico mlake, da je primerena za organizacijo raznih delavnic otrok in pedagoških delavcev. Okolico smo zasadili z grmičevjem, ki je najbolj pogosto na našem območju, in ga označili na posebnih tablicah z najosnovnejšimi podatki. Na novo pridobitev smo ponosni in smo hravitevesli, da smo v teh finančno težkih časih uspeli.

E. Z.

MI O POLJEDELSTVU

Bila je ura spoznavanja narave. Vstopila je učiteljica, ki nas uči. Povedala nam je, da se bomo samostojno učili po skupinah. Vsak se je sam odločil, v kateri skupini bo delal in si pridobil znanje. Skupine so delale samostojno. Jaz sem se vključila v skupino, ki je proučevala poljedelstvo. Ogledali smo si vprašanja, načne odgovorili in se kar hitro lotili izdelovanja plakata. Znanje smo črpali iz različnih knjig in kmalu je

"Prijazni" pa tako!

Onesposibili avtomobil pred recepcijo v Čateških Toplicah

10. oktobra sem skupaj s prijateljico - obe sva že v letih, invalidki brez vozička - prišla v Čateške Toplice, da si v topli, zdravilni vodi izboljšava svoje zdravstveno stanje. Ob 11. uri sem parkirala avto pred vrati zdravilišča, pred recepcijo, oziroma na mestu, rezerviranem za invalide. Tega res ne bi smela storiti, ker nisem na vozičku, toda... Po kopanju, po približno uru in pol, sva s prijateljico nameravali oditi domov. Ob 12.30 je bil avto onesposobljen za vožnjo: odviti so bili ventili na obeh zadnjih kolesih, gume so bile prazne, in to pred recepcijo. Nisva mogli verjeti, da se je to zgodilo pred očmi receptorja, ki bi moral vedeti, da se tukaj zadržujejo predvsem invalidi in starejši bolni ljudje, ki radi parkirajo avto čim bliže kopališču.

Opričavujem se invalidom na vozičku, ki mogoče zaradi mojega avta niso mogli speljati na cesto, vendar pa ta, ki je to naredil, prav gotovo ni bil invalid na vozičku, ampak težak invalid na duši in srcu, ki uživa, če prizadene človeka. Zadoščenje za najino napako bi lahko dobil na drug način in ne tako, da je starejši ženski spravil v nemogočo situacijo. Brez večjih težav bi nas osebje Zdravilišča tudi lahko našlo in zadevo bi uredili s premikom avtomobila, s pridigo o morali ali pa z denarno kaznijo. Tako sva bili s prijateljico zelo prizadeti in razočarani. Lepo se zahvaljujem gospodaroma vzdruževalne službe v Čateških Toplicah, ki sta klub brezupni situaciji našla način in nama pomagala, da ni bilo treba klicati vlečne službe. Še enkrat hvala.

DANA POKTAR
Krško

UGODNI NAKUPI V NOVOTEKSOVI TKANINI

NOVO MESTO - V prostorih Novoteksove Tkanine bo v novembra in decembru interna trgovina odprta tudi ob ponedeljkih in torkih do sedmih zvečer. Izbirali boste lahko kvalitetno metrsko blago modernih barv in vzorcev po ugodnih cenah. Na celodnevni akcijski prodaji v prostorih menze od 16. do 18. novembra pa boste lahko poleg metrskega blaga kupovali tudi konfekcijske izdelke. Plačilni pogoji so ugodni, na tri čake ali v treh mesečnih odtegljajih od osebnega dohotka, če bodo delovne organizacije z vodstvom Tkanine tako dogovorile.

Novi poslovni prostori DNS

Preseleitev na Prešernov trg 8 - Izid knjižice popustov in ugodnosti za študente in dijake

NOVO MESTO - Društvo novomeških študentov je nepolitična stanovska organizacija, ki od začetka leta 1992 združuje študente in dijake Novega mesta in okolice. Od srede leta 1993 pa v njenem okviru deluje tudi Studentski servis (vodi Marjan Pirnar), ki je edini izmed treh v Novem mestu, ki provizijo, zaračunano delodajalcem, namenja izključno za obštujiške dejavnosti svojih študentov in dijakov. Iz Ulice talcev se je DNS še v petek, 10. novembra, uradno preselilo v nove poslovne prostore v središču mesta, v bivše prostore TO, na Prešernov trg 8, v 1. nadstropje.

Gre za slabih 30 kvadratnih metrov pisarniških prostorov, s katerimi želi DNS stopiti korak naprej glede posredovanja del študentom in dijakom, saj postopno prehajajo tudi na računalniško obdelavo podatkov in poslovanje, ki pa bo zaživeli prihodnje leto. V dosedanjem delu se je društvo, tudi po zaslugu svojega predsednika Gregorja Macedonija, trudilo spraviti Novo mesto iz nekakšnega družbenega mrtvila, vsaj za mlade. Za njimi je uspešna organizacija mnogih aktivnosti in prireditve, tako na kulturnem in zabavnem področju: petkovi koncertni klubski večeri v pizzeriji Tratnik na Glavnem trgu, veliki koncert v Portovalu ob zaključku šolskega leta, pomoč ob izidu pesniških zbirk in CD-jev dolenjskih avtorjev, kot tudi na športnem področju, saj po njihovi zaslugi potekajo razne oblike rekreacije, turnirji in tekmovanja. Velik napredek so naredili tudi na socialnem področju, ko so organizirali avtobusne prevoze v Ljubljano za dijake in študente po simbolični ceni 250 tolarjev. "Sedaj vozijo 3 avtobusi in enega plačuje za-

varovalnica Tilia, za kar se ji lepo zahvaljujemo, pa tudi mestni občini Novo mesto - sekretariatu za šport, kulturo in mladino, ki ima vedno posluh za naš delo" je povedal Gregor Macedon.

Ob otvoritvi novih prostorov DNS je izšla tudi brošura popustov in ugodnosti za študente in dijake v šolskem letu 1995/96. Knjižico je oblikoval in pripravil Andrej Gorec, član odbora DNS, z njim pa se bo ugodnostiv pretežno novomeških podjetij in trgovinah zaenkrat lahko posluževalo približno 400 mladih članov DNS. Članstvo društva in servisa se namreč stalno povečuje.

L. MURN

Sorosov korak za korakom

V vrtcu v Vavti vasi prakticirajo izkušnje evropske in ameriške institucionalne predšolske vzgoje

V letošnjem šolskem letu je v vrtcu pri osnovni šoli v Vavti vasi začivel nov program, ki se uvaja in evalvira v 17 evropskih državah. Slovenija je k temu mednarodnemu projektu, ki se pri nas imenuje "Korak za korakom", pristopila letos. Projekt vodi Zavod za odprtvo družbo Slovenije v sodelovanju s Pedagoškim inštitutom pri Univerzi v Ljubljani ter Institutom za varovanje zdravja. Odgovorni za projekt v Sloveniji sta mag. Tatjana Vonta, prof. ped. in psih., in mag. Mojca Juričič, dr. med. Sorosov predšolski program "Korak za korakom" se izvaja v sedmih slovenskih vrtcih. V našem vrtcu sta v program vključeni dva oddelka, v katerih je 43 otrok. Novega programa smo se lotili v prenovljenih prostorih z veliko dobre volje in delovne vreme in skupaj s starši že opažamo, da se je življenje v vrtcu popestrilo. Program je namenjen otrokom od 3. do 6. leta starosti in njihovim družinam. Zasnovan je na predpostavki, da otrok najbolje raste in se razvija, če je notranje vključen in vpletен v svoje lastno učenje. Pažljivo načrtovano okolje spodbujajo

ja otroka, da raziskuje, se uči in ustvarja.

Namen programa, ki ga bo Sorosova fondacija iz New Yorka do datno financirala dve leti, je pomagati razvijati otrokovo osebnost, pozitivno samopodobno in kognitivne sposobnosti skozi integriran kurikulum. Otroci se učijo na integriran način, saj je vsako razvojno področje povezano z ostalimi. Integrirano učenje in spodbujanje ustvarjalnosti omogočajo raznovrstnost sredstev, aktivnosti in opreme, razpolojene v igralne kotičke.

Vsek oddelek ima šest kotičkov: kotiček za igro družine in dramatizacijo, za gradnjo s kostimi, za opismenjevanje, umetniški kotiček, za namizne igre in zgodbo v pesku.

Program je oblikovan tako, da zadovoljuje specifične potrebe vsake dežele in njeno kulturno tradicijo, ima pa tudi določene značilnosti, ki so prisotne v vseh Sorosovih oddelkih:

- Poudarjena individualizacija zagotavlja vsakemu otroku, da raste in se razvija na sebi lasten način.

- Možnost izbire omogoča, da otrok izbere, se uči odločanja in sprejemanja odgovornosti ter samostojnosti, reševanja problemov in razvija svoje interese.

- Vključevanje staršev izhaja iz spoznanja, da ima družina največji vpliv na svoje otroke.

Velike družbene spremembe nas obvezujejo, da otroke pripravimo na srečanje z izviri, ki jih prinaša vsakdanje življenje. Daneski otroci se bodo skozi vse življenje srečevali s spremembami na socialnem in političnem področju, s spremembami okolja, spremembami v znanosti in tehnologiji ter industriji. In komu drugemu če ne našim malčkom, ki odraščajo na prelom stoletja, bomo ponudili pogoje in možnost, da se bodo razvili v odgovorne ljudi, ki se bodo sposobni prilagati hitro razvijajoči družbi in spremenjujočim življenjskim razmerjam? SONJA NOVAK vodja programa

ZA RAZVOJ OTROKOVE OSEBNOSTI - Detajl iz vrtca v Vavti vasi, enega izmed sedmih slovenskih vrtcev, ki je deležen pomoči Sorosove fondacije.

TELEVIZIJSKI SPORED

Televizija si pridržuje pravico do morebitnih sprememb sporedov!

ČETRTEK, 16. XI.

SLOVENIJA 1

- 8.45 - 0.30 TELETEKST
- 8.45 VIDEO STRANI
- 8.45 OTROŠKI PROGRAM
- ČAROVNIK UJTATA, 1/4
- 9.35 BATMAN, amer. nanič., 6/32
- 10.00 TEDENSKI IZBOR
- 4X4, ODDAJA O ŽIVALIH IN LJUDEH
- 10.45 ODKRIVANJE ZEMLJE, zadnji del amer. izobraž. serije
- 11.15 PO DOMAČE
- 12.00 POROČILA
- 12.05 PODoba PODOBE (ponov.)
- 12.25 TRNOVA POKRAJINA, ponov. nemške drame
- 12.30 TV DNEVNIK
- 12.30 OTROŠKI PROGRAM
- ŽIV JAV
- 12.30 SORODNE DUŠE, 9. epizoda angl. nanič.
- 12.35 UMETNIKI ZA SVET
- 12.40 KOLO SREĆE, TV IGRICA
- 12.40 RISANKA
- 12.45 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
- 12.45 KDO BO KOGA, tv nadalj., 1/3
- 12.45 DOKUMENTARIJE: Drežehn - Drežehn, 1/6
- 12.45 TEDNIK
- 12.45 NIKARI, oddaja o prometu
- 12.45 DNEVNIK 3, VREME, ŠPORT
- 12.45 ŽARIŠČE
- 12.45 POSLOVNA BORZA
- 12.45 SOVA
- ALFRED HITCHCOCK VAM PREDSTAVLJA, amer. nanič., 17/22
- HOBOTNICA, italij. nadalj., 12/22

- SLOVENIJA 2
- 12.50 Video strani - 13.00 Euronews - 16.00 Tedenski izbor: Sorodne duše, 8. epizoda angl. nanič. - 16.30 Sova (ponov.): Noro zaljubljena, amer. nanič., 8/22; 17.00 Hobotnica, italij. nadalj., 11/22 - 18.00 Regionalni program - 18.45 Znanje za znanje - 19.15 Tok, tok, kontaktna oddaja za mladostnike - 20.05 Večerni gost - 21.05 Umetnički večer - 22.05 Pisave - 22.50 Nočna telega Lovrenca, italij. film

- KANAL A
- 12.00 Video strani - 8.05 Novice - 8.45 Luč svetlobe (ponov. 556. dela amer. nadalj.) - 10.00 TV prodaja - 10.15 Šolski video - 10.45 Brlog (ponov. 556. dela špan. nanič.) - 11.15 Dance session (ponov.) - 12.00 Novice - 12.05 Karma (ponov.) - 12.35 Video strani - 16.00 Novice - 16.40 Sirene (ponov. 10. dela) - 17.30 Luč svetlobe (557. dela amer. nadalj.) - 18.15 Risana serija - 19.00 Pika na A - 19.30 Šolski video - 20.00 Dežurna lekarja (51. del. špan. hum. nanič.) - 20.30 Dolina maščevanja (amer. film) - 22.00 Živeti danes (ponov.) - 22.30 Novice - 22.35 Gost pike na A - 22.50 TV prodaja

- HTV 1
- 7.45 - 8.00 Jutranji spored - 7.55 Porocila - 8.00 Dobro jutro - 8.30 Porocila - 10.05 Izobraževalni program - 10.30 Porocila - 10.45 Brlog (ponov. 556. dela špan. nanič.) - 11.15 Dance session (ponov.) - 12.00 Novice - 12.05 Karma (ponov.) - 12.35 Video strani - 16.00 Novice - 16.40 Sirene (ponov. 10. dela) - 17.30 Luč svetlobe (557. dela amer. nadalj.) - 18.15 Risana serija - 19.00 Pika na A - 19.30 Šolski video - 20.00 Dežurna lekarja (51. del. špan. hum. nanič.) - 20.30 Dolina maščevanja (amer. film) - 22.00 Živeti danes (ponov.) - 22.30 Novice - 22.35 Gost pike na A - 22.40 TV prodaja

- HTV 2
- 7.45 Video strani - 16.40 TV koledar - 17.35 Dokumentarna serija (ponov.) - 19.00 Golden Flash (zadnji del) - 19.15 Risanka - 19.30 Zvezek, vreme, šport - 20.15 Rudolf Štajner (amer. film) - 22.30 Belle Epoque (španski film)

- PETEK, 17. XI.

SLOVENIJA 1

- 8.45 - 2.10 TELETEKST
- 8.45 VIDEO STRANI
- 8.45 TEDENSKI IZBOR
- OTROŠKI ŠIRNEGA SVETA, amer. dok. oddaja, 7/26
- 9.50 ROKA ROCKA
- 10.50 BOJ ZA OBSTANEK, ang. dok. serija, 7/8
- 11.40 ZNANJE ZA ZNANJE
- 12.10 ALICA, evropski kulturni magazin
- 12.00 POROČILA
- KAM VODIJO NAŠE STEZICE, oddaja TV Kopar
- 12.45 O JEDACI IN PIJAČI, O MOŠKEM IN ŽENSKI, ponov.
- 13.00 DNEVNIK 1
- OTROŠKI PROGRAM
- UČIMO SE ROČNIH USTVARJALNOSTI, 45. oddaja
- 17.25 HEATHCLIFF, risana serija, 11/21
- 12.00 SORODNE DUŠE, 10. epizoda angl. nanič.
- 12.30 UMETNIKI ZA SVET
- 12.40 HUGO - TV IGRICA
- 12.40 RISANKA
- 12.45 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
- 12.45 POGLEJ IN ZADENI
- 12.45 TEDENSKI IZBOR:
- MALO ANGLEŠČINE, PROSIM
- 14.35 TEDNIK
- 15.20 POGLEJ IN ZADENI
- 17.00 DNEVNIK 1
- 17.10 OTROŠKI PROGRAM
- JUNAKI PETEGA RAZREDA, mlađ. film, 2/3
- 18.00 BOJ ZA OBSTANEK, ang. poljudnoznan, serija, 8/8
- 18.50 HUGO - TV IGRICA
- 19.10 RISANKA
- 19.30 DNEVNIK 2, VREME, ŠPORT
- 19.50 UTRIP
- 20.10 HIPNOTIČNI SVET PAULA MCKENNE, ang. show, 2/5
- 21.10 SKRIVNOSTNI SVET ARTHURJA CLARKA, ang. dok. serija, 5/13
- 21.45 OZARE
- 22.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT
- 22.25 GRACENE UDARU, amer. nanič., 11/26
- 22.50 NEČEDNI STRJC, italij. film
- 0.30 TIČEK VRAŽIČEK, ang. animirana serija, 12/12

- SLOVENIJA 2

- 7.35 Video strani - 8.00 Euronews - 8.45 Shlomo Mintz igra Bacha, ponov. 3. dela - 9.35 Tedenski izbor: Kdo bo koga (ponov.); 10.05 Turistična oddaja; 10.20 Sorodne duše, ponov. 10. epizode - 10.50 Sova (ponov.); Frasier, amer. nanič., 11/22 - 11.15 Hobotnica, italij. nadalj., 12/22 - 12.15 Videošpon - 13.00 Športna sobota Tenis, prenos - 17.55 Slalom, 1. tek (2) - 18.30 Alpe-Donava-Jadrans - 19.00 Karaoke - 20.00 Rokomet - 21.30 Resnični zahod, amer. dok. serija, 5/6 - 22.20 Slalom, 2. tek (2) - 22.40 Sobotna noč

- KANAL A

- 7.00 Video strani - 8.05 TV prodaja - 9.20 Kalicop (ponov. otroške oddaje) - 9.20 Notredamski zvonar (ponov.); 11.05 Kino, kino, kino (ponov. oddaja o filmu) - 10.50 Večni krog (ponov.) - 11.40 Video strani - 17.00 Vreme - 17.05 Splošna praksa (ponov. 47. dela avstral. nanič.) - 18.00 Magnetoskop (kont. glasba oddaja) - 19.00 Vreme - 19.05 Risana serija - 19.30 Vpliv televizije (ponov.) - 20.00 Vreme - 20.05 Splošna praksa (48. del avstral. nanič.) - 21.00 Velika bolečina (angl. film) - 22.40 Vreme - 22.45 Spopad v globinah (ponov.) - 0.45 Eročni film

- NEDELJA, 19. XI.

SLOVENIJA 1

- 7.15 - 0.40 TELETEKST
- 8.30 VIDEO STRANI
- 7.40 OTROŠKI PROGRAM
- SAMO ZA PUNCE, ponov. amer. nanič., 5/18
- 8.10 JUNAKI PETEGA RAZREDA, mlađ. film 2/3
- 8.45 ŽIV JAV
- 9.30 ČEBELICA MAJA
- 9.55 NEDELSKA MAŠA
- 11.00 GRACE NA UDARU, ponov. amer. nanič., 11/26
- 11.30 OBZORJE DUHA
- 12.00 OPAZUJMO NARAVO, kan. poljudnoznan, serija, 3/12
- 12.30 LJUDJE IN ZEMLJA
- 13.00 POROČILA
- 13.05 TEDENSKI IZBOR
- KARAOKE
- 14.05 ZA TV KAMERO
- 14.25 POLICISTI SSRCEM, avstral. nanič., 15/26

- NEDELJA, 19. XI.

SLOVENIJA 2

- 12.00 Video strani - 12.15 Učitelj, franc. nadalj., 7/24; 13.00 Frankfurt: Tenis (ponov.) - 16.00 Forum - 16.15 Sorodne duše, 10. epizoda angl. nanič. - 16.45 Sova (ponov.): Alfred Hitchcock vam predstavlja (17/22); 17.10 Hobotnica, italij. nadalj., 12/22 - 18.00 Regionalni studio Kopar - 18.45 Svetovni poslovni utrip - 19.15 Poglej me! - 20.05 Azijatska magistrala, jap. dok. serija, 5/5 - 21.40 Obiski - 22.45 Velešalon, posnetek (m) - 23.45 Tenis (posnetek)

- KANAL A

- 7.00 Video strani - 8.00 Jutranji program - 8.05 Novice - 8.45 Luč svetlobe (ponov. 557. dela amer. nadalj.) - 10.00 TV prodaja - 10.15 Šolski video (ponov.) - 10.45 Dežurna lekarna (ponov. 558. dela amer. nadalj.) - 11.30 Video strani - 12.00 Novice - 16.00 Novice - 17.15 TV prodaja - 17.30 Luč svetlobe (558. dela amer. nadalj.) - 18.15 Brlog (del. špan. nanič.) - 19.00 Pika na A - 19.30 Šolski video - 20.00 To trapasto življenje (11. del amer. nanič.) - 20.50 Devetdeseta (oddaja o stilu) - 21.20 Spopad v globinah (amer. film) - 22.00 Novice - 23.05 Gost pike na A - 23.20 Dolina maščevanja (ponov. filma) - 0.50 TV producija

- SLOVENIJA 2

- 12.00 Video strani - 8.00 Jutranji program - 8.05 Novice - 8.45 Luč svetlobe (ponov. 557. dela amer. nadalj.) - 10.00 TV prodaja - 10.15 Šolski video (ponov.) - 10.45 Dežurna lekarna (ponov. 558. dela amer. nadalj.) - 11.30 Video strani - 12.00 Novice - 16.00 Novice - 17.15 TV prodaja - 17.30 Luč svetlobe (558. dela amer. nadalj.) - 18.15 Brlog (del. špan. nanič.) - 19.00 Pika na A - 19.30 Šolski video - 20.00 To trapasto življenje (11. del amer. nanič.) - 20.50 Devetdeseta (oddaja o stilu) - 21.20 Spopad v globinah (amer. film) - 22.00 Novice - 23.05 Gost pike na A - 23.20 Dolina maščevanja (ponov. filma) - 0.50 TV producija

- SLOVENIJA 2

- 12.00 Video strani - 8.00 Jutranji program - 8.05 Novice - 8.45 Luč svetlobe (ponov. 557. dela amer. nadalj.) - 10.00 TV prodaja - 10.15 Šolski video (ponov.) - 10.45 Dežurna lekarna (ponov. 558. dela amer. nadalj.) - 11.30 Video strani - 12.00 Novice - 16.00 Novice - 17.15 TV prodaja - 17.30 Luč svetlobe (558. dela amer. nadalj.) - 18.15 Brlog (del. špan. nanič.) - 19.00 Pika na A - 19.30 Šolski video - 20.00 To trapasto življenje (11. del amer. nanič.) - 20.50 Devetdeseta (oddaja o stilu) - 21.20 Spopad v globinah (amer. film) - 22.00 Novice - 23.05 Gost pike na A - 23.20 Dolina maščevanja (ponov. filma) - 0.50 TV producija

- KANAL A

- 12.00 Video strani - 8.00 Jutranji program - 8.05 Novice - 8.45 Luč svetlobe (ponov. 557. dela amer. nadalj.) - 10.00 TV prodaja - 10.15 Šolski video (ponov.) - 10.45 Dežurna lekarna (ponov. 558. dela amer. nadalj.) - 11.30 Video strani - 12.00 Novice - 16.00 Novice - 17.15 TV prodaja - 17.30 Luč svetlobe (558. dela amer. nadalj.) - 18.15 Brlog (del. špan. nanič.) - 19.00 Pika na A - 19.30 Šolski video - 20.00 To trapasto življenje (11. del amer. nanič.) - 20.50 Devetdeseta (oddaja o stilu) - 21.20 Spopad v globinah (amer. film) - 22.00 Novice - 23.05 Gost pike na A - 23.20 Dolina maščevanja (ponov. filma) - 0.50 TV producija

- SLOVENIJA 2

- 12.00 Video strani - 8.00 Jutranji program - 8.05 Novice - 8.45 Luč svetlobe (ponov. 557. dela amer. nadalj.) - 10.00 TV prodaja - 10.15 Šolski video (ponov.) - 10.45 Dežurna lekarna (ponov. 558. dela amer. nadalj.) - 11.30 Video strani - 12.00 Novice - 16.00 Novice - 17.15 TV prodaja - 17.30 Luč svetlobe (558. dela amer. nadalj.) - 18.15 Brlog (del. špan. nanič.) - 19.00 Pika na A - 19.30 Šolski video - 20.00 To trapasto življenje (11. del amer. nanič.) - 20.50 Devetdeseta (oddaja o stilu) - 21.20 Spopad v globinah (amer. film) - 22.00 Novice - 23.05 Gost pike na A - 23.20 Dolina maščevanja (ponov. filma) - 0.50 TV producija

- KANAL A

- 12.00 Video strani - 8.00 Jutranji program - 8.05 Novice - 8.45 Luč svetlobe (ponov. 557. dela amer. nadalj.) - 10.00 TV prodaja - 10.15 Šolski video (ponov.) - 10.45 Dežurna lekarna (ponov. 558. dela amer. nadalj.) - 11.30 Video strani - 12.00 Novice - 16.00 Novice - 17.15 TV prodaja - 17.30 Luč svetlobe (558. dela amer. nadalj.) - 18.15 Brlog (del. špan. nanič.) - 19.00 Pika na A - 19.30 Šolski video - 20.00 To trapasto življenje (11. del amer. nanič.) - 20.50 Devetdeseta (oddaja o stilu) - 21.20 Spopad v globinah (amer. film) - 22.00 Novice - 23.05 Gost pike na A - 23.20 Dolina maščevanja (ponov. filma) - 0.50 TV producija

- SLOVENIJA 2

- 12.00 Video strani - 8.00 Jutranji program - 8.05 Novice - 8.45 Luč svetlobe (ponov. 557. dela amer. nadalj.) - 10.00 TV prodaja - 10.15 Šolski video (ponov.) - 10.45 Dežurna lekarna (ponov. 558. dela amer. nadalj.) - 11.30 Video strani - 12.00 Novice - 16.00 Novice - 17.15 TV prodaja - 17.30 Luč svetlobe (558. dela amer. nadalj.) - 18.15 Brlog (del. špan. nanič.) - 19.00 Pika na A - 19.30 Šolski video - 20.00 To trapasto življenje (11. del amer. nanič.) - 20.50 Devetdeseta (oddaja o stilu) - 21.20 Spopad v globinah (amer. film) - 22.00 Novice - 23.05 Gost pike na A - 23.20 Dolina maščevanja (ponov. filma) - 0.50 TV producija

- KANAL A

- 12.00 Video strani - 8.00 Jutranji program - 8.05 Novice - 8.45 Luč svetlobe (ponov. 557. dela amer. nadalj.) - 10.00 TV prodaja - 10.15 Šolski video (ponov.) - 10.45 Dežurna lekarna (ponov. 558. dela amer. nadalj.) - 11.30 Video strani - 12.00 Novice - 16.00 Novice - 17.15 TV prodaja - 17.30 Luč svetlobe (558. dela amer. nadalj.) - 18.15 Brlog (del. špan. nanič

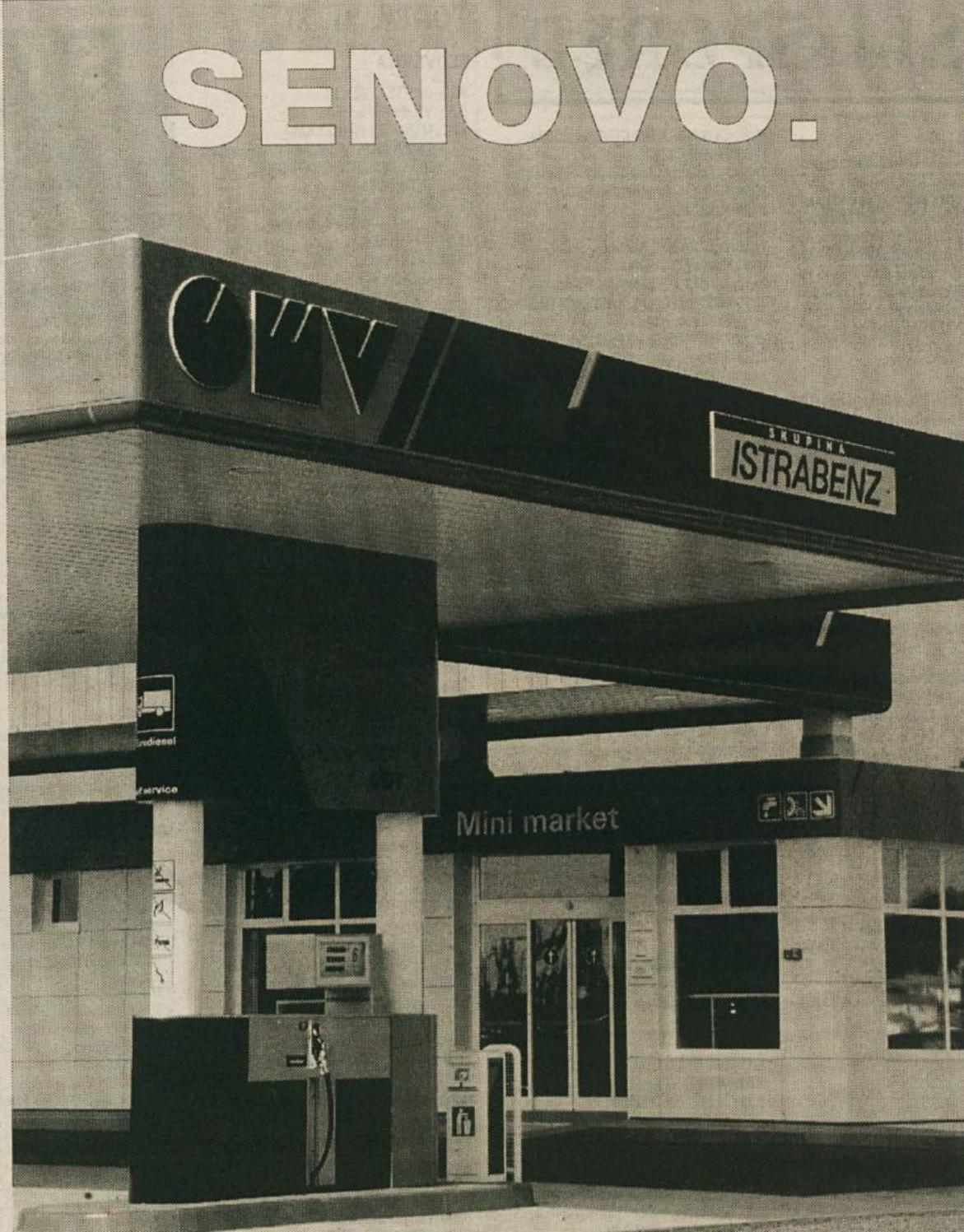

**Na evropski
ravni po
vsej
Sloveniji!**

OTVORITEV NOVEGA
BENCINSKEGA SERVISA OMV.

BENCINSKI SERVIS, MINI MARKET,
BISTRO, ROČNA AVTOPRALNICA,
VULKANIZERSKA DELAVNICA,
GOSPODINJSKI PLIN IN KURILNO OLJE!

VSAK DAN OD 6. DO 22. URE.

SKUPINA
ISTRABENZ

gorjanci

g

GORJANCI, mednarodno podjetje
za prevoz blaga in potnikov, d.o.o.
Vavta vas 36, 68351 Straža

Upravni odbor:
razpisuje prosto delovno mesto

direktorja podjetja **GORJANCI SERVISNA DEJAVNOST**,
servisiranje tovornih in osebnih vozil ter avtobusov, d.o.o.

Poleg splošnih zakonskih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- VII. ali VI. stopnja šolske izobrazbe, strojne ali druge tehnične usmeritve
- najmanj 3 leta delovnih izkušenj
- znanje enega tujega jezika
- organizacijske in strokovne sposobnosti, razvidne iz dosedane zaposlitve

Kandidati morajo ob prijavi predložiti program dela.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljijo v 8 dneh po objavi na gornji naslov s pripisom "Za razpis".

Kandidate bomo o izbiri obvestili v roku 8 dni po objavi.

OBVESTILO

Podjetja, druge organizacije in skupnosti, organe in društva, delovne ljudi in občane obveščamo, da je po sklepu župana Mestne občine Novo mesto, sprejetem na seji kolegija župana dne 17.10.1995 (sklep objavljen v Uradnem listu RS, št. /95),

JAVNO RAZGRNJEN

OSNUTEK PROGRAMSKE ZASNove ZA ZAZIDALNI NAČRT ZA POSLOVNO-OSKRBNI CENTER OB BELOKRAŃSKI CESTI V ŽABJI VASI v času od 17.11.1995 do 17.12.1995

- v prostorih Mestne občine Novo mesto, Seidlova cesta 1 (l. nadstropje)
- v prostorih krajevne skupnosti Žabja vas

JAVNA OBRAVNAVA

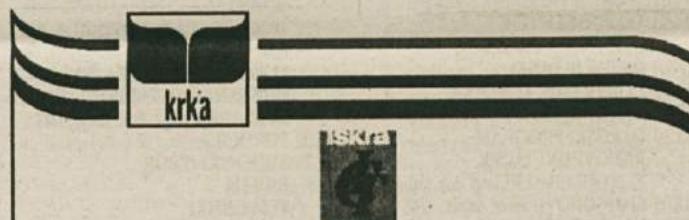
osnutka programske zasnove za zazidalni načrt za poslovno-oskrbi center v Žabji vasi bo

v ponedeljek, 4.12.1995, ob 18. uri v prostorih krajevne skupnosti Žabja vas

Do poteka javne razgrnitve osnutka lahko podate pisne pripombe, mnenja in predloge na kraji razgrnitve ali pa jih pošljete Sekretariatu za varstvo okolja in urejanje prostora Mestne občine Novo mesto, Seidlova cesta 1.

Na javni obravnavi bodo navzoči izdelovalci osnutka dokumenta, ki bodo dokument podrobneje obrazložili in prisotnim dajali pojasnila.

Vljudno vabljeni!

Iskra Commerce Trgovina d.o.o.

Prodajalna NOVO MESTO, Rozmanova 34, tel./fax (068) 321-137

ISKRA, DA TI SRCE ZAVRISKA AKCIJSKE CENE - PONUDBA MESECA PROIZVODI ISKRA — STARO ZA NOVO

10.584 tolarjev

VIBRACIJSKI VRTALNIK S 558 A

- praktičen, lepo oblikovan vrtalnik
- dve mehanski hitrosti in elektronsko stikalo za spremenjanje hitrosti in smeri vrtanja
- moč 710 W, 0-630 in 0-1700 vrt./min.
- zmogljivost: beton do 16 mm, jeklo do 13 mm
- osnovni pribor: stranski ročaj, merilo za nastavitev globine vrtanja in kluč za vrtalno glavo.

• krožna žaga KZ 55 D	11.724,50 tolarjev
• povratna žaga PZ 55 B	9.770,40 tolarjev
• vibracijski brusilnik VB 23 A	8.572,80 tolarjev
• kotni brusilnik KB 69 A	8.524,50 tolarjev
• kotni brusilnik KB 148 A	14.919,00 tolarjev
• skobeljnik SK 1506	17.218,00 tolarjev

V naši trgovini lahko tudi kupite semena, orodja za kmetijstvo, cisterne za vino in ostali tehnično-kmetijski material po izjemno ugodnih cenah.

ISKRA, DA TI SRCE ZAVRISKA

Mercator - KZ Krka, z.o.o., Novo mesto

Ponovno lahko dobite vse vrste naravnih črev, umetnih ovitkov, mrežic, kolofonijo na ljubljanski tržnici.

V novoodprtih trgovinah v Lhanu pa poleg ostalega
dobite še nože in liste za žago iz programa Dick,
mesarske predpasnike, vse vrste začimb, aditive TKI
Hrastnik.

Letos smo še posebej dobro založeni tudi s
svinjskimi mehurji in govejimi dankami.

Posebni popust za trgovine!

Pridite in se prepričajte!

Crevarstvo MAJER, Goričica 1c pri Lhanu
61230 Domžale
Tel./fax: 061/722-263

Industrija kondenzatorjev in opreme
Semič, Vrtača 1, d.o.o.

Na osnovi sklepa upravnega odbora Iskra, Industrija kondenzatorjev in opreme Semič, Vrtača 1, d.o.o., se objavlja

2. JAVNA DRAŽBA za odprodajo osnovnih sredstev in instrumentov zobne ambulante

in sicer po naslednjih izklicnih cenah:

Osnovna sredstva:

1. Aparat za čiščenje zobnega kamna SANDT 163	6.880,00 SIT
2. Zobni aparat JUGODENT tip ZJ-EG 218E komplet	280.000,00 SIT
3. Aparat za UV strevanje zalivk LUXIT komplet Polident HS	9.440,00 SIT
4. Sterilizator St 011 Instrumentarija Zagreb	13.280,00 SIT
5. Silamat tip 0212 Zlatarna Celje	5.680,00 SIT
6. Omara Ideale, predalnik (assistant JUGOD.)	16.800,00 SIT
7. Steklena omarica, dvojni (160x60x30 cm)	8.080,00 SIT
8. Kuhinjski element, viseči, 4 deli (200x90x30 cm)	12.160,00 SIT
9. Kartotečna omara kovinska, Primat (135x65x52 cm)	42.000,00 SIT
10. Omara Ideal s koritom Jugod (90x50x50 cm)	3.600,00 SIT
11. Nizka omarica 155x50x45 cm	2.800,00 SIT
12. Pisalna miza 190x90 cm	6.560,00 SIT
13. Stol, terapevtski, vrtljiv	6.640,00 SIT

Prometni davek ni vštet v izklicnih cenah in ga plača kupec. Javna dražba bo 30. 11. 1995 ob 8. uri v prostorih podjetja, Vrtača 1, Semič.

Pogoji:

Na dražbi lahko sodelujejo pravne in fizične osebe, predstavniki pravnih oseb morajo predložiti pooblastilo za licitiranje. Vsak udeleženec mora predložiti dokazilo o vplačili varščine, ki znaša 10% cene osnovnega sredstva, ki ga namerava licitirati. Prodaja poteka po sistemu videno — kupljeni, prodajalec kasnejših reklamacij ne bo upošteval. Osnovna sredstva bodo interesenti lahko videli v času do dneva licitacije na osnovi dogovora s kontaktno osebo. Kupec mora vplačati kupnino za kupljena osnovna sredstva v 5. dneh po končani licitaciji. Varščino naj interesenti vplačajo na žiro račun št. 52110-601-13586 ali na blagajni podjetja pred začetkom javne dražbe. Kontaktna oseba: Golobič Stanislav, telefon: (068) 67-709 int. 316.

NOVO MESTO d.o.o.

PODGETJE ZA TRGOVINO, STORITVE IN PRODAJO VOZIL
Podbevškova 20(Cikava), 68000 Novo mesto
tel.-fax: 068/ 342-444, 21-400

NOVA, razstavna, testna in rabljena vozila

TIP AVTOMOBILA	LETNIK CENA (DEM)	TIP AVTOMOBILA	LETNIK CENA (DEM)
ALFA ROMEO 1.7i SW	92 14.500	OPEL VECTRA 1.6i	93 21.500
AUDI 80 2.0i	92 23.500	OPEL ASTRA 1.8i 16V kar.	93 23.990
AUDI 80 2.0 E	91 22.500	OPEL VECTRA 2.0i CDX	94 25.000
AUDI 100 2.3 E	91 25.500	OPEL FRONTERA 2.4	93 36.000
MW 318i	93 33.000	OPEL ASTRA 1.6i	92 17.500
MW 320 24V	91 27.900	VW GOLF TD	91 14.500
FIAT TIPO 1.4 S (SALONSKI)	94 16.490	OPEL KADET 1.6 kar.	91 13.900
FIAT TIPO 2.0 TOP CLAS	93 18.900	FORD ESCORT 1.6 16V	
KIA SEPHIA 1.6 SLX	NOVO 19.990	SALONSKI TIP	
KIA SPORTAGE 2.0 MRi	NOVO 34.990	1 LETO GARANCIJE	95 26.900
		FORD MONDEO 1.8 16V	
		SALONSKI TIP	
		1 LETO GARANCIJE	95 34.900

**V svojem razredu
sedi v prvi vrsti...
Kje pa Vi ?**

NAGRADNO ŽREBANJE**PRVA NAGRADA DAEWOO RACER**pri pooblaščenih prodajalcih vozil **DAEWOO****POOBLAŠČENI PRODAJALCI IN NJIHOVI ZASTOPNIKI**

- KOMPAS HERTZ 061 / 15-92-007 - IZVIR 061 / 777-852 - ARMIC 061 / 653-746 - TOMPRO 061 / 727-216 - AVTOTEHNIKA CELJE 063 / 38-511, 38-863 - "MLA-CAR" 063 / 794-300 - MILAN MAURER 063 / 853-730 - ČESNIK 063 / 853-311 - AVTO HIT - 068 / 26-077 - H.O.R.D. 061 / 851-384 -
- HEVREKA 0608 / 62-109 - AVTOKLEPARSTVO KRMELJ 068 / 44-373 - AVTO-DOM 0608 / 70-150 -
- ROSAL 068 / 58-084 - MEGA AVTO 061 / 264-087 - POLIET 0601 / 64-687 - A FINIS 061 / 444-829 -
- AUTOCENTER MIKOLIČ 0601 / 27-829 - ATHENS 062 / 25-860, 25-863 - NEOSTYL 062 / 766 130 - MOBIX 069 / 70-550 - EMONA MERKUR PTUJ 062 / 771-385 - AVTO PERUŠ 0602 / 83-328 - VAREX - G.M.C. 064 / 331-013 - AVTOSERVIS BOGATAJ 064 / 58-850 - BANT 065 / 63-572 - AVTO ŠULIGOJ 065 / 27-099 -

COMEZUS generalni zastopnik in distributer**DAEWOO****V LJUBLJANI****ULTRAZVOČNI PREGLEDI
BREZ ČAKALNE DOBE**

PRIMARIJ DR. MARKO DEMŠAR IN SODELAVCI

* ZA ZAVAROVANCE Z NAPOTNICAMI, PRIVATNE PACIENTE
IN IZ PREVENTIVNIH RAZLOGOV
* ORDINACIJSKI ČAS IN NAROČANJE VSAK DELAVNIK OD
7. DO 19. URE

LINHARTOVA 15 (BEŽIGRAD), tel.: (061) 132-91-99 in
CESTA V MESTNI LOG 55 (MURGLE), tel.: (061) 123-24-51**KAKOVOST 2000**

d.o.o.

Prvo specializirano podjetje
na Dolenjskem in v Beli krajini

za:

- izgradnjo sistemov kakovosti
po zahtevah mednarodnih standardov
ISO-9000 / 9001, 9002 ali 9003/
- presojo / auditiranje/ sistemov kakovosti
- izobraževanje iz področja upravljanja
kakovosti

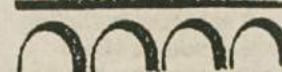
POKLIČITE NAS, POMAGALI VAM BOMO!

68000 NOVO MESTO

Tavčarjeva 2

tel./fax.: 068/341-111

POT V VARNO IN BOGATO JESEN

EDINO PRAVO

DODATNO POKOJNINSKO ZAVAROVANJE

**Tudi po upokojitvi
bom dobro živel.**

Janez, vodja oddelka, 48 let:

"Kmalu jih bom petdeset. Potem pa še trinajst in - penzija. A se bojim, da ne bo prav dobra.

Za pet tisočakov mesečno, ki sem jih pravkar pričel plačevati, bom dobival dodatnih skoraj **12500** na mesec. Če bi jih dajal petintrideset, bi pa dobival skoraj **90000**. Seveda bom vesel tudi manjše vsote, vse bo prišlo prav."

Pokličite **061/13 12 073** ali **061/13 12 064**

Vsek delavnik od 8.00 do 18.00 ure. Tam vas čakajo dobre vesti! Strokovnjaki Sklada dodatnega zavarovanja vam bomo pošteno in utemeljeno svetovali za vse vrste varnega in donosnega dodatnega pokojninskega zavarovanja. Pogovorite se z nami!

EDINI S TRADICIJO.

Sklad dodatnega zavarovanja

- Manj vladamo sami sebi, kot želimo vladati drugim. (Hamza)

- Slovenci niso nikdar premisljali o tem, kaj so, marveč samo o tem, kaj bi morali biti, in še posebej, kaj bi morali biti za druge. (Pirjevec)

BENEFIT

INTERNATIONAL

TRGOVINA IN INŽENIRING

Novo mesto, d.o.o.

68000 Novo mesto

Ljubljanska 27

razpisuje

prosto delovno mesto prodajalke v novoodprt trgovini s čevlji v Slovenski vasi pri Bregani.

Delovno razmerje se sklene za določen čas, s polnim delovnim časom.

Prodajalka mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- srednja trgovska šola
- eno leto delovnih izkušenj

Kandidatke naj pošljijo pisne prijave v osmih dneh po objavi razpisa na gornji naslov. O izbiri bodo obveščene v 10 dneh.

PIONIR AVTOHIŠA

Servisno prodajni center Novo mesto d.d.

največji pooblaščeni prodajalec in serviser
vozil **RENAULT** na Dolenjskem**UGODNI KREDITNI POGOJI**vozila **R5** obresti **R + 5%**vozila **CLIO** obresti **R + 7%**pri nakupu **R19** presenečenje**DOBAVA TAKOJ!**

Pustite se presenetiti in nas obiščite
v Ločni v prenovljenem avtosalonu
ali pa nas pokličite po telefonu
na številko **068/324-533!**

NA ZALOGI VEČJE ŠTEVICO

RABLJENIH VOZIL

OD Z 12SP do SAFRANA!

UGODNI KREDITNI POGOJI!**LASTNIKI GOZDOV, KMETJE**

Odkupujemo celulozni les smreke/jelke, bukve, topole debeline od 8 cm naprej, žamanje brez lubja, bukova drva in brusni les smreke/jelke!

Vse informacije na tel.: (0608) 22-840 in 21-210.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 18. novembra, bodo odprte naslednje prodajalne živil:

- Novo mesto: od 7. do 19. ure: Market Seidlova od 7. do 20.30: trgovina Anita pri gostišču Kos od 8. do 19. ure: trgovina Gros, Ragovska 17 od 7. do 20. ure: Vila, trgovina Darja, Ljubljanska od 7. do 20. ure: market Šaša, K Roku 33 od 8. do 19. ure: trgovina Sabina, Mirana Jarca 20 od 7. do 19.30: trgovina Čuček, Ul. Slavka Gruma od 8.30 do 20. ure: trgovina Brin, Trdinova ulica od 7. do 19.30: trgovina Sabina, Mirana Jarca 20 od 7. do 20. ure: trgovina Čuček, Ul. Slavka Gruma od 7.30 do 20. ure: trgovina Brin, Trdinova ulica od 7. do 19.30: mlečni dinkont Vila, Šmihel od 7. do 14.30: market Maja, Bučna vas od 7. do 19. ure: trgovina Češkar v BTC, Bučna vas od 7. do 19. ure: samoposredba Azalea, Brusnice od 7.30 do 14. ure: market Pri kostanje, Prečna od 8. do 17. ure: trgovina Češkar, Smolenja vas od 7.30 do 13. ure: trgovina Pod lipo, Smolenja vas od 8. do 13. ure: trgovina Dule, Smolenja vas od 8. do 16. ure: market Pero, Stopiče od 8. do 16. ure: trgovina Sabina, Stopiče od 8. do 20. ure: market Pero, Šentperter od 8. do 18. ure: Urška, Uršna selo
- Šentjernej: od 7. do 17. ure: Mercator-Standard, Samoposredba
- Dolenjske Toplice: od 7. do 17. ure: Mercator-KZ Krka, VrelecMetrika: od 7. do 21. ure: trgovina Prima V nedeljo, 19. novembra, bodo odprte naslednje prodajalne živil:
- Novo mesto: od 8. do 11. ure: Samoposredba Glavni trg, Samoposredba Mačkovec, Market Ljubljanska, Market Seidlova cesta, Market Ragovska, Market Drska, Market Kristanova, Nakupovalni

MARUTI

Pooblaščen servis
in prodaja rezervnih delov

AVTOSERVIS MURN

Ressleva 4, Novo mesto

Tel.: (068) 24-791

**študentski servis
maribor, p.e.Črnomelj**

skupna 1961 priložnost

IMATE OBČASNO VEČ DELA, KOT GA LAHKO OPRAVITE SAMI?
NUJNO IN HITRO POTREBUJETE DELOVNO SILO?
KAKO REŠUJETE TEŽAVE, KI SE POJAVAJO V TAKIH PRIMERIH?
ALI VESTE, DA VAM LAHKO POMAGAMO Z DIJAKI IN ŠTUDENTI?
IN DA JE TO ZA VAS NAJUGODNEJŠA OBLIKA ZAPOSLOVANJA
DELAVCEV?

Poklicite nas in z veseljem vam bomo pomagali.
Poleg POSREDOVANJA DELOVNE SILE vam nudimo tudi kvalitetno FOTOKOPIRANJE in VEZAVO po najugodnejših cenah.
Delamo: ob delavnikih od 7.30 do 15. ure, ob sredah pa do 17. ure.

ŠTUDENTSKI SERVIS MARIBOR, P.E. ČRНОМЕЛЈ
Ul. Mirana Jarca 4, tel./fax.: 068/52-059

MONTANA, d.o.o.

Celovška 135, Ljubljana
tel.: 061/159-30-30
Mobitel: 0609/615-648
Delovni čas: 9. — 17. ure

FIAT, OPEL, SEAT, AUDI

ALFA 164 3.0 V6 maxi, oprema, prvi lastnik, reg. 8/96	92	34.940
UNO 1.0 3V FIRE temna stekla, katalizator	93	11.690
UNO 1.0 3V START, temna stekla, kat.	94	12.990
TIPO 1.4 5V, alarm, meglenke, radio, t. stekla, katalizator	93	15.990
TIPO 1.4 3V, ABS, servo, nastavljivi sedež, el. stekla, t. stekla, klop 1/3	93	18.490
TIPO 1.6 5V, ABS, air bag, servo, el. šibedah, c.z., el. stekla, t. stekla	94	21.490
TIPO 1.9 TD GT 5V, servo, c.z., alarm, meglenke, el. stekla, t. stekla	92	17.490
TIPO 1.9 TD SX 5V, metalic, servo, alarm, c. zaki, el. stekla	90	12.890
TEMPRA 1.4 SX, klima, servo, alarm, meglenke, c.z., el. ogledala, el. stekla	92	17.490
TEMPRA 1.6 SX, klima, servo, meglenke, el. stekla, radio, el. ogledala	92	17.990
TEMPRA 1.9 TD SX, klima, servo, alarm, meglenke, el. ogledala	93	19.990
FIAT COUPE 2.0 16V TURBO plus kompletna max. oprema	94	40.990
REGATA 70, reg. do 6/96, radio, meglenke, klima	86	4.490
LANCIA Y10 1.1 FIRE KAT, metalic, el. stekla, c.z., šibedah, lita platišča	93	od 11.890
LANCIA DEDRA 1.8, ABS, servo, klima, meglenke, el. stekla, c.z.	92	20.490
LANCIA DEDRA 2.0, el. stekla, cent. zak., servo, ABS, klima, meglenke	93	22.490
volan, el. stek.	92	21.490
OPEL CORSA 1.2 SWING, 2-x air bag, c.z., el. stekla, 6 zvoč. ojač.	95	17.990
OPEL ASTRA 1.4 GLS 5V, klima, c.z., meglenke, klop 1/3, el. stekla	93	19.190
OPEL ASTRA 1.4 GL 5V, el. stekla, c.z., air bag, model 95, koda	94	21.990
OPEL OMEGA 2.4 CD, ABS, servo, lita platišča, računalnik, c.z., t. stekla, el. ogledala, gretje, klop 1/3, meglenke	90	18.490
SEAT TOLEDO 1.8 GLX, servo, c.z., 4x el. stekla, klima, alarm, radio, volan in sedež nastavljiv po višini, naslon za roko, klop 1/3, meglenke	94	23.990
AUDI 100 2.3 E, AUTOMATIK, el. šibedah, ABS, servo, el. ogledala, itd.	92	26.990
GOLF 1.9 TD GL, klima, servo, el. ogl., alarm, daljin., meglenke	92	23.900
MERCEDES 300 D, t.s., c.z., servo, radio, ABS, violet m., reg. do 8/96	91	45.000

VOZILA NA ZALOGI — PLAČAJ ODPELJ

MOŽNOST PLAČILA S KREDITOM ALI KREDITNO KARTICO LB. CENE SO V DEM, DO REGISTRACIJE PLAČLJIVE V SIT PO TEČAJU LB, d.d.

RAZPIS STANOVANJSKIH POSOJIL MESTNE OBČINE NOVO MESTO

Vse interesente za pridobitev stanovanjskih posojil z ugodno obrestno mero obveščamo, da je na oglasni deski mestne občine Novo mesto objavljen razpis stanovanjskih posojil, namenjen za novogradnje, nakupe, prenove oz. rekonstrukcije stanovanjskih objektov na območju mestne občine Novo mesto in za vzdrževalna dela na stanovanjskih objektih le na demografsko ogroženih območjih mestne občine Novo mesto.

Vloge za prijavo na razpis so vam na razpolago v prostorih Sekretariata za varstvo okolja in urejanje prostora mestne občine Novo mesto na Seidlovi cesti 1, soba št. 42/I.

MESTNA OBČINA NOVO MESTO

FIAT

Seidlova 4, Novo mesto
Tel.: 068/22-903

KONČNO TUDI V NOVEM MESTU
POOBLAŠČENI PRODAJALEC

FIAT

Z NAJUGODNEJŠIMI KREDITI

ŽE OD R + 1

Gpb, d.o.o., Brežice
Poslovnačna Novo mesto
Tel./fax: 068/22-903

Obiščite nas in se prepričajte!

ZZDS

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE

OBJAVLJA PROSTO DELOVNO MESTO

PRAVNI SVETOVALEC

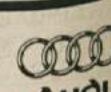
Kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev, imeti še:

- visokošolsko izobrazbo pravne smeri,
- vsaj 2 leti delovnih izkušenj,
- želen pravosodni izpit in poznavanje dela z osebnim računalnikom

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas. Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Območna enota Novo mesto, Prešernov trg 7.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh.

Avtohiša Berus
servisno prodajni center
Novo mesto

Audi

"OBGLAVLJENI" GASILSKI DOM - Konec septembra je Beograd začel z adaptacijo črnomaljskega gasilskega doma. Odstranili so streho ter nad garazami nadzidali prostore za gasilsko društvo Črnomelj, tja pa se bo preselila tudi črnomaljska izpostava ministrstva za obrambo. Gradnja naj bi bila dokončana v prvih mesecih prihodnjega leta, sedanja gradbena dela pa financira ministrstvo za obrambo. (Foto: M. B.-J.)

Akcija v novembru:

ob nakupu vozil AUDI kupcem iz Dolenjske in Bele krajine

Avtohiša Berus podarja

- komplet športnih Alu platišč
- avtoradio Blaupunkt RDS

Možnost testnih voženj
tel.: 068/342-360 in 25-098

Audi

Prednost je v tehniki

Avtohiša Berus

vabi k vpisu v

* program za pridobitev poklica:

a/ KOMERCIJALNI TEHNIK

pogoji: končana 3-letna poklicna šola
katerokoli smeri

b/ UPRAVNI TEHNIK

pogoji: končana 2 ali 3-letna
administrativna šola

* priprave na maturo

SJK, MAT, ANG, NEM

PRIJAVE SPREJEMAMO ŠE VES NOVEMBER!

Prijave in informacije

vsak delavnik med 8. in 12. uro
ter 13. in 16. uro.

RIC Novo mesto, Novi trg 5

telefon: (068) 21-319, 22-341

V ČRНОМАЛJSKI
OBČINI 12 KRAJEVNIH
SKUPNOSTI

ČRНОМЕЛJ - Črnomaljska občina je imela pred odecipitvijo krajevne skupnosti Semič, ki je postala samostojna občina, 14 KS. Letos so v črnomaljski občini na novo ustanovili KS Sinji Vrh, medtem ko so se tri črnomaljske mestne krajevne skupnosti Griček, heroja Starike in Loka združile v eno KS. Tako ima po novem črnomaljska občina 12 krajevnih skupnosti.

POPRAVEK
Pri zahvali za pokojnega
DRAGA JORDANA IZ
JURKE VASI 18 je bila
pomotoma izpuščena zahava
na vaščanom. Se opravi
čujemo!

Jože, nenadna smrt te vzela je
iz naših vrst.
Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal,
a v sрih naših za vedno boš ostal.

V 62. letu starosti nas je mnogo prezgodaj za vedno zapustil dragi mož, oče, dedi, brat, stric in tast

JOŽE ŠKUFCA

lovske čuvaj v pokolu iz Smuke 11 A

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, vaščanom, znancem in prijateljem, ki ste nam v teh težkih trenutkih izrazili sožalje, pokojnemu darovali cvetje, vence in sveče ter ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala vsem, tako številnim lovskim družinam za lepo opravljen pogrebni obred, še posebej pevskemu zboru iz Ambrusa za ganljive zapete pesmi in govorniku g. Tonetu Vecu. Posebna zahvala duhovniku župniku Hinje za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žaluoči: žena Julka, sinova Jože in Marjan ter hči Milena z družinami in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni nas je v 82. letu starosti zapustila naša ljuba mama, stara mama, sestra, tašča in teta

AMALIJA
KAPŠ

iz Dobindola 21

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, darovali vence, cvetje, sveče ter pokojno v taku velikem številu pospremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo sodelavcem Revoza, obrata III in obrata I, govorniku Francu Grilu, patrona sestri Jelki Pirc, pevcom za zapete žalostinke ter gospodu kaplanu za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žaluoči: vsi njeni

ZAHVALA

4. novembra je v 63. letu starosti tiho in za vedno odšla od nas naša draga in dobra žena, mama, stara mama, tašča in svakinja

MARIJA
BOŽIČEVIC

iz Tribuč 2

Z bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za nesobično pomoč, za izraženo sožalje, podarjeno cvetje in sveče. Zahvaljujemo se osebju Internega oddelka Splošne bolnice Novo mesto, posebno dr. Furlanovi in dr. Steklasovi za skrb in nego v času bolezni. Iskrena hvala sestri Darinki za besede slovesa, g. župniku iz Adlešiča za opravljen obred, pevkam z Otvocu za ganljivo petje in vsem, ki ste našo dragu ženo in mamo pospremili k zadnjemu počitku.

Žaluoči: mož Ivan, hčerka Danica, sin Dane z družino in ostalo sorodstvo

Osnovna šola Škocjan
Škocjan 51, 68275 Škocjan

razpisuje naslednja prosta dela in naloge:

2 učiteljev(-ic) razrednega pouka

Pogoji: višja ali visoka izobrazba ustrezne smeri.

Nastop dela: takoj, za NDČ.

Na voljo so stanovanja.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 10 dneh na naslov šole.

O izbiro bodo kandidati obveščeni v zakonitem roku.

ZAHVALA

Ljubezen, zvestoba, trud in trpljenje,
skrb za nas vse - je bilo tvoje življenje.

V 89. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

JOŽEFA TOMŠIČ

roj. Mrvič iz Vene Gorice

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, znancem in vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojnemu darovali vence, cvetje, sveče in za sv. maše. Enaka hvala cerkvenim pevcom in g. župniku za lepo opravljen obred ter Ivanu Gabrijelu za poslovilne besede. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njeni

ZAHVALA

Jože, nenadna smrt te vzela je
iz naših vrst.
Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal,
a v sрih naših za vedno boš ostal.

V 62. letu starosti nas je mnogo prezgodaj za vedno zapustil dragi mož, oče, dedi, brat, stric in tast

JOŽE ŠKUFCA

lovske čuvaj v pokolu iz Smuke 11 A

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, vaščanom, znancem in prijateljem, ki ste nam v teh težkih trenutkih izrazili sožalje, pokojnemu darovali cvetje, vence in sveče ter ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala vsem, tako številnim lovskim družinam za lepo opravljen pogrebni obred, še posebej pevskemu zboru iz Ambrusa za ganljive zapete pesmi in govorniku g. Tonetu Vecu. Posebna zahvala duhovniku župniku Hinje za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žaluoči: žena Julka, sinova Jože in Marjan ter hči Milena z družinami in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni nas je v 82. letu starosti zapustila naša ljuba mama, stara mama, sestra, tašča in teta

ZAHVALA

V 52. letu starosti nas je zapustila ljubeča
in skrbna žena, mami, babica in tašča

TONČKA
ZAJC

roj. Mrak

iz Novega mesta, Lebanova 10

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam pomagali in stali ob strani. Posebno se zahvaljujemo dr. Tatjani Gazvoda za vsestransko pomoč v teh težkih trenutkih. Prav tako iskrena hvala g. patru Luki za opravljen obred, pevcom novomeškega okteta za petje ob grobu in maši in vsem, ki ste nam izrekli sožalje in sočustvovali z nami.

Žaluoči: mož Tone, sinova Peter in Tomaž z družino

ZAHVALA

4. novembra je v 63. letu starosti tiho in za vedno odšla od nas naša draga in dobra žena, mama, stara mama, tašča in svakinja

ZAHVALA

Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal.
Smrt te vzela je prerano,
v sрih naših za vedno boš ostal.

V 34. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, sin, brat, stric in prijatelj

RAFAEL
KASTELIC

iz Šmihela pri Žužemberku

Z bolečino v srcu ob tragični izgubi dragega moža in očeta se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izraženo sožalje, podarjeno cvetje in sveče, predstavnikom Cestnega podjetja Novo mesto in Zavarovalnice Triglav, ki so se od njega dostenjastveno poslovili. Prav tako iskrena hvala g. župniku za opravljen cerkveni obred in cerkevnim pevcom in pevkam za petje pri maši in na grobu. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žaluoči: žena Ida, sin Rafi in hči Helena, mama Milka, sestra Milena z družino, strica Stane in Tone z družinama ter teta Angela z družino

Ob izgubi vaše žene, mame in stare mame

MARIJE
MIHELČIČ

Vam izrekamo iskreno sožalje.

Delavci in učenci Glasbene šole Črnomelj

ZAHVALA

Pomlad bo v tvoj vinograd prišla
in čakala, da prideš it,
se vsebla bo na rožna tla
in zajokala, ker te ni.

Skupaj z naravo je legel k počitku naš
dragi mož, oče, tast in dedo

ANTON
KAMBIČ

iz Rosalnic pri Metliku

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za besede tolažbe, za podarjeno cvetje in sveče. Posebna zahvala družinama Starec in Humljan, g. Gašperiču za govor, kolektivoma OŠ Podzemelj in OŠ Metlika ter dr. Mlačku za dolgotrajno zdravljenje. Hvala vsem, ki ste pokojnika pospremili k njegovemu večnemu počivališču.

Žaluoči: njegovi najdražji

ZAHVALA

Ljubil si delo, dom in družino,
v mirni vasiči si srečen bil,
zdaj pa na hribčku večno boš spal.

V 81. letu nas je zapustil naš dragi mož,
oče, stari ata, brat in stric

JOŽE
ŠAŠEK

iz Pangrč Grma 9

Iskrena hvala vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče ter spremstvo na njegovi zadnji poti. Posebno pa se zahvaljujemo kolektivom Mercator Standard-skladišče, GG Novo mesto ter Ivanki Boltes za poslovilne besede, pevskemu društvu iz Šmihela ter župniku za obred.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem
in večni mir mi zaželite.

Po dolgotrjeni in težki bolezni je v 90. letu starosti za vedno zaprla svoje trudne oči naša draga mama, stara mama, prababica, praprababica in teta

JOŽEFA
CEKUTA

roj. Turk

iz Gruče 5, Šentjernej

Ob izgubi naše drage mame se prav lepo zahvaljujemo vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali in nam v zadnjih trenutkih stali ob strani. Zahvala zdravniškemu osebju iz Šentjernej za dolgotrjenje zdravljenje, posebno dr. Babučiu, dr. Slavki Žibert Vizec in patrona sestri Klari Žnidarič. Zahvala tudi sosedom Antonijem Pucelj, Jožici Tomšič in Martini Brulc za nesobično pomoč in obiskovanje bolne mame. Zahvala gospodom kaplanom iz Šentjernej, ki so jo več let obiskovali na domu in gospodu župniku Trpinu za opravljene molitve, lepe poslovilne besede in opravljen obred, hvala pogrebniškemu Novaku za lepo opravljene pogrebne storitve in zaigrano Tišino. Prav tako hvala vsem, ki ste pokojni mamo spremili na njen zadnji pot, nam izrekli sožalje, pokojni podarili cvetje, sveče ali darovali za mašo. Vsem še enkrat iskrena hvala!

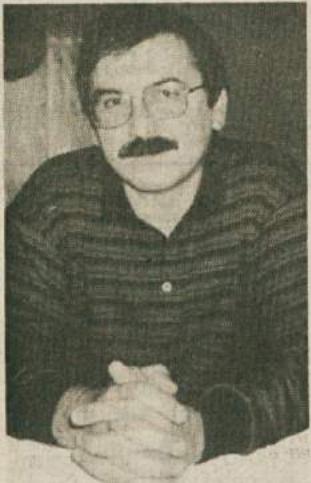
Žaluoči: vsi njeni

PORTRET TEGA TEDNA

Branko Živanovič

odločiti: ali služba ali farma kur nesnic v Cvišlerjih, s katero se je sprva pod očetovim vodstvom - Branku sta se namreč po upokojitvi pridružila tudi njegova starša - ukvarjal od začetka 80-ih let.

Odločil se je za farmo in tako zadnji dve leti uspešno vodi veliko družinsko podjetje, v katerem poleg žene in njene matere ter njegovih staršev dela še pet zaposlenih. Pri delu na farmi, ki jo je 1990. leta odkupil, obnovil in razširil, tako da danes delajo tudi piškote in testenine, mu veliko pomagata tudi 19-letna hči, ki študira, in leto mlajši sin, ki hodi v gimnazijo. "Dela je veliko, vendar se da od njega kar dobro živeti," pravi Branko.

Povsem drugače kot glede zasluga pa je z delom, ki ga Branko opravlja v enoti civilne zaštite. Gre pravzaprav za regionalno enoto za uničevanje neeksplozivnih eksplozivnih tel, ki ima sedež v Ljubljani. Branko pa je edini na širšem področju kočevsko-ribniške občine, ki se s tem ukvarja. Z eksplozivnimi telesi se je dodobra seznanil med služenjem vojaškega roka, nekako pa so tudi povezana z njegovim poklicem. Zato ne preseneča, da to delo, za katerega sam prav, da ne more reči, da ga opravlja z veseljem, ampak da gre pač za delo, ki ga nekdo mora opraviti, opravlja že 20 let. Nagrada je zgolj simbolična, zato mu prejeto priznanje pomeni osebno zadoščenje.

Da gre pri uničevanju neeksplozivnih eksplozivnih tel za življenjsko nevarno delo, ni potrebno poudarjati. Prav tako ne, da se tega najbolje zaveda njegova družina. Žena ga zato že nekaj let nagovarja, najs tem delom preneha, vendar Branko o tem zaenkrat še ne razmišlja. Želi pa si, da bi lahko bolje poskrbel, ne le za svojo, ampak predvsem za varnost drugih. To bi mu omogočila pridobitev priklice, posebej opredelitev za prevoz takšnih reči.

M. LESKOVŠEK-SVETE

INFOS 95

Prihodnji torek, 21. novembra, se bo v Cankarjevem domu začela tradicionalna sejemska-izobraževalna prireditev Infos 95, ki je ena najbolj obiskanih in pestrih računalniških prireditev pri nas. Na tej se bo predstavilo prek 130 razstavljalcev, sejemskega dela pa bodo spremljala številna predavanja, predstavitve, posveti in okrogle mize, vsega skupaj bo kar 150 manjših in večjih dogodkov. Med najzanimivejšimi bodo gotovo predstavitev slovenske verzije novega operacijskega sistema Okna 95 in zbirke programov Office, debata o Internetu v šolah in sklop predstavitev s skupnim naslovom razvoj programske opreme v Sloveniji. Infos se bo zaključil v soboto, 25. novembra.

SEJEM DOBRA IGRAČA

NOVO MESTO - V sredo, 22. novembra, ob 12. uri bo v avli Kulturnega centra Janeza Trdine otvoritev sejma Dobra igrača, odprt pa bo do 25. novembra. Organizirajo ga svet staršev vrta Čebelica iz osnovne šole Šentjernej, Domus - center za dom, ustvarjalnost, svetovanje in Kulturni center Janeza Trdine. V petek, 24. novembra, bodo predavanja za pedagoze.

KRKA ZDRAVILIŠČA HOTELI OTOČEC

Plesno zabavljena restavracija
TANGO
za izbran okus in navade

V petek, 17. novembra in v soboto, 18. novembra od 20. ure dalje ansambel OBJEM. Poseben gost petkovočna večera bo pevec zimzelenih melodij MIRO UNGAR.

Sobotna in nedeljska kosila 990 SIT, otroški meni 600 SIT. Vstopnine ni. Vabljeni na zabavne HIT-ove večere in v Casino Otočec

V soboto bodo kožehali v Artičah

Zanimiva turistična in kulturna prireditev - Scenarij na osnovi etnološke raziskave - Ličkanje koruze (slačenje kožuhu) je bilo pred vojno še družabni dogodek

ARTIČE - Člani kulturnega in turističnega društva iz Artič bodo soboto ob 19. uri v domačem kulturnem domu pokazali, kako so v njihovem kraju ličkali korizo nekoč. Da je bilo kožehanje, kot pravijo temu opravil Artičani, tudi družben dogodek, je potrdila tudi etnološka raziskava, ki jo je spomladi kot prvo iz vrste načrtovanih opravil odbor za raziskavo običajev pri kulturnem društvu. Delo na terenu so opravili po posvetovanju z etnologinjo Ivanno Počkar.

Raziskovali so običaje pred 2. svetovno vojno, ko se je še kožehalo na podu ali v veliki sobi kar v hiši. Kakih 14 dni so se kožehala vsak večer zbrali pri drugem gospodaru. Na delo je šla, vsa družina. Največ kožehačev je bilo pri tisti hiši, kjer je uspelo zagotoviti muzikanta.

Vaščani so se za kožehanje praznje oblekli. Korizo so slaćili predvsem starejši ljudje, otroci in dekleta, medtem ko so mlajši fantje posedali na vrhu kupa, da se ni videlo, koliko naredijo, mnogi

Tudi kožehači so peli, si nagajali, metali klase, se mazali s smrdljivcem, se metali v kožehovino (ličkanje) in si pripovedovali šale, vmes pa pridno iskali rdeče klase, kajti kdor jih je našel 7, je lahko odšel spet. To je veljalo predvsem za otroke.

Ne glede na to, ali je bila vsa koruza zličkana, so prenehali z delom pred polnočjo. Takrat so pospravili pod ali sobo, da bi lahko notri zaplesali. Gospodinja je

pripravila za večerjo zmesni kruh in orehe (pri revnejših), ponekod tudi pečen kostanj, večinoma pa sirovo ali rožičevço potico in le pri bogatih tudi orehovo. Zraven so pili jabolčnik in mošt. Po večerji so se kožehačem pridružili še fantje in zaplesali so križvalcer, hapsopolk, šnelvalcer, evajšrit ali povšertanc, se šli pričkat, mesece štetali in rinčke talat. Zabava je večkrat trajala do juranjih ur.

B. DUŠIĆ GORNIK

USTVARJALNOST NE POZNA MEJA STAROSTI - O tem so se prejšnji teden lahko prepričali vsi obiskovalci razstave ročnih del stanovanje Doma starejših občanov v Šmihelu, ki postaja že kar tradicionalna. V klubskih prostorih doma je bilo na ogled (in tudi z možnostjo nakupa) več kot 30 različnih vrst izdelkov, in sicer okrasnih leseni kozolcev, ptičkov, šivanih stvari, igrač, medvedkov, čestitk, slik, gobelinov itd., letos prvič pa so delali tudi poslikave na svilo in steklo. Ni nima, truda in vztrajnosti.

Žalostna podoba naših jam

Od okoli 700 jam je četrtnina onesnaženih - Film o Kotarjevi prepadni - 33 let JK Novo mesto

NOVO MESTO - Jutri, v petek, 16. novembra, ob sedmih zvečer bosta v Hotelu Krka Jamarski klub Novo mesto in Televizija Novo mesto prikazala kratki dokumentarni film Kotarjeva prepadna ali žalosten vsakdan dolenskih jam. Jamarski klub Novo mesto so ustanovili pred 33 leti prav na 16. november, danes pa šteje okoli 30 članov, od tega je polovica aktivnih.

Novomeški jamarji že 15 let sistematično spremljajo problem onesnaževanja jam na Dolenjskem, ki je iz leta v leto hujši. Leta 1982 so našeli 30 onesnaženih jam v novomeški občini, leta 1987 44 in lani že 93. Onesnažene so tako rekč vse Jame v bližini naselij, in to tako z gospodinjskimi in komunalnimi odpadki kot z mrhovino, ostanki avtomobilov in drugo kramo.

"Onesnaževanje jam ima porazen in dolgotrajen vpliv na kakovost pitne vode," opozarja Andrej Hudoklin, konzervator za naravno dediščino pri novomeškem Zavodu za varstvo naravnih in kulturnih dediščin, tudi dejaven član Jamarskega kluba. "Poleg tega pa zaradi onesnaževanja izgubljamo te objekte in izjemno podzemno favno slovenskega kraškega sveta, katerega pomemben del je dolenski kras. Od okoli 700 jam na našem območju jih je onesnaženih že okoli 180, se pravi četrtnina."

Jamarji opozarjajo na ta resni in veliki problem, a so očitno vsa ta opozorila brez haska. "Pravega odziva najbrž ni tudi zato, ker je

vse to onesnaževanje očem skrito, ljudje pa se ne zavedajo resnosti tega problema," je prepičan Hudoklin. Tudi zato so s TV Novo mesto posneli film, da bi tako na konkretnem primeru pokazali problem in lepote na eni ter ogrožanje in uničevanje podzemnega sveta na drugi strani.

Nasploh so letos novomeški jamarji veliko naredili z osveščanje javnosti, zlasti s številnimi predavanji po šolah, spremljanimi z diapozitivimi; pripravili pa so tudi javni spust v Kotarjevo prepadno.

JAMA KOT ODLAGALIŠČE ODPADKOV - Jama Kevder pri Verdunu je povsem zasuta z odpadki.

Halo, tukaj je bralec Dolenjca

Pohvala črpalkarjem krškega Petrola - Mala klinika cinizma razburila Novomeščane - Pisanje in risanje po zidovih, ki žali javno moralu, je prepovedano in kaznivo

Ljudje raje grajajo, kot hvalijo, zato je naša telefonska rubrika ponavadi polna pritožb in kritiziranja, včasih pa kdo le kaj povrhal. Simona K. iz Sevnice je povabilna uslužbenec Petrolovega bencinskega servisa, ki stoji nasproti črpalki ŠOMV. Kljub temu da je črpalka samopostrežna, fantje radi prisiskojo na pomoč pri polnjaju rezervoarja.

Stampilkam podobni grafitti z napisom Mala klinika cinizma so, kot kaže, dosegli namen, ki so ga imeli njihovi avtorji, ko so z njimi "olepšali" novomeške zidove. Kar krepko se razburili nekatere Novomeščane, med najbolj ogorčene pa sodi Polde G. iz Novega mesta, ki je povedal, da razume Italijane, ki so med vojno pregnali tiste, ki so po zidovih malili znake OF. Podobno, kot so Italijani tedaj pregnali aktiviste Osvobodilne fronte, bi on ukrepal proti vsem, ki z raznimi spreji pišejo po stenah neokusne domislice, za katere pravijo, da so umetnost. Okrožni

državni tožilec Bojan Avbar je povedal, da so podobne stvari prepovedane. Zakon o prekrških zoper javni red in mir v 7. členu 5. poglavja pravi, da je prepovedano pisati ali risati po fasadah, zgradbah, ograjah in drugih javnosti dostopnih krajih nespodobne ali neprimerne napise, izreke, gesla, risbe in podobno, kar žali javno moralno ali politično zavest občanov. Isti člen v drugem odstavku pravi, da morajo za odstranitev takih napisov poskrbeti lastniki oziroma najemniki zgradb. Predvidena je denarna kazneni dolocenje leta 1988, ni treba batiti.

Jože M. iz okolice Sentjerne je najprej povabil debelejši Dolenski list, potem pa je uredništvo pogral, češ da mu ne bi bilo treba objavljati "neokusnih pisem bralcev v zvezi z zgodovinsko vlogo Josipa Broza". Meni, da lahko o čem takem govorijo le zgodovinarji pa sociologi in poznavalci mednarodnega prava in prava v zvezi s človekovimi pravicami.

I. V.

NOVA VECTRA JE TU! - V salonu Opel Kruno v Brežicah so v petek popoldne številnim gostom predstavili zadnji Opel model vectre - vectra '96. Novo vozilo v štirih različicah (GL, CD, CD športni in CDX) je bilo tokrat predstavljeno prvič v Sloveniji in zato deležno toliko večje pozornosti. Kupiti je mogoče vectro s štirimi ali petimi vratimi, seveda z različno močjo motorja ter s pestro izbiro dodatne opreme. Najcenejša osnovna izvedba stane 32.877 mark (vectra GL, 4 vrata, 1.6 i, 55 kW/75KM), najdražja osnovna cena pa je 56.249 mark (vectra CDX, 5 vrata, 2.5 i V6, 125 kW/170 KM). Na sliki: podjetje Kruno je poskrbelo za slovesno predstavitev tudi s plesalkami in poskusnimi vožnjami.

Halo, tukaj DOLENJSKI LIST!

Novinarji Dolenskega lista si želimo še več sodelovanja z bralec. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žulti, če bi radi kaj spremenili, morda koga pogovarili, ali pa le opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krovjev, poklicite nas! Prisluhnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet in po možnosti poiskali odgovor na vaše vprašanje. Čakamo vas vsak četrtek med 18. in 19. uro na telefonski številki (068) 323-606. Dežurni novinar vam bo rad prisluhnil.

Z obeh strani Gorjancev

ANEKDOTE IN PRIGODE ZAPISAL Jože Dular

Vabilo na praščino

Pri Matjaščevih so se pripravljali na kolino. Pa se je gospodar spomnil, da bi morali na praščino priti tudi Pečaričevi iz sosednje vasi.

"Pečaričeve bo treba povabiti," je reklo in se ozrl po malem Ivetu, ki se je igral pri peci.

"Že, pa bi še rajši videla, če jih ne bi bilo," je odvrnila gospodinja.

Ko so čez nekaj dni klali, so postali Iveti do Pečaričevih. Šel je fantič v sosednjo vas do znancev in tamkaj dejal:

"Ata so rekli, da prideš jutri na praščino. Mama pa so tudi rekli, da bi še rajši videli, če vas ne bo."

Dober nos je treba imeti

Ko so se leta 1985 ravnatelji dolenskih srednjih šol in predstojnik novomeške enote Zavoda za šolstvo vračali z nekega strokovnega posvetu v Ljubljani, so se domov grede ustavili v Oparovi gostilni v Trebnjem. Vsak si je privoščil kar dobro večerjo, le predstojnik Zavoda Jože Škuča se je zadovoljil samo s solato in kruhom. Zavojlo težav v želodcu in mogoče tudi zaradi varčnosti.

Smeh in zbadanje na račun slednjega pa se je pričelo, ko je na kraju gostilničar povedal, da bo vse, kar so navzoči pospravili, poravnala hiša.

Da, dober nos in še srečo zraven mora imeti človek, če hoče priti do dobre brezplačne večerje!

V pisarni

"Zakaj, gospod Martič, nikoli ne delate, ampak rešujete križanke, kadar stopim v vašo sobo?"

"Zato, gospod šef, ker imate gumijaste podplate."

Sprememba za davek

"Pri nas finančniki iščijo nove vire za davke. Predlagam, naj obdavčijo žensko lepoto!"

"Zakaj pa žensko lepoto?"

"Zato, ker bi vsaka ženska ta davek prav rada plačala."

Žejen je

"Natakar, prinesite mi koža rec vina!"

"Suhega ali manj suhega?"

"Raje ne preveč suhega, ker sem zelo žejen."